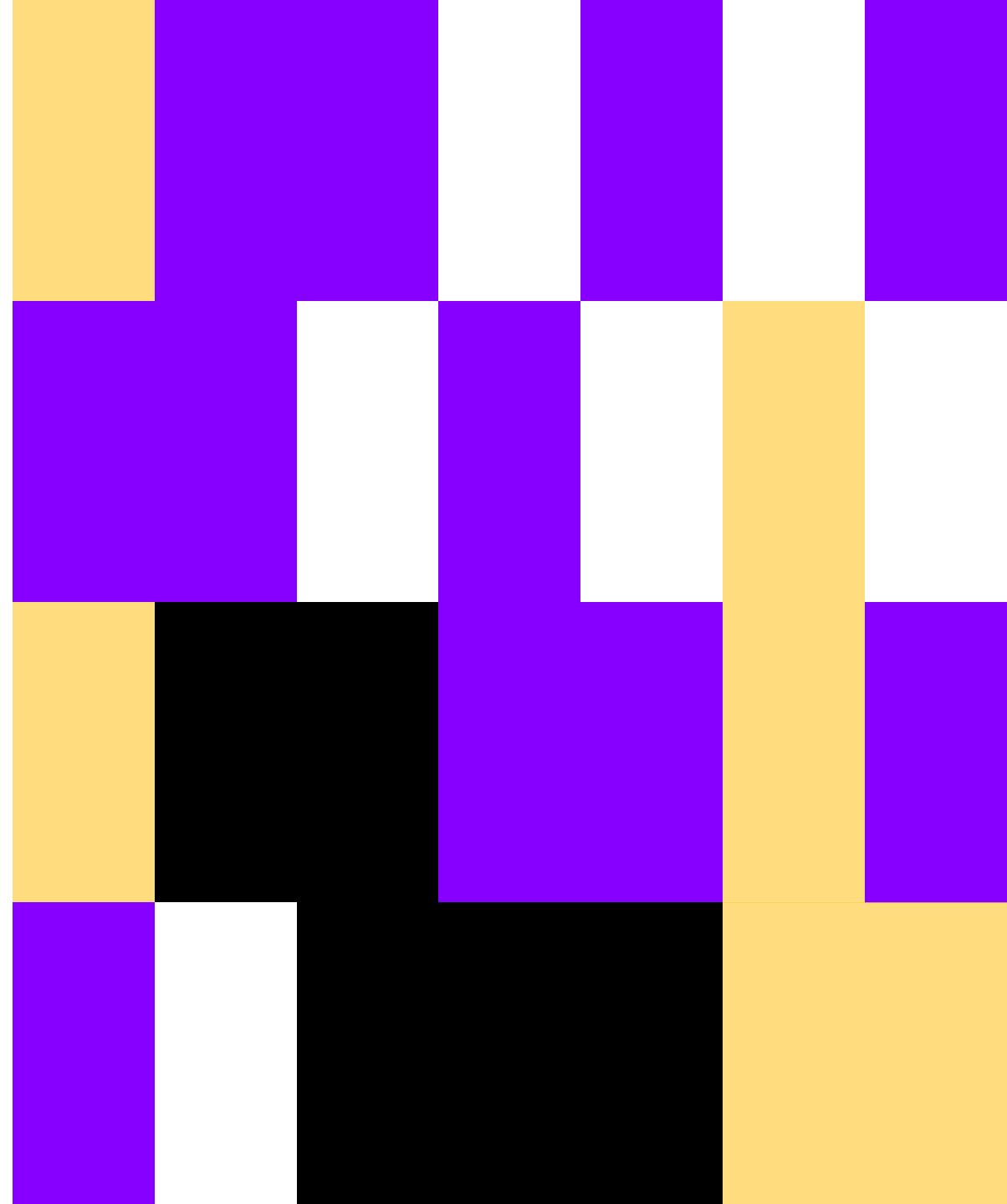

La desigualtat urbana a la metròpoli de Barcelona, 2015- 2021

Patrons de vulnerabilitat urbana, heterogeneïtat barrial i
àrees desfavorides transmunicipals

Treball realitzat per

Direcció

Sergio Porcel

Autors/res

Fernando Antón-Alonso, Ana Romero i Sergio Porcel

Tècnic/a de suport cartogràfic

Francesc Coll

Cerdanyola del Vallès, desembre 2023

Projecte finançat per: Àrea Metropolitana de Barcelona

Índex de contingut

---

01. Introducció

---

02. Objectius de l'estudi

---

03. Fonts de dades i aspectes metodològics

---

04. La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

04.1. Persistència estructural de la vulnerabilitat urbana

04.2. Tendència cap a la concentració territorial

04.3. Complexitat. Diversitat d'expressions de la vulnerabilitat urbana

04.4. Menors nivells de vulnerabilitat urbana

04.5. Menys desigualtat urbana

04.6. *Quines són les unitats barrials més vulnerables de la metròpoli de Barcelona?*

---

05. La situació de les unitats barrials més vulnerables

05.1. Punt de partida: les unitats barrials més vulnerables

05.2. La situació de les unitats barrials més vulnerables

05.3. Síntesi de resultats

---

06. L'heterogeneïtat de les unitats barrials més vulnerables

06.1. Complexitat. Diversitat d'expressions de la vulnerabilitat urbana

06.2. Principals aspectes eix socioeducatiu

06.3. Principals aspectes eix sociolaboral

06.4. Principals aspectes eix cohesió social

06.5. Principals aspectes eix residencial

---

07. Identificar les àrees vulnerables transmunicipals

---

08. Bibliografia

---

09. Annex 1

---

10. Annex 2

01

Introducció

Introducció

La desigualtat té en la vulnerabilitat urbana una de les seves expressions més punyents als territoris metropolitans. Es tracta de la confluència al territori de riscos socials i residencials que concorren de manera intensa en àrees urbanes determinades, limitant la participació dels residents en les dinàmiques integradores de la societat i dificultant les possibilitats de mobilitat social. Des de l'Institut Metròpoli s'ha desenvolupat una eina que mesura el fenomen i permet fer-ne seguiment: l'Índex de Vulnerabilitat Urbana (IVU). El disseny d'aquest índex ha anat variant al llarg del temps, adaptant-lo a les constriccions derivades d'un context estadístic canviant i que condiciona contínuament la disponibilitat d'informació (Porcel, Antón-Alonso, Gil i Cruz, 2023). Les adaptacions i canvis metodològics als que ha estat sotmès han permès ampliar les seves prestacions respecte al coneixement general de la vulnerabilitat urbana i al suport a les polítiques públiques. En aquest sentit, l'IVU ha esdevingut un dels instruments utilitzats per assignar els recursos del *Programa integral de barris per a la millora de rendes* (PIBMR), impulsat l'any 2022 per l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

En aquest marc, el present informe constitueix una nova aportació en la línia de recerca, iniciada l'any 2022, que té per objectiu donar suport científic a aquest programa de millora de barris metropolità. El present informe actualitza la diagnosi exhaustiva de la vulnerabilitat urbana realitzada al primer informe (Martí Costa et al., 2023), atenent a les tres característiques definidores del fenomen: la persistència en el temps, la concentració al territori i la complexitat de situacions, així com l'evolució del fenomen en termes absoluts i la desigualtat urbana. El període d'anàlisi s'amplia fins a 2021, recollint la fase de recuperació postpandèmica i situant les anàlisis en el moment previ a la definició del PIBMR. Però, més enllà d'aquesta aportació, que *per se* ja representa una aportació rellevant, l'informe també ofereix contribucions que representen un avenç necessari per al coneixement de les realitats urbanes més vulnerables de la metròpoli i per definir les actuacions necessàries per atendre-les. Per una banda, es proporciona una anàlisi de context dels entorns més vulnerables de la metròpoli barcelonina basada en un ampli i divers ventall d'indicadors multidimensionals representatius dels quatre eixos d'actuació del PIBMR que permet identificar-ne les principals problemàtiques. Tot seguit, s'aprofundeix en el coneixement d'aquests entorns més vulnerables, estudiant la seva heterogeneïtat, la diversitat de situacions en què s'acaba materialitzant sobre el terreny un fenomen complex com és la vulnerabilitat urbana. I finalment, es presenta una anàlisi consistent a identificar i caracteritzar de manera succinta les que aquí s'han anomenat àrees vulnerables transmunicipals, entorns que superen els límits municipals i que exigeixen actuacions coordinades entre les administracions locals directament implicades.

Aquestes anàlisis i l'assoliment dels objectius plantejats han estat possibles gràcies a una nova font de dades: les *Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat* (ECVEO). Les ECVEO cobreixen un ampli ventall d'indicadors i dimensions que permeten l'anàlisi de les condicions de vida i les estructures d'oportunitat a la demarcació de Barcelona, tenint com a unitat d'anàlisi unitats barrials —Àmbits Estadístics Metropolitans (AEM) per a l'àrea metropolitana de Barcelona—. El present informe mostra una part de l'enorme potencialitat que té aquesta font de dades per conèixer l'evolució de la vulnerabilitat urbana a la metròpoli de Barcelona i per fer seguiment de les polítiques adreçades a millorar les condicions de vida als barris més desafavorits, generant estructures d'oportunitat en aquests entorns, mitigant els efectes de les situacions més greus en les que es manifesta la vulnerabilitat urbana i apoderant a la població resident davant la vulnerabilitat estructural i impactes conjunturals derivats de crisis de diversa naturalesa (econòmica, sanitària, climàtica).

02

Objectius de l'estudi

Objectius

- Realitzar un **seguiment de la vulnerabilitat urbana a la metròpoli de Barcelona**. Aquest seguiment es fa fins l'any 2021, any previ a la definició del *Programa integral de barris per a la millora de rendes* de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. La monitorització de la vulnerabilitat urbana implica **estudiar-ne les característiques —persistència, concentració i complexitat—, l'evolució en termes absoluts** i dels **nivells de desigualtat urbana**, així com **identificar les unitats barrials més vulnerables** de la metròpoli de Barcelona.
- **Detectar les principals problemàtiques** que afecten a les **unitats barrials més vulnerables** de la metròpoli de Barcelona. Partint dels **quatre eixos d'intervenció** definits en el *Programa integral de barris per a la millora de rendes*, es porta a terme una **anàlisi contextual** mitjançant una **bateria d'indicadors** per a cada eix que permetrà identificar algunes de les qüestions que precisen d'una atenció prioritària en aquests entorns.
- **Estudiar l'heterogeneïtat de les unitats barrials més vulnerables**. Continuant amb la idea de complexitat, però focalitzant sobre les unitats barrials més vulnerables, es pretén aprofundir sobre les diferències en les que la vulnerabilitat urbana es manifesta al territori i com caracteritza cadascuna de les unitats barrials més vulnerables.
- **Identificar àrees vulnerables transmunicipals**. L'existència d'àrees vulnerables que superen els límits municipals representa una qüestió de gran rellevància per a la intervenció metropolitana sobre el fenomen. Tenint aquesta idea com a punt de partida, **s'identifiquen i caracteritzen les àrees vulnerables transmunicipal** existents a l'àrea metropolitana de Barcelona.

03

Fonts de dades i aspectes metodològics

Fonts de dades i aspectes metodològics

Estadístiques sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat (ECVEO)

La font de dades utilitzada per a les anàlisis que es presenten en aquest informe són les *Estadístiques sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat* (ECVEO). Les ECVEO constitueixen una nova font de dades que cobreix un ampli ventall de dimensions temàtiques, les quals permeten analitzar les condicions de vida de la població i la distribució de les estructures d'oportunitat a nivell de barri per a el conjunt de l'àmbit provincial de Barcelona. Les unitats d'anàlisi són unitats barrials —Àmbits Estadístics Metropolitans—, unitats territorials superiors a les seccions censals d'escala inframunicipal i que s'aproximen al concepte de barri. Aquesta font de dades s'alimenta majoritàriament de registres administratius de diversa procedència informats a nivell d'adreça, parcel·la o secció censal que mitjançant un conjunt sistemàtic de processos i tècniques d'interpolació es traslladen a nivell d'unitat barrial. Les ECVEO comprenen el període temporal 2015-2021. Això no obstant, no tots els indicadors-variables de la base de dades estan disponibles per a tots els anys de la sèrie, com es podrà comprovar posteriorment.

De tot el ventall disponible d'indicadors a les ECVEO a escala d'unitat barrial (99), s'han utilitzat els que responien a dos objectius: a) la construcció de l'Índex de Vulnerabilitat Urbana; i b) el seguiment i caracterització de les unitats barrials més vulnerables de la metròpoli de Barcelona a partir dels quatre eixos d'actuació a partir dels quals s'estructuren les intervencions del PIBMR. Seguint aquestes premisses, s'han fet servir indicadors-variables de 7 de les 9 noves dimensions disponibles:

- Dimensió demogràfica.
- Dimensió socioeducativa.
- Dimensió sociolaboral.
- Dimensió socioeconòmica.
- Dimensió d'habitatge.
- Dimensió d'entorn residencial.
- Dimensió de salut.

Fonts de dades i aspectes metodològics

L'Índex de Vulnerabilitat Urbana (IVU): evolució metodològica

L'Índex de Vulnerabilitat Urbana (IVU) és la mesura emprada per analitzar aquest fenomen. Centrat en l'àrea metropolitana de Barcelona i amb la vocació de ser útil per a la implementació de polítiques públiques adreçades a combatre la desigualtat urbana, l'IVU ha estat sotmès a adaptacions i millores des de la seva primera versió publicada l'any 2016 (Porcel et al., 2023). La taula 1 sintetitza les característiques principals de les diferents versions de l'IVU.

Les anàlisis realitzades per al present informe es fan a partir de l'actualització de l'IVU_{2.2}. En aquesta versió es manté l'ampliació de la capacitat analítica obtinguda amb la versió de l'IVU_{2.1} i s'actualitzen les anàlisis per a 2021. La principal novetat introduïda en aquesta darrera versió té a veure amb el reescalament dels indicadors originals. El reescalament és el procediment necessari per a que totes les variables puguin ser comparables al llarg del temps i entre unitats territorials. En introduir un nou any en la sèrie temporal, s'ha precisat d'un nou període temporal de reescalament. Aquesta adaptació ha tingut dues implicacions. En primer lloc, els valors absoluts de l'IVU, de l'Índex de Vulnerabilitat Social i de l'Índex de Vulnerabilitat Residencial han canviat lleugerament en relació als resultats obtinguts en anteriors anàlisis (Martí-Costa et al., 2023). En segon lloc, i derivat d'aquest canvi, hi ha hagut lleugeres modificacions en les mesures relatives de la vulnerabilitat urbana.

Taula 1. Característiques principals de les diferents versions de l'Índex de Vulnerabilitat Urbana

Versió	IVU _{1.0}	IVU _{2.0}	IVU _{2.1}	IVU _{2.2}
Mètode de càlcul	Anàlisi de Components Principals (ACP)	Model d'equacions estructurals basat en mínims quadrats parcials (PLS-SEM)	Model d'equacions estructurals basat en mínims quadrats parcials (PLS-SEM)	Model d'equacions estructurals basat en mínims quadrats parcials (PLS-SEM)
Articulació de dimensions teòriques	Vulnerabilitat socioeconòmica Vulnerabilitat laboral Vulnerabilitat sociodemogràfica Vulnerabilitat residencial	Vulnerabilitat social Vulnerabilitat residencial Efectes de la vulnerabilitat urbana	Vulnerabilitat social Vulnerabilitat residencial Efectes de la vulnerabilitat urbana	Vulnerabilitat social Vulnerabilitat residencial Efectes de la vulnerabilitat urbana
Fonts de dades	Estimacions de renda i Censos de Població i Habitatges	Registres administratius i Censos de Població i Habitatges	Registres administratius	Registres administratius
Típus de mesura	Relativa	Relativa	Relativa i absoluta	Relativa i absoluta
Reescalament	-	-	Rangs 2015-2020	Rangs 2015-2021
Unitat d'anàlisi	Barris metropolitans (dades interpolades)	Àmbits Estadístics Metropolitans (AEM) (dades interpolades)	Àmbits Estadístics Metropolitans (AEM) (dades interpolades ponderades)	Àmbits Estadístics Metropolitans (AEM) (dades interpolades ponderades)
Periodicitat	Decennal	Anual	Anual	Anual
Període temporal disponible	1991-2011	2015-2017	2015-2020	2015-2021
Any de publicació	2016	2020	2022	2023

Font: elaboració pròpia.

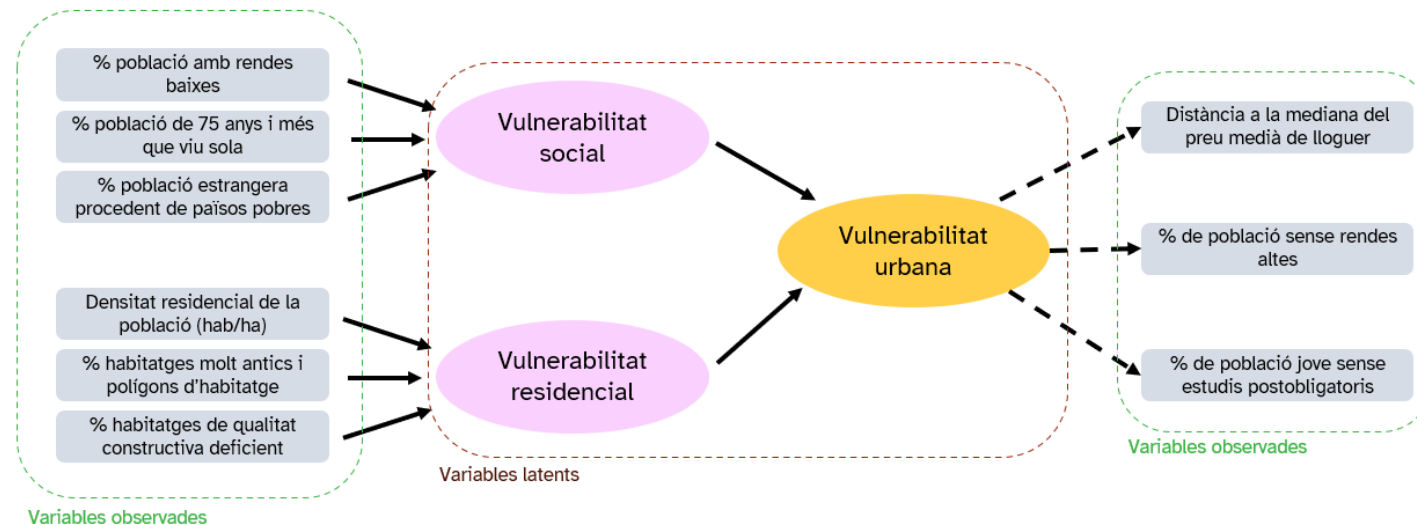
Fonts de dades i aspectes metodològics

L'Índex de Vulnerabilitat Urbana (IVU): el model teòric de la vulnerabilitat urbana

L'anàlisi de la vulnerabilitat urbana i la construcció de l'IVU es fonamenten en un model teòric que parteix dels treballs teòrics i analítics d'Alguacil (2006) i Alguacil, Camacho i Hernández-Aja (2014). Aquest fenomen està definit per la concurrència espacial de riscos socials i residencials al territori. Aquesta concurrència genera un cercle viciós en el que els múltiples factors de risc que intervenen es combinen i es retroalimenten perpetuant el fenomen al territori i través de generacions. Resultat d'aquestes premisses teòriques, es planteja un model teòric per a l'anàlisi de la vulnerabilitat urbana (imatge 1). La vulnerabilitat urbana respon a uns factors de risc de vulnerabilitat social i vulnerabilitat residencial que representen les variables latents. En el model plantejat, hi ha tres factors per a cada dimensió de la vulnerabilitat urbana. Un aspecte d'especial interès que contribueix a diferenciar-lo també d'altres propostes analítiques, entre d'altres elements (Porcel et al., 2023), és la part de la dreta del model, que fa referència als efectes de la vulnerabilitat urbana. Aquí, s'han considerat també tres factors que podrien definir-se com a efectes de barri provocats per la incidència dels factors de risc social i residencial. Seguidament, s'explica en detall cadascun dels factors i efectes de la vulnerabilitat urbana del model teòric proposat.

Imatge 1. Model teòric de la vulnerabilitat urbana

Font: elaboració pròpia.

Fonts de dades i aspectes metodològics

L'Índex de Vulnerabilitat Urbana (IVU): dimensions, conceptes, indicadors i fonts de dades

La taula 2 presenta en detall les dimensions, els conceptes, els indicadors i les seves fonts de dades a partir dels quals es defineix el model teòric de vulnerabilitat urbana i es construeix l'IVU. Com s'ha explicat, hi ha una dimensió social integrada per tres factors de risc socials referits a la pobresa, la transformació de les llars i el procés d'envelliment de la població i els fluxos migratoris internacionals resultat de la globalització, els desequilibris territorials i les relacions econòmiques desiguals a escala internacional. La dimensió residencial la completen també tres factors, un d'ells relacionat amb la densitat de població i dos que combinen la qualitat constructiva i l'antiguitat dels habitatges. Finalment, s'han considerat tres efectes de la vulnerabilitat urbana, un relacionat amb el baix atractiu residencial derivat dels preus dels habitatges, un altre amb l'escassa presència de classes mitjanes i que defineix el poc atractiu social de les àrees més desfavorides, i un tercer de caire educatiu i que fa referència a l'abandonament prematur dels estudis, un factor que ha estat considerat recurrentment com a un efecte de barri associat a la concentració de la pobresa urbana.

Taula 2. Dimensions, conceptes, indicadors i fonts de dades de l'Índex de Vulnerabilitat Urbana

Font: elaboració pròpia.

Dimensió	Concepte	Indicador	Font
Vulnerabilitat social	Pobresa	% població amb rendes baixes (60% de la mediana espanyola)	Atles de distribució de renda de les llars, INE
	Envelliment/soledat	% població de 75 anys i més que viu sola	Padró municipal d'habitants, Idescat
	Immigració estrangera	% població estrangera de nacionalitat de països de renda baixa o mitjana	Padró municipal d'habitants, Idescat
Vulnerabilitat residencial	Elevada concentració de població	Densitat urbana residencial de la població (habitants/hectàrea)	Mapa de cobertes del sòl de Catalunya 2018, Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya; Padró municipal d'habitants, Idescat
	Teixits residencials de risc	% habitatges molt antics i polígons d'habitatge	Cadastre
	Qualitat constructiva deficient dels edificis	% edificis de baixa qualitat constructiva	Cadastre
Efectes de la vulnerabilitat urbana	Baix atractiu residencial	Distància a la mediana del preu medià lloguer (€/mes)	Sistema estatal d'Índex de preus de Lloguer d'Habitatge, Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana
	Escassa presència de classes mitjanes	% població sense rendes altes	Atles de distribució de renda de les llars, INE
	Abandonament prematur dels estudis	% població de 20 a 34 anys sense estudis secundaris postobligatoris	Padró municipal d'habitants, Idescat

04

La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

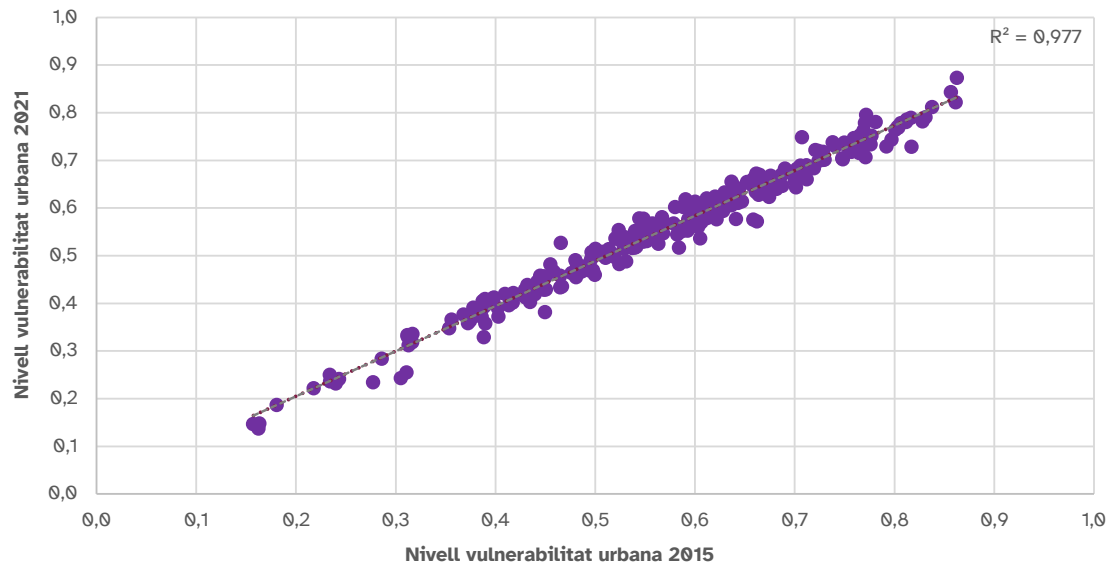
La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

1. Persistència estructural de la vulnerabilitat urbana.
2. Tendència cap a la concentració territorial.
3. Complexitat. Diversitat d'expressions de la vulnerabilitat urbana.
4. Menors nivells de vulnerabilitat urbana.
5. Menys desigualtat urbana.
6. Quines són les unitats barrials més vulnerables de la metròpoli de Barcelona?
7. A mode de síntesi.

La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Persistència estructural de la vulnerabilitat urbana

Gràfic 1. Índex de vulnerabilitat urbana de les unitats barrials. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015 i 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Taula 3. Unitats barrials segons trajectòria experimentada. Nombre i percentatge. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015 i 2021

Canvi en decils	Nombre unitats barrials 2015-2021	% unitats barrials 2015-2021
-2	3	1,1
-1	41	15,3
0	178	66,4
1	45	16,8
2	1	0,4

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

El nivell de vulnerabilitat urbana de les unitats barrials tendeix a perpetuar-se al llarg del temps. Les puntuacions són similars a començament i finalització del període (gràfic 1). La correlació entre els dos índexs mesurada a través del coeficient de determinació R^2 és gairebé perfecta: 0,98.

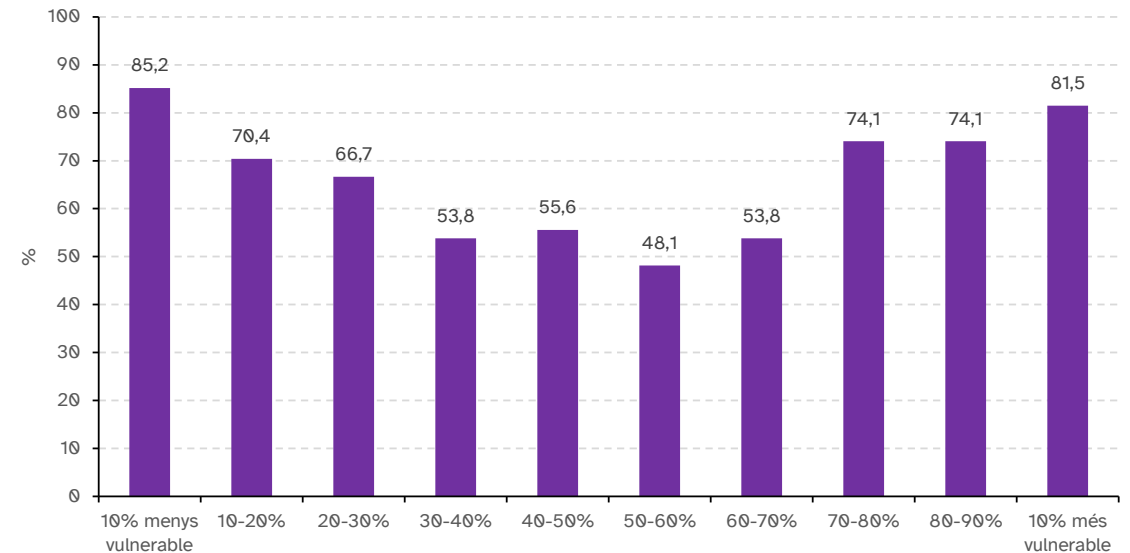
Així mateix, **el canvi en l'estructura jeràrquica és poc freqüent.** Dues tercers parts de les unitats barrials romanen en el mateix decil (taula 3). A més, el 98,5 % no experimenten canvis significatius més enllà d'un decil.

La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Persistència estructural de la vulnerabilitat urbana

El nivell de persistència i la probabilitat de canvi a l'estructura jeràrquica de la vulnerabilitat urbana no són homogènies. Com han evidenciat altres anàlisis prèvies per a la metròpoli (Antón-Alonso i Porcel, 2018; Antón-Alonso i Cruz-Gómez, 2022, Antón-Alonso i Porcel, 2023), la permanència en la mateixa posició de l'estructura jeràrquica **es produeix sobretot en les unitats barrials que se situen als extrems de l'estructura.** El 85,2 % de les unitats barrials menys vulnerables i el 81,5 % de les més vulnerables que es trobaven el 2015 en els decils de màxima i mínima vulnerabilitat romanien en aquests mateixos decils el 2021. El gràfic 2 presenta de manera encara més nítida una pauta de persistència en forma de "U". Aquest patró es pot explicar per dues raons principalment. Una primera causa és de caire estadístic, perquè les possibilitats de transició dels barris entre decils es redueixen únicament a una via de transició, cap a decils inferiors, en el cas de les unitats barrials més vulnerables, o cap a decils superiors, en el cas dels menys vulnerables. Això no obstant, hi ha una causa encara més important per a la comprensió del fenomen i té a veure amb les pròpies dinàmiques de segregació residencial que segueixen els grups socials més rics i més pobres en les grans ciutats i que tradicionalment s'ha anomenat *U-shape pattern* (patró en forma de "U") (Duncan i Duncan, 1955).

Gràfic 2. AEM que no ha canviat de decil de vulnerabilitat segons el decil de pertinença. Percentatge. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015 i 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

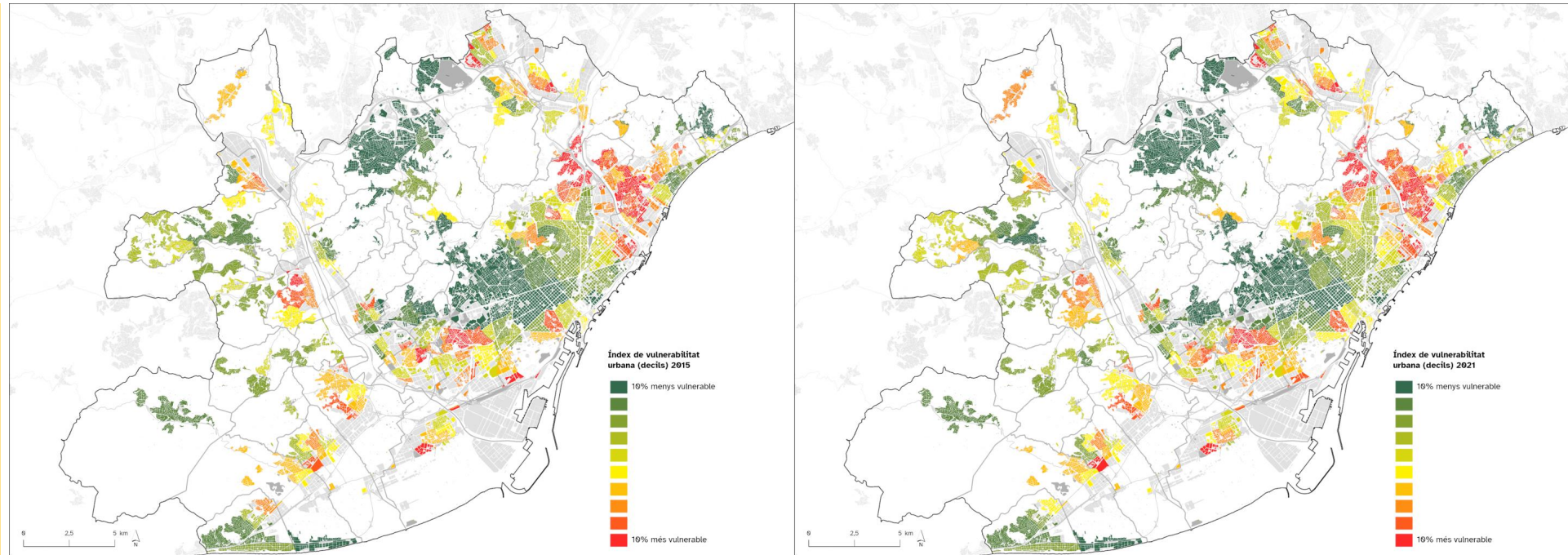

La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Persistència estructural de la vulnerabilitat urbana

Mapa 1. Índex de vulnerabilitat urbana segons decils (unitats barrials). Àrea metropolitana de Barcelona, 2015 i 2021

L'estructura jeràrquica de la vulnerabilitat urbana de les unitats barrials de la metròpoli de Barcelona no presenta canvis substancials respecte d'altres anàlisis previs realitzats amb versions prèvies de l'IVU (Antón-Alonso i Porcel, 2018; Antón-Alonso, Porcel, Cruz i Coll, 2020). El mapa 1 permet visualitzar la distribució pel territori metropolità amb els **dos eixos** del **Besòs** i el **Llobregat** permanentment afectats per aquest fenomen a l'inici i final del període (veure mapes a l'Annex 1). El primer, amb una major concentració d'unitats barrials molt vulnerables i el segon amb menor nombre d'unitats barrials d'aquestes característiques i més dispersos pel territori.

Font. Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Tendència a la concentració territorial

El mapa de localització de la vulnerabilitat urbana evidencia no només la persistència, també la **concentració al territori de les situacions més punyents** (Antón-Alonso et al., 2020). Les situacions de vulnerabilitat urbana extrema es localitzen en àmbits molt concrets i tendeix a una creixent concentració (taula 4):

- **Reducció dels municipis que apleguen unitats barrials amb vulnerabilitat extrema.** D'11 el 2015 a 10 el 2021.
- **Augment del nombre de municipis amb més d'una unitat barrial amb vulnerabilitat extrema.**
- Les situacions de **vulnerabilitat urbana extrema** tendeixen a **concentrar-se a l'eix Besòs.**
- **Barcelona (majoritàriament eix Besòs) i Santa Coloma de Gramenet apleguen la majoria de les unitats barrials més vulnerables** de l'àrea metropolitana de Barcelona.

Taula 4. Distribució de les unitats barrials més vulnerables (decil 10) segons municipi. Nombre d'unitats barrials. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Municipi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Barcelona	7	7	7	7	8	8	7
Santa Coloma de Gramenet	6	6	6	6	6	6	5
Badalona	3	3	3	2	3	2	3
l'Hospitalet de Llobregat	3	2	2	2	3	3	3
Montcada i Reixac	2	2	2	2	2	2	2
Ripollet	1	2	2	2	1	1	2
Sant Adrià de Besòs	1	1	1	1	1	2	2
Badia del Vallès	1	1	1	1	1	1	1
el Prat de Llobregat	1	1	1	1	1	1	1
Cornellà de Llobregat	1	1	1	1..		1..	
Sant Boi de Llobregat	..	1	1	1	1..	..	
Viladecans	..	..		1..	..		1
Sant Vicenç dels Horts	1..	..	..	..	..	..	

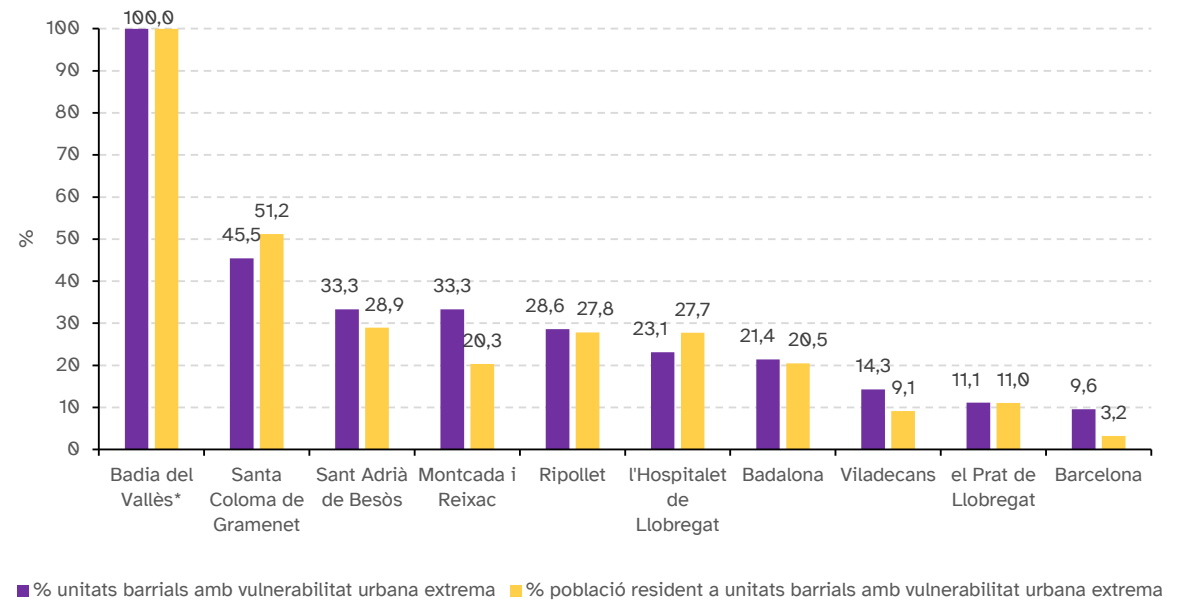
Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Tendència a la concentració territorial

Derivada de la concentració està el pes que té la vulnerabilitat urbana als municipis. **Com més concentració territorial, menys municipis afectats, però amb major incidència.** L'any 2021, a banda del cas de Badia del Vallès resultat de ser considerat un municipi unibarrial, **destaca el cas de Santa Coloma de Gramenet** on entorn la meitat de les seves unitats barrials presenten una situació de vulnerabilitat urbana extrema i la meitat de la població resideix en entorns d'aquestes característiques (gràfic 3). En una situació menys greu, però també amb presència significativa de la problemàtica, es troben els municipis de Sant Adrià de Besòs i Montcada i Reixac amb un terç dels seus barris en situació extrema. En termes poblacionals, Sant Adrià de Besòs compta amb una proporció de població més elevada residint en aquests entorns que Montcada i Reixac.

Gràfic 3. Pes de les unitats barrials molt vulnerables (decil 10) i de la població resident en aquestes unitats barrials segons el nombre total d'unitats barrials i població al municipi. Percentatge. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

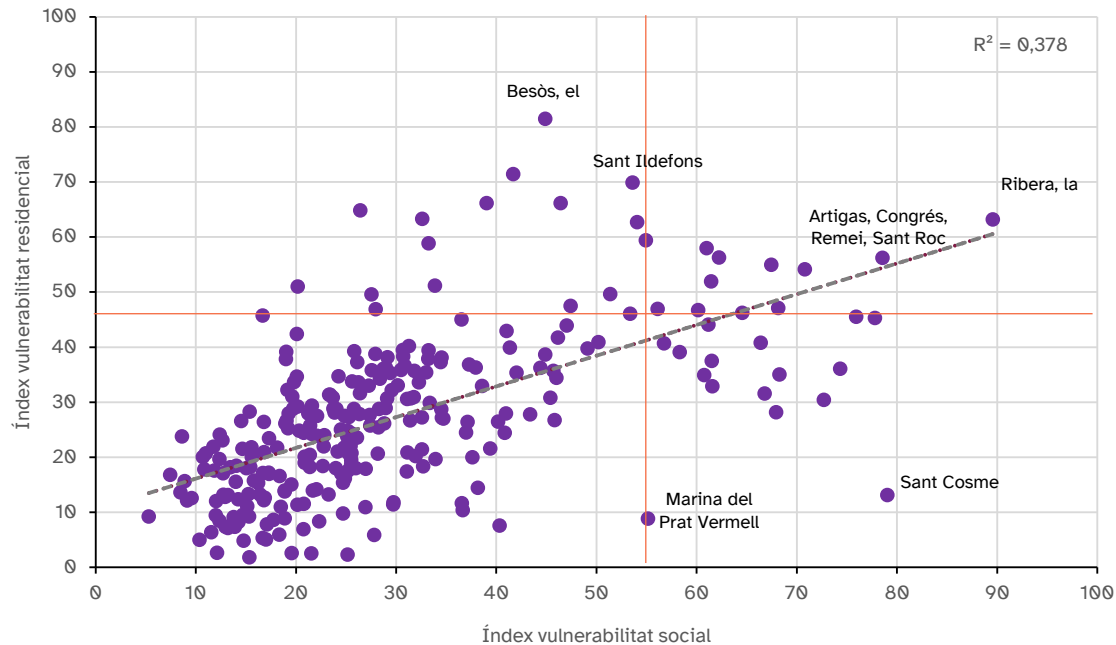
* Aquest municipi constitueix una única unitat barrial

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Complexitat. Diversitat d'expressions de la vulnerabilitat urbana

Gràfic 4. Índex de vulnerabilitat social i Índex de vulnerabilitat residencial. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

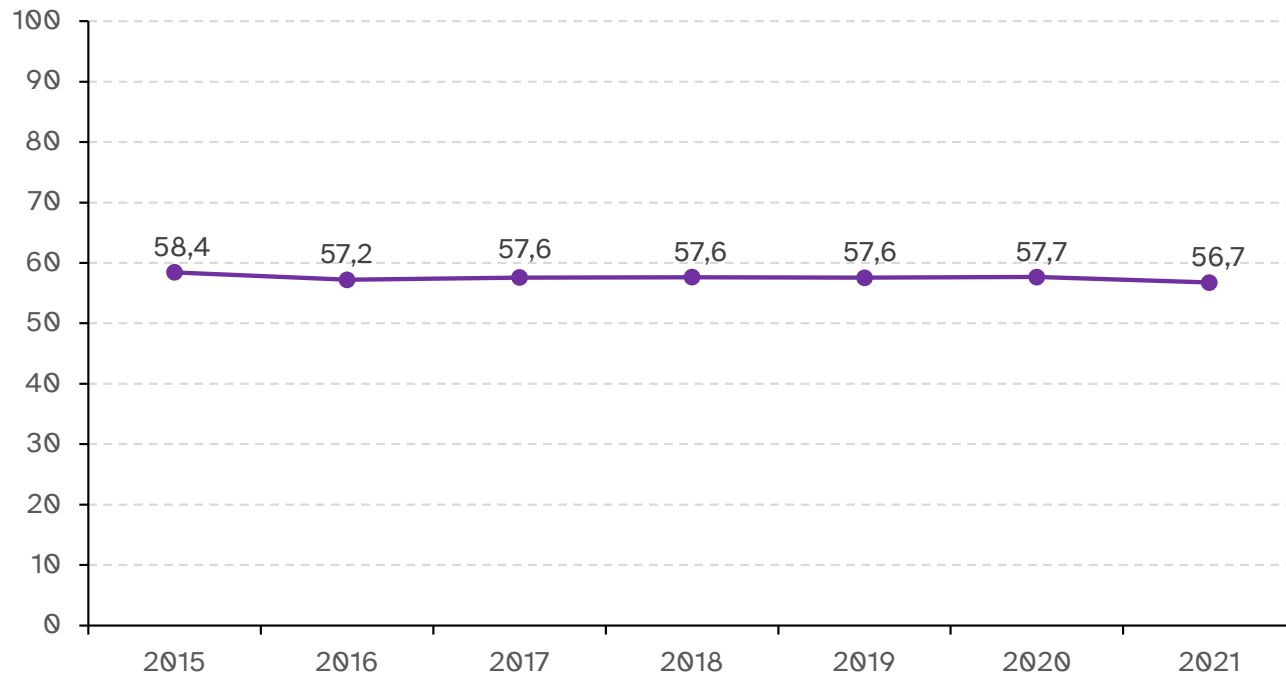
A més de per la **persistència** i la **concentració**, la vulnerabilitat urbana està definida per la **complexitat** (Antón-Alonso et al., 2020). **El fenomen no és homogeni, sinó que es materialitza sobre el territori en múltiples expressions.** Una aproximació general es pot fer a partir d'un gràfic que representi la relació entre les dues dimensions bàsiques de la vulnerabilitat urbana, la social i la residencial. Com es pot veure al gràfic 4, la relació entre ambdues dimensions es pot qualificar de mitjana segons el coeficient de determinació R^2 (0,378). Tot i existir una **relació lineal entre les dues dimensions**, és a dir, a **més vulnerabilitat social, més vulnerabilitat residencial**, aquesta relació és **imperfecta** per a moltes unitats barrials. A grans trets, i posant el focus en les unitats barrials amb majors nivells de vulnerabilitat urbana, social i residencial, es podria parlar de **tres tipus de relacions** a partir de quatre quadrants definits pels límits dels decils de màxima vulnerabilitat social i residencial (línies vermelles al gràfic 4):

- **Unitats barrials amb vulnerabilitat social alta i vulnerabilitat residencial alta** (quadrant superior dreta). Dos exemples clars d'unitats barrials molt vulnerables en els que conflueixen elevats riscos socials i residencials són la Ribera (Montcada i Reixac) i "Artigas, Congrés, el Remei, Sant Roc" (Badalona).
- **Unitats barrials amb vulnerabilitat social alta i vulnerabilitat residencial baixa** (quadrant inferior dreta). Hi ha dues unitats barrials que destaquen clarament per presentar aquest tipus de situacions: Sant Cosme (el Prat de Llobregat) i la Marina del Prat Vermell (Barcelona).
- **Unitats barrials amb vulnerabilitat social no alta i vulnerabilitat residencial alta** (quadrant superior esquerra). Aquí hi ha diversitat de situacions en les que, fins i tot, es poden trobar unitats barrials sense nivells extrems de vulnerabilitat urbana. Entre els que sí presenten nivells de màxima vulnerabilitat urbana hi són Sant Ildefons (Cornellà de Llobregat) i el Besòs (Sant Adrià de Besòs).

La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Menors nivells de vulnerabilitat urbana

Gràfic 5. Índex de vulnerabilitat urbana de les unitats barrials. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

En un context d'alta persistència estructural de la vulnerabilitat urbana en el temps i de concentració creixent al territori, el fenomen **perd intensitat** a les unitats barrials metropolitananes. Mesurat en una escala de 0 a 100, on valors propers a 0 indiquen situacions de molt baixa vulnerabilitat i propers a 100 situacions d'extrema vulnerabilitat, l'índex mostra un descens lleuger de la vulnerabilitat urbana proper als 2 punts (gràfic 5). Després d'una baixada significativa inicial durant el període de recuperació econòmica de la Gran Recessió de 2008, la vulnerabilitat urbana es va mantenir estable, fins i tot en temps de la crisi socioeconòmica derivada de la covid-19. Posteriorment, la vulnerabilitat urbana torna a perdre intensitat durant el període de recuperació d'aquest breu període recessiu.

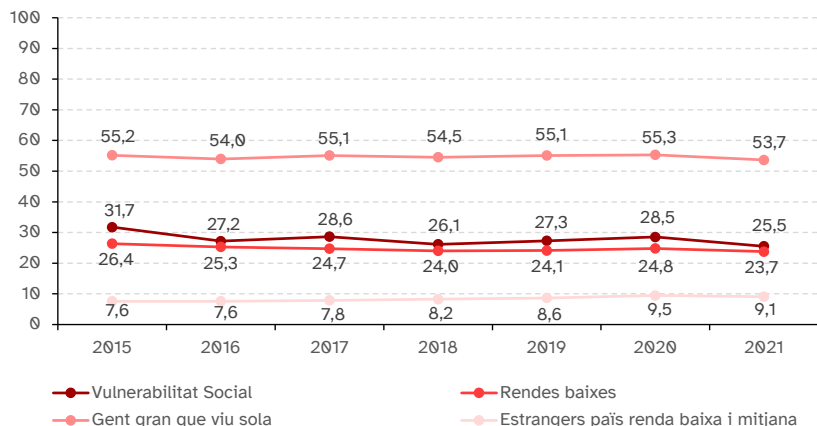
Com es podrà veure tot seguit, **els principals factors que redueixen la intensitat de la vulnerabilitat urbana** és la **reducció de la vulnerabilitat social** ocasionada per una millora de rendes i **menys pes de la població en risc de pobresa**, així com la **baixada de l'abandonament prematur dels estudis de la població jove**.

La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

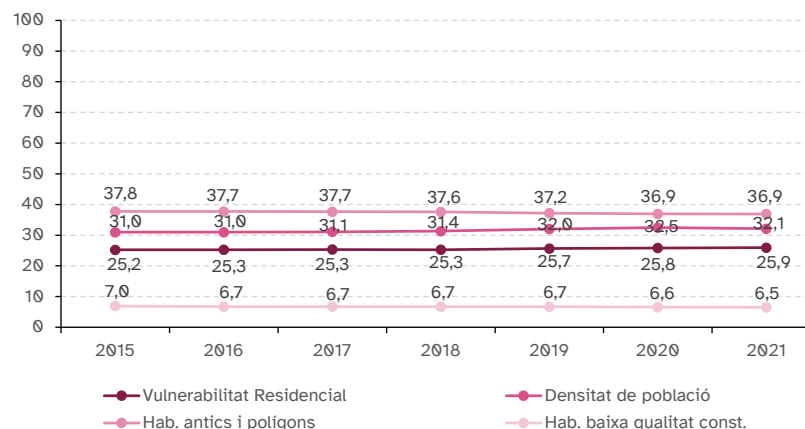
Menors nivells de vulnerabilitat urbana

Gràfic 6. Índex de vulnerabilitat social i residencial, els seus components i els efectes de la vulnerabilitat urbana, 2015-2021

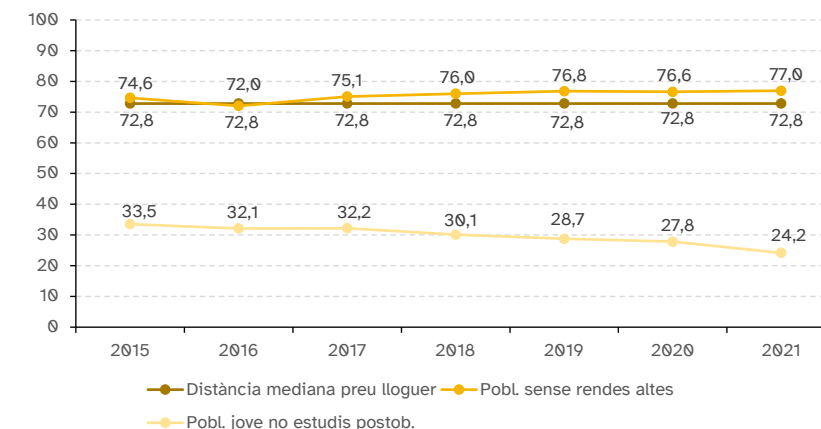
Índex de Vulnerabilitat Social i components

Índex de Vulnerabilitat Residencial i components

Efectes de la vulnerabilitat urbana

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La **vulnerabilitat social** experimenta un **descens molt significatiu** durant el període. Aquest és especialment important a l'inici (gairebé 5 punts) i en el període de recuperació de la crisi socioeconòmica derivada de la covid-19 (3 punts). La baixada de la vulnerabilitat social està provocada per la **reducció de la població en risc de pobresa**. Es redueix en gairebé 3 punts, 1 punt entre 2020 i 2021. La població gran que viu sola també baixa significativament en aquest curt període. Això no obstant, **creix la importància que té la població estrangera** en la vulnerabilitat social en particular i la vulnerabilitat urbana en general.

La **vulnerabilitat residencial no varia significativament**. Tot i l'estabilitat, descriu una tendència ascendent que caldrà seguir en posteriors actualitzacions. Aquesta tendència està impulsada per la **densitat de població**, que augmenta entorn 1 punt. Com a hipòtesi es planteja que la tendència d'aquest factor estigui relacionada amb la creixent presència de població estrangera.

En contrast, s'observen **millores en la qualitat constructiva i l'antiguitat dels habitatges** que encara **no són significatives**.

Els menors nivells de vulnerabilitat urbana es constaten també pels seus impactes. Al llarg del període s'ha **reduït de manera molt significativa la població jove que abandona prematurament els estudis** (gairebé 10 punts). La **millora d'aquest factor de vulnerabilitat també explica la reducció de la vulnerabilitat urbana**, doncs més enllà de ser descrit com a un efecte de la vulnerabilitat, intervé com a factor que contribueix a la reproducció del fenomen.

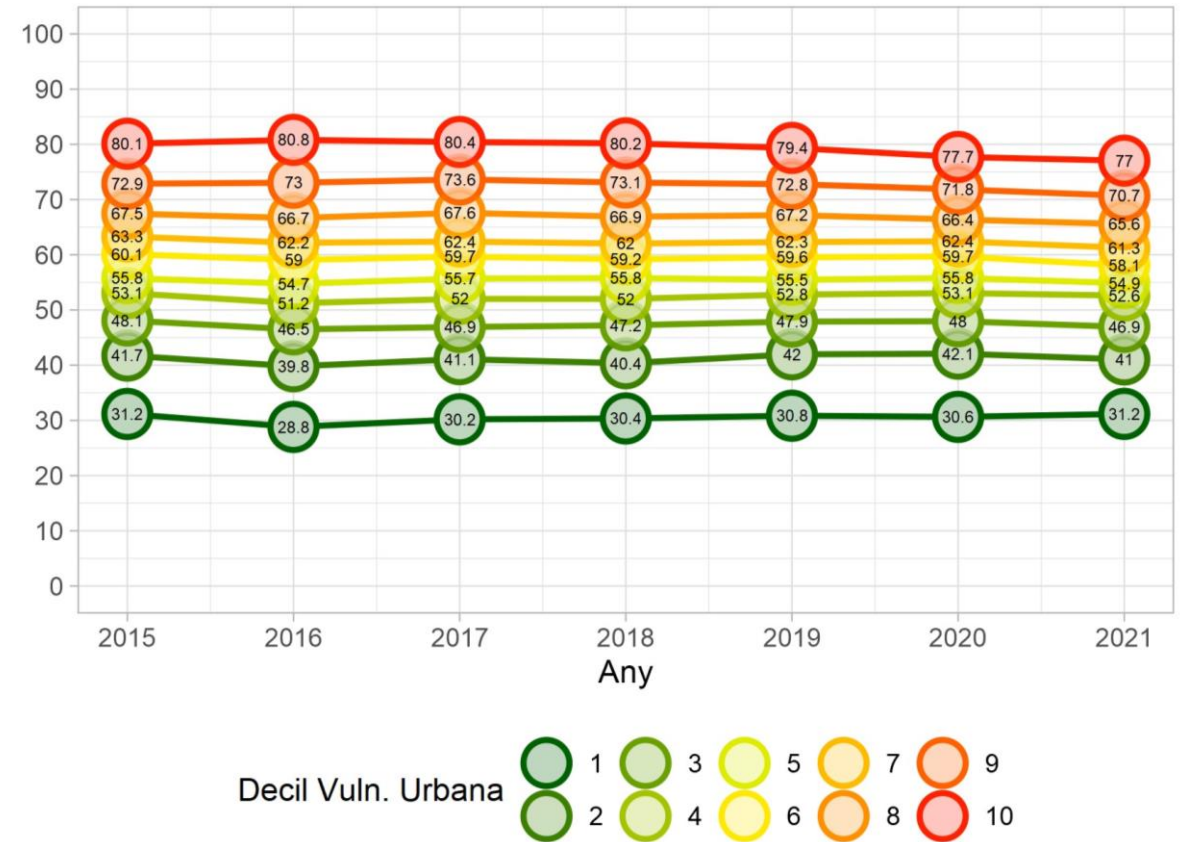
La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Menors nivells de vulnerabilitat urbana

La **intensitat de la vulnerabilitat urbana s'ha reduït**, però **no de manera homogènia** a totes les unitats barrials de la metròpoli de Barcelona. L'anàlisi per decils indica que **són les unitats barrials més vulnerables on més ha descendit el nivell de vulnerabilitat** (gràfic 7). Per a les unitats barrials del decil 10 la caiguda ha estat de 3 punts, seguides de les unitats del decil 9 (2,2 punts menys). Per tant, tot i la perpetuació de la vulnerabilitat urbana extrema en molts d'aquestes unitats barrials, es pot afirmar que **són menys vulnerables que al començament del període**.

A més, s'ha reduït la distància que les separa de les unitats barrials de decil 9 i de les unitats barrials menys vulnerables (decil 1). Això comporta una menor desigualtat urbana.

Gràfic 7. Mediana de l'IVU segons decil de vulnerabilitat. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

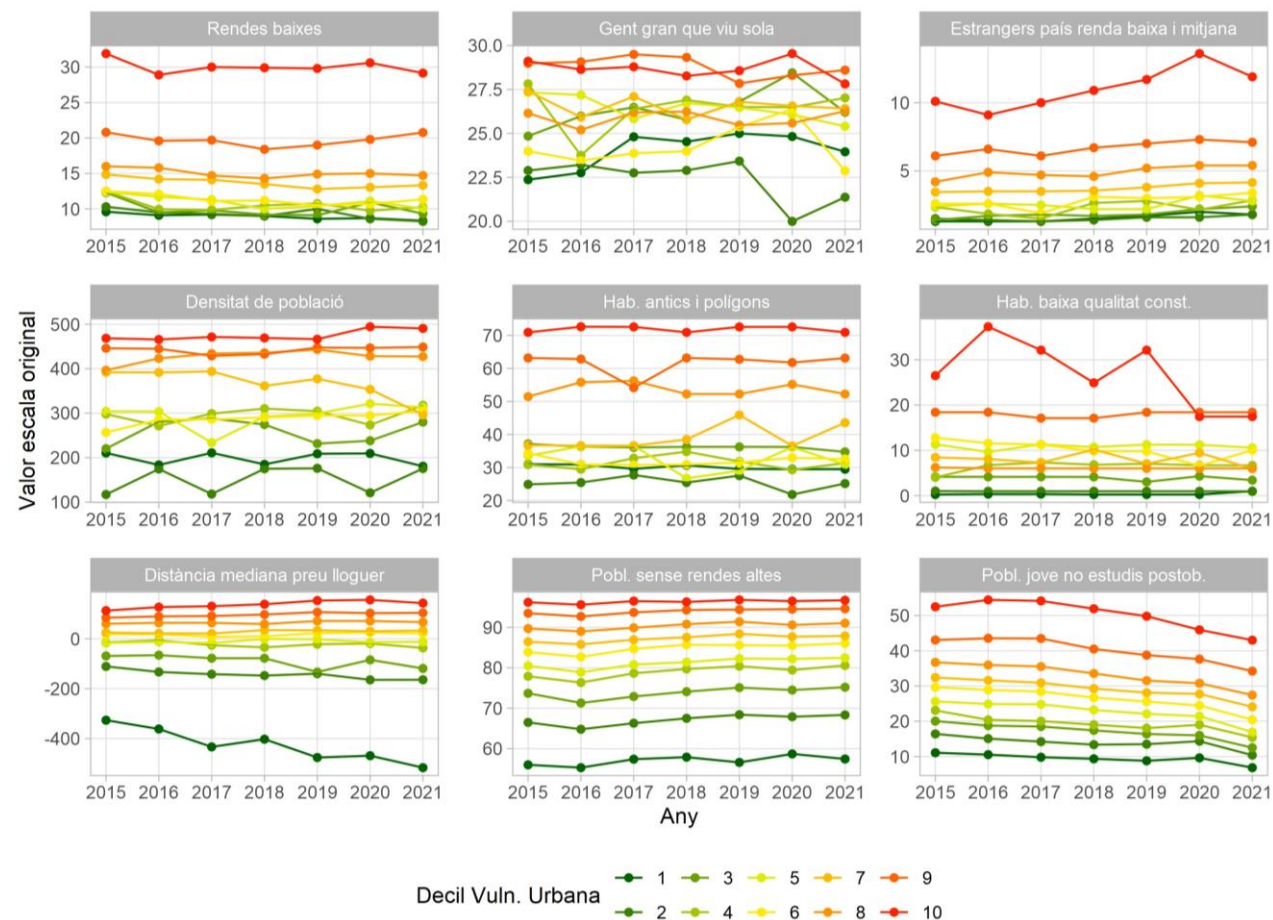
Menors nivells de vulnerabilitat urbana

La reducció de la vulnerabilitat urbana **no implica un comportament homogeni dels factors implicats** en el fenomen. De fet, la **vulnerabilitat urbana es caracteritza per la complexitat** (Antón-Alonso et al., 2020). El gràfic 8 mostra aquesta complexitat. En ell es pot observar les diverses tendències que segueixen les unitats barrials i la presència diferencial dels factors i efectes de la vulnerabilitat urbana segons el decil de vulnerabilitat.

Destaquen **tres factors** per la seva incidència en les tendències que segueix o pot seguir la vulnerabilitat urbana.

- La reducció de la vulnerabilitat urbana a les unitats barrials més vulnerables s'explica en part per l'**important descens de la població jove sense estudis postobligatoris**.
- La **minva significativa dels nivells de pobresa** a les unitats barrials amb vulnerabilitat urbana extrema també explica la reducció de la vulnerabilitat urbana en aquests entorns. Això no obstant, aquestes unitats barrials continuen concentrant una part molt important de la població en risc de pobresa de la metròpoli.
- Hi ha una **tendència creixent a la concentració de la població estrangera d'origen vulnerable en les unitats barrials amb vulnerabilitat urbana extrema**. Aquest element representa un factor de risc a considerar per la seva repercussió en d'altres factors com la densitat residencial, però també en l'activació o agreujament de processos d'estigmatització social i territorial.

Gràfic 8. Mediana dels indicadors (sense reescalfar) que integren el model de l'IVU segons decil de vulnerabilitat urbana. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

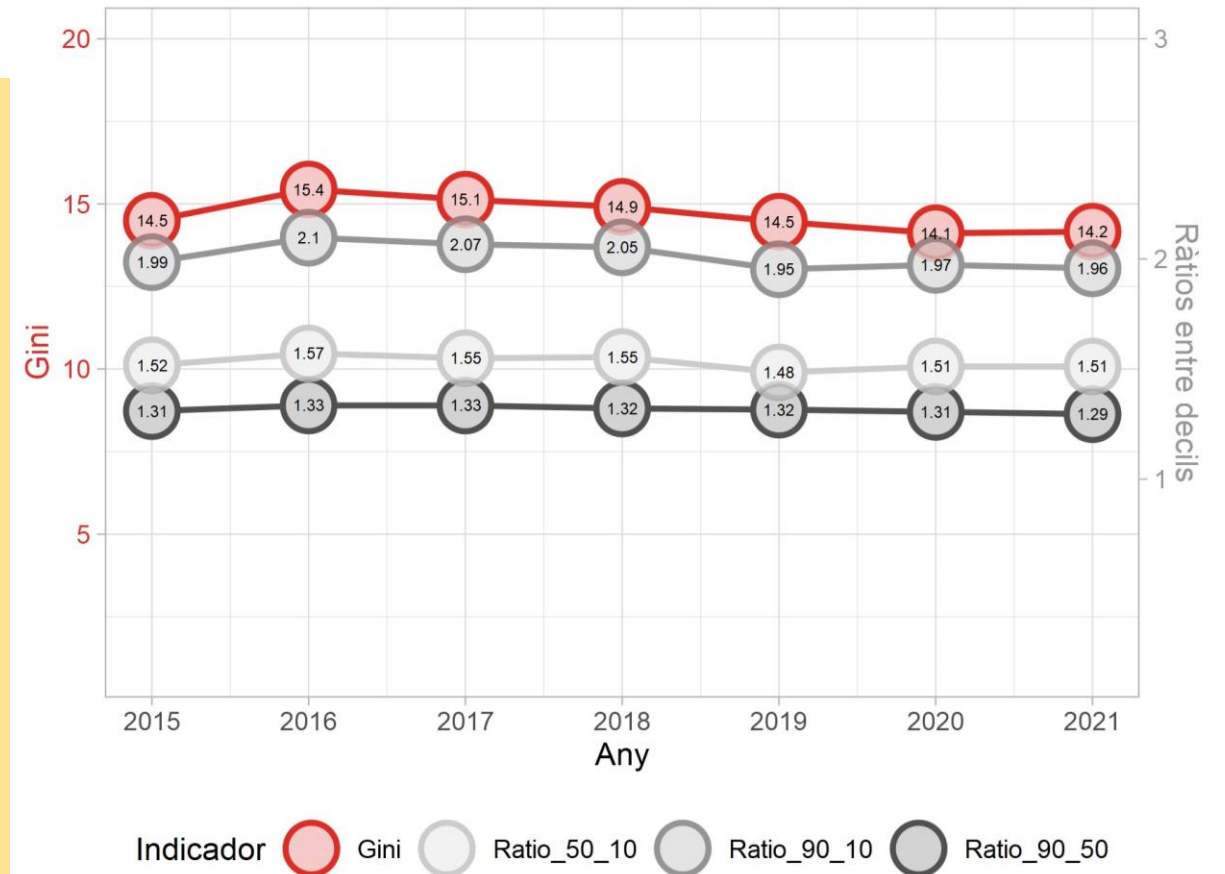
La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Menys desigualtat urbana

Anteriorment s'avançava que la desigualtat urbana s'havia reduït per la major reducció dels nivells de vulnerabilitat urbana a les unitats barrials amb vulnerabilitat urbana extrema. Una anàlisi més acurada amb indicadors estàndards de desigualtat com l'índex de Gini o les ràtios interdecil·liques permeten constatar l'escurçament de l'escletxa (gràfic 9).

- En una escala de 0 a 100 on 0 indica màxima igualtat i 100 màxima desigualtat, els resultats de l'IVU mostren que la desigualtat s'ha reduït lleugerament entre 2015 i 2021. Després d'una pujada inicial molt significativa el 2016, la tendència ha estat clarament descendent. La crisi socioeconòmica derivada de la crisi va tenir un impacte paradoxal, reduint la separació entre unitats barrials. En canvi, la posterior recuperació no s'hi va reflectir en canvis en el nivell de desigualtat urbana.
- La ràtio P90/P10 que mesura la distància entre les unitats barrials més i menys vulnerables evidencia una tendència similar, amb creixement inicial i posterior descens progressiu.
- La ràtio P90/P50, per altra banda, indica la desigualtat urbana entre les unitats més vulnerables i les que es troben a la part mediana de la distribució. Els nivells de desigualtat són força estables, tot i que la distància ha tendit a reduir-se durant els darrers anys.
- La reducció de la desigualtat urbana es deu a la minva dels nivells de vulnerabilitat urbana de les unitats barrials més desfavorides.

Gràfic 9. Índex de Gini i ràtios interdecil·liques de la vulnerabilitat urbana. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Quines són les unitats barrials més vulnerables de la metròpoli de Barcelona?

Vista la persistència, concentració i complexitat de la vulnerabilitat urbana, així com l'evolució del fenomen en termes absoluts i les pautes de desigualtat, només resta saber quins són els **noms propis** que representen el fenomen sobre el territori metropolità. La taula 5 mostra les unitats barrials més vulnerables. Són 34 les unitats barrials que s'han trobat en situació de vulnerabilitat urbana extrema almenys un any entre 2015 i 2021. Aquestes unitats barrials representen el **nucli de la vulnerabilitat urbana metropolitana**, però **encara més aquelles unitats que han estat en aquesta situació durant tots els anys del període**. Es tracta de 20 unitats barrials (58,8 %). **Barcelona i Santa Coloma de Gramenet** són els municipis que compten amb més unitats barrials que de manera persistent romanen en aquesta situació, cinc cadascun. De fet, **l'eix Besòs està sobrerrepresentat** amb 15 unitats barrials que perpetuen la seva situació de vulnerabilitat urbana extrema (75 %) sense considerar les unitats barrials de Badia del Vallès ni de Ripollet, el que n'hi afegiria dos casos més (85 %).

Taula 5. Unitats barrials amb vulnerabilitat urbana extrema segons nombre d'anys en aquesta situació i període. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

Font. Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Municipi	Unitat barrial	Nombre anys amb vulnerabilitat urbana extrema	Anys amb vulnerabilitat urbana extrema
Badalona	Artigas, Congrés, El Remei, Sant Roc	7	2015-2021
Badalona	Salut, la	7	2015-2021
Badia del Vallès	Badia del Vallès	7	2015-2021
Barcelona	Baró de Viver	7	2015-2021
Barcelona	Ciutat Meridiana	7	2015-2021
Barcelona	Trinitat Nova, la	7	2015-2021
Barcelona	Torre Baró	7	2015-2021
Barcelona	Vallbona	7	2015-2021
l'Hospitalet de Llobregat	Planes, les	7	2015-2021
l'Hospitalet de Llobregat	Pubilla Cases	7	2015-2021
Montcada i Reixac	Can Sant Joan	7	2015-2021
Montcada i Reixac	Ribera, la	7	2015-2021
Prat de Llobregat, el	Sant Cosme	7	2015-2021
Ripollet	Can Mas	7	2015-2021
Sant Adrià de Besòs	Mina, la	7	2015-2021
Santa Coloma de Gramenet	Can Mariner, Santa Rosa	7	2015-2021
Santa Coloma de Gramenet	El Raval, Safarells	7	2015-2021
Santa Coloma de Gramenet	Fondo	7	2015-2021
Santa Coloma de Gramenet	Oliveres, les	7	2015-2021
Santa Coloma de Gramenet	Llatí	7	2015-2021
Barcelona	Marina del Prat Vermell, la	6	2015-2020
Barcelona	Trinitat Vella, la	6	2015 i 2017-2021
Santa Coloma de Gramenet	Can Franquesa	6	2015-2020
Cornellà de Llobregat	Sant Ildefons	5	2015-2018 i 2020
Badalona	Les Guixeres, Pomar	4	2016-2017, 2019 i 2021
l'Hospitalet de Llobregat	Florida, la	4	2015 i 2019-2021
Ripollet	Maragall	4	2016-2018 i 2021
Sant Boi de Llobregat	Camps Blancs	4	2016-2019
Barcelona	Can Peguera	2	2016 i 2019
Barcelona	Roquetes, les	2	2020-2021
Sant Adrià de Besòs	Verneda, la	2	2020-2021
Viladecans	Can Sellarès, El Poblat Roca	2	2018 i 2021
Badalona	La Pau, Lloreda, Sistrells	1	2015
Sant Vicenç dels Horts	Sant Josep	1	2015

La vulnerabilitat urbana a l'àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

A mode de síntesi

Els resultats presentats ofereixen una anàlisi aprofundida de la vulnerabilitat urbana a les unitats barrials de l'àrea metropolitana de Barcelona fins a l'any previ a la implementació del *Programa integral de barris per a la millora de rendes*. Permeten saber quina ha estat l'evolució de la vulnerabilitat urbana i també quina era la situació que presentaven les unitats barrials metropolitanes l'any 2021. Les principals conclusions que s'extreuen dels resultats són les següents:

- L'actualització de resultats permet constatar de nou l'**alt nivell de perpetuació de la vulnerabilitat urbana**, més encara entre les unitats barrials que se situen als extrems de l'estructura jeràrquica urbana, i **de manera particular entre les unitats barrials amb vulnerabilitat urbana extrema**.
- La perpetuació dels alts nivells de vulnerabilitat urbana està lligada a **patrons de concentració territorial a la metròpoli de Barcelona**. Les unitats barrials amb vulnerabilitat urbana extrema tendeixen a aplegar-se progressivament **en menys municipis i majoritàriament a l'eix Besòs. Santa Coloma de Gramenet** destaca entre tots els municipis per l'elevada concentració d'unitats barrials d'aquestes característiques, seguit de **Sant Adrià de Besòs, Montcada i Reixac** i, de manera particular, **Badia del Vallès**.
- Les situacions en les que es materialitza la vulnerabilitat urbana són diverses i complexes, des d'expressions molt punyents en les que es combinen alts nivells de vulnerabilitat social i residencial, passant per realitats urbanes definides prioritàriament per riscos socials o residencials.
- Malgrat el context de persistència i concentració de les situacions més extremes de vulnerabilitat urbana, **els nivells de vulnerabilitat urbana s'han reduït a la metròpoli**. I han estat **les unitats barrials més vulnerables les que han experimentat una disminució més important**.
- La reducció es deu fonamentalment a **dos factors**: a) un **descens molt significatiu de la vulnerabilitat social impulsat per la millora de les rendes de la població** i, en conseqüència una menor presència de població amb rendes baixes; i b) una **baixada encara més important de la població que abandona prematurament els estudis**.
- Com a fenomen complex, però, cal atendre altres factors que poden representar un risc de vulnerabilitat creixent, com l'**augment de la població estrangera d'origen vulnerable** o la **densitat de població** que, alhora, poden intensificar processos d'estigmatització social i territorial.
- **El nivell de desigualtat urbana han minvat durant el període**. La reducció es deu a la **millora que han experimentat els barris més vulnerables**.

05

La situació de les unitats barrials més vulnerables

La situació de les unitats barrials més vulnerables

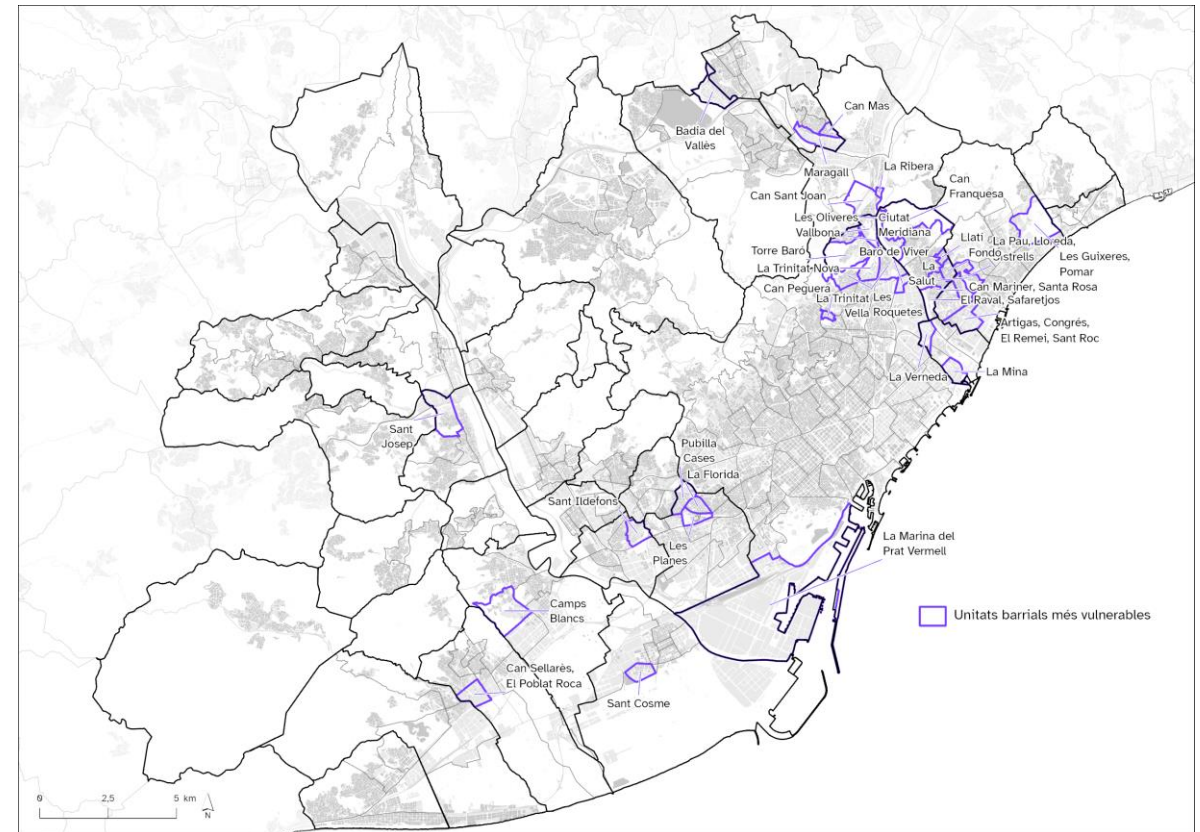
1. Punt de partida: les unitats barrials més vulnerables
2. La situació de les unitats barrials més vulnerables
3. Síntesi dels resultats

La situació de les unitats barrials més vulnerables

Punt de partida: les unitats barrials més vulnerables

La vulnerabilitat urbana és un fenomen que tendeix a la perpetuació en el temps, però no totes les unitats barrials romanen en els nivells de màxima vulnerabilitat durant tots els anys del període analitzat. Com s'ha vist a la taula 5 de l'anterior secció, hi ha un grup de barris que representen el nucli dur de la vulnerabilitat urbana extrema que es perpetuen en aquesta situació. D'altres unitats barrials no presenten tanta continuïtat i amb diferent freqüència ocupen les situacions més extremes en l'estructura jeràrquica de la vulnerabilitat urbana a la metròpoli de Barcelona. Amb l'objectiu de captar aquesta heterogeneïtat s'ha optat per considerar com a unitats barrials molt vulnerables totes aquelles que han integrat el decil de màxima vulnerabilitat (decil 10) en algun any durant el període 2015-2021. Aquesta definició permet no només atendre la complexitat del fenomen, sinó també no excloure cap unitat barrial que pugui presentar situacions d'elevada vulnerabilitat properes als nivells màxims i no hagi integrat el decil de màxima vulnerabilitat conjunturalment.

Mapa 2. Unitats barrials més vulnerables. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021

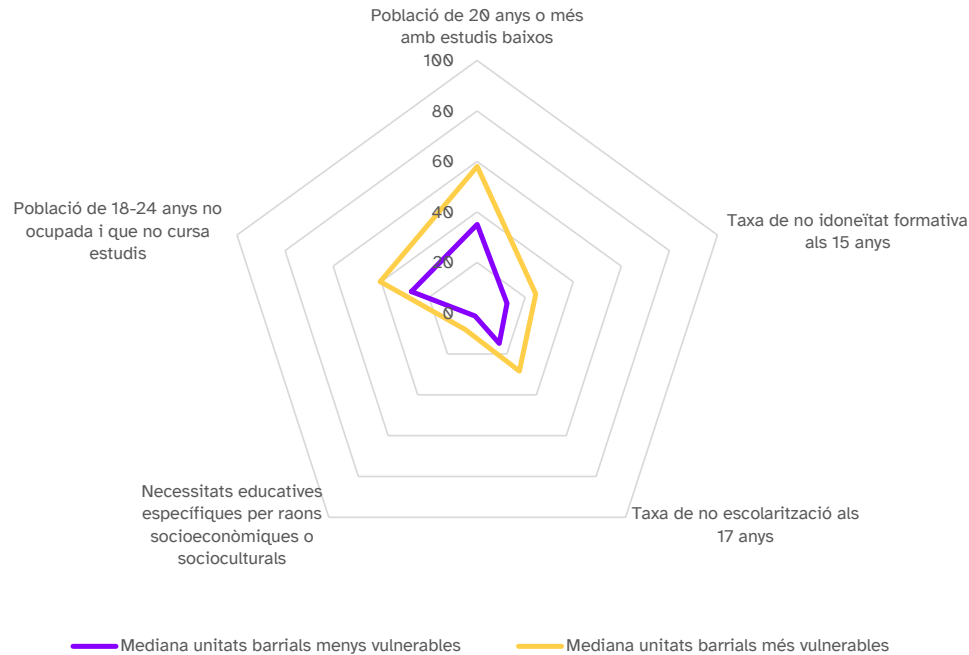

Font. Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La situació de les unitats barrials més vulnerables

Eix 1: educació, fractura social, bretxa digital i adaptació social

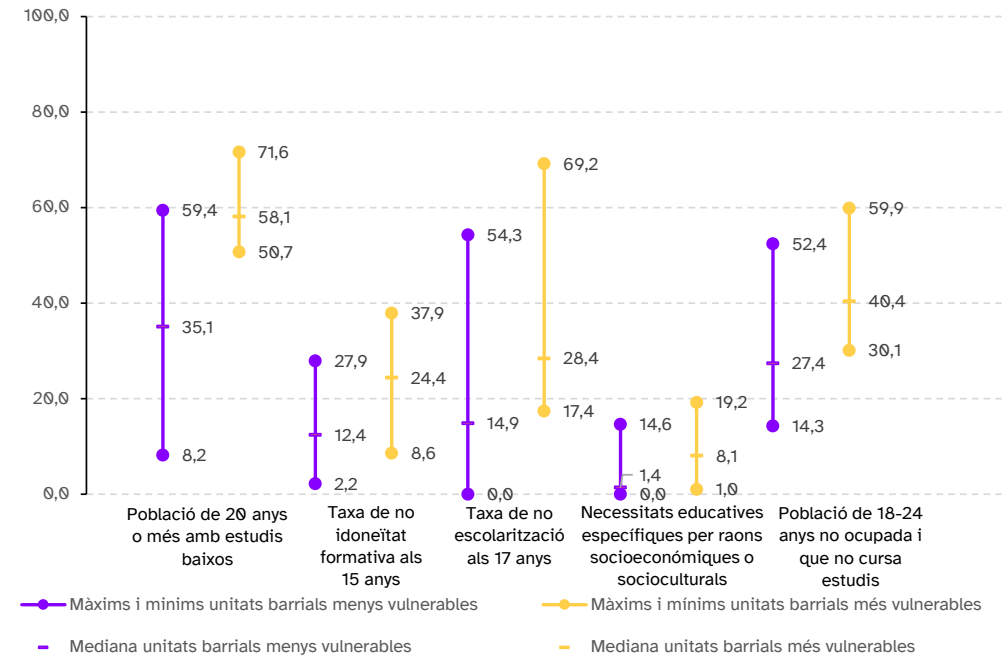
Gràfic 7. Indicadors de l'eix d'educació, fractura social, bretxa digital i adaptació social. Mediana. Àrea metropolitana de Barcelona, 2020 i 2021*

* Taxa de no idoneïtat formativa als 15 anys, taxa de no escolarització als 17 anys i necessitats educatives específiques, 2020; població de 20 anys o més amb estudis baixos i població de 18-24 anys no ocupada i que no cursa estudis, 2021.

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Gràfic 8. Indicadors de l'eix d'educació, fractura social, bretxa digital i adaptació social. Mediana, màxim i mínim. Àrea metropolitana de Barcelona, 2020 i 2021*

* Taxa de no idoneïtat formativa als 15 anys, taxa de no escolarització als 17 anys i necessitats educatives específiques, 2020; població de 20 anys o més amb estudis baixos i població de 18-24 anys no ocupada i que no cursa estudis, 2021.

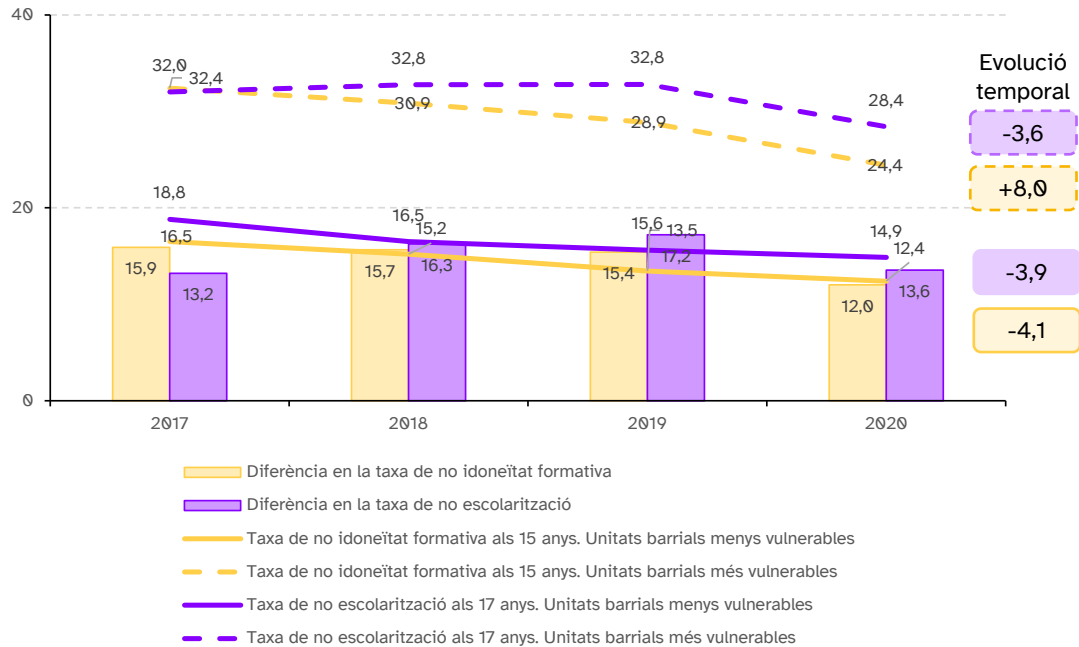
Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La situació de les unitats barrials més vulnerables

Eix 1: educació, fractura social, bretxa digital i adaptació social

Gràfic 9. Evolució de la taxa de no idoneïtat formativa als 15 anys i de la taxa de no escolarització als 17 anys. Mediana i diferència. Àrea metropolitana de Barcelona, 2017-2020

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Gràfic 10. Evolució de les necessitats educatives específiques per raons socioeconòmiques o socioculturals. Mediana. Àrea metropolitana de Barcelona, 2017-2020

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La situació de les unitats barrials més vulnerables

Eix 1: educació, fractura social, bretxa digital i adaptació social

La representació gràfica de les medianes (gràfics 7 i 8) mostra discrepàncies rellevants en tots els indicadors de l'eix d'educació, fractura social, bretxa digital i adaptació social segons la vulnerabilitat de les unitats barrials.

Les unitats barrials més vulnerables compten amb **més població amb estudis baixos, un nivell de fracàs escolar representat per la taxa de no idoneïtat formativa més elevat, un nivell d'abandonament prematur dels estudis estimat a partir de la taxa de no escolarització als 17 anys també sobrerrepresentada en aquests barris, juntament amb més població amb necessitats educatives específiques per raons socioeconòmiques o socioculturals i població sense estudis o amb estudis baixos**. Precisament, la principal diferència es troba en aquesta problemàtica, el baix nivell educatiu de la població adulta: 23 punts percentuals. Els màxims i mínims permeten constatar, a més, que el baix nivell educatiu de la població és una problemàtica especialment punyent a les unitats barrials més vulnerables, doncs el valor mínim se situa molt a prop del valor màxim de la resta d'unitats barrials. És a dir, la unitat barrial més vulnerable amb un registre més baix se situa molt a prop de la unitat barrial no vulnerable amb un pitjor registre.

Les dades evolutives informen d'una **reducció important del fracàs escolar**, molt més significatiu a les unitats barrials més vulnerables, així com la **baixada de l'abandonament prematur dels estudis**, en aquest cas sense diferències importants respecte les unitats barrials menys vulnerables. Aquest descens es va registrar entre 2019 i 2020 (gràfics 9 i 10). Els resultats mostren que mentre les diferències s'han mantingut estables en el cas de l'abandonament prematur dels estudis, **s'ha observat una reducció significativa de l'escletxa que separa les unitats barrials més vulnerables de la resta**.

Un aspecte **no tan positiu** és el relacionat amb la població en edat escolar amb necessitats educatives específiques per raons socioeconòmiques o socioculturals. Els resultats evidencien que mentre la població amb aquestes necessitats s'ha mantingut estable a les unitats barrials menys vulnerables, en el cas de les més vulnerables ha crescut entre 2017 i 2020. Conseqüència d'aquest increment heterogeni és **l'augment de la distància que separa les unitats barrials més vulnerables de les menys vulnerables** el que podria ser un indicatiu d'una **progressiva concentració d'aquesta població en les unitats barrials més vulnerables**.

La situació de les unitats barrials més vulnerables

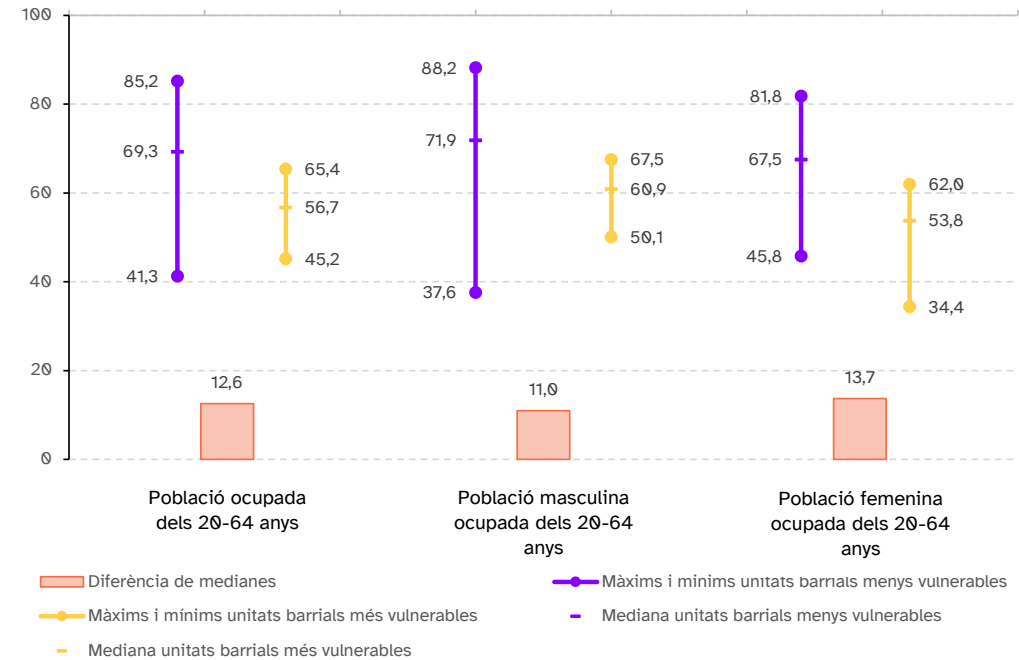
Eix 2: millora relació entre necessitats de formació, demanda de treball i oferta d'ocupació

Gràfic 11. Indicadors d'ocupació. Mediana. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Gràfic 12. Indicadors d'ocupació. Mediana, màxim i mínim Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

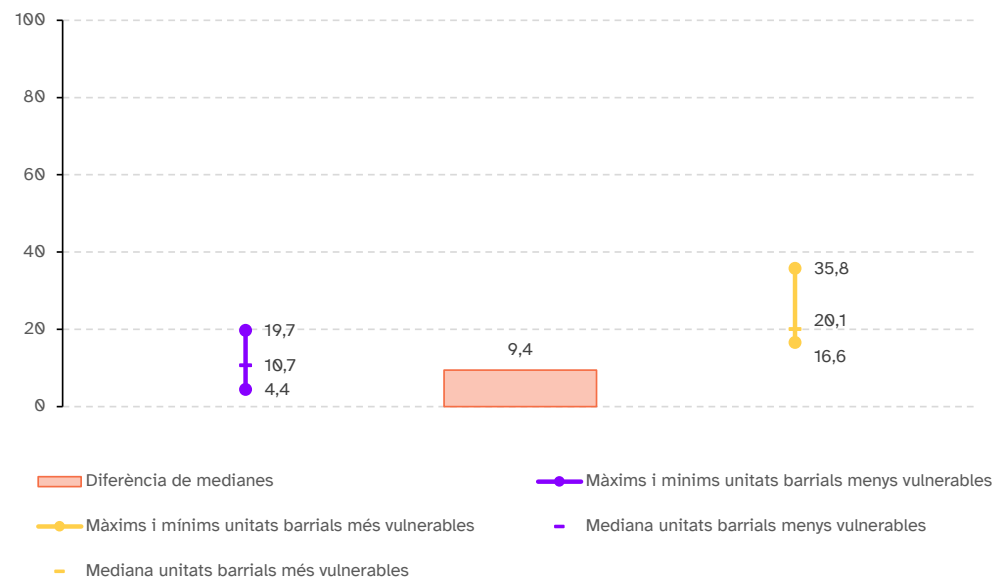
La situació de les unitats barrials més vulnerables

Eix 2: millora relació entre necessitats de formació, demanda de treball i oferta d'ocupació

Les dades que permeten l'aproximació al segon eix, centrat en la millora de la relació entre les necessitats de formació, la demanda de treball i l'oferta d'ocupació mostren el desfavoriment que presenten les unitats barrials més vulnerables. Tant en termes d'**ocupació** com d'**atur**, a les unitats barrials més vulnerables s'evidencien problemes per a la integració laboral de la població resident en aquests entorns.

És **especialment greu la situació entre les dones** residents en les unitats barrials més vulnerables (gràfics 11, 12 i 13). L'esclatxa entre l'ocupació en aquests entorns i la resta de la metròpoli és significativament més alta que entre els homes d'ambdós entorns. També, si es fa la comparança entre les dones i els homes de les unitats barrials més vulnerables s'observa una esclatxa de gènere en l'ocupació de 7 punts, mentre que als entorns menys vulnerables és de 4,4 punts. Per tant, sembla que si en termes generals la falta d'ocupació representa un problema important a les unitats barrials més vulnerables o és especialment per a les dones d'aquests entorns.

Gràfic 13. Taxa d'atur. Mediana, màxim i mínim. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La situació de les unitats barrials més vulnerables

Eix 3: mesures de cohesió social

L'eix d'intervenció relacionat amb les mesures de cohesió social és un àrea integrada per molta heterogeneïtat de problemàtiques i accions adreçades a abordar-les. Entre elles es poden considerar la falta d'ingressos, els problemes relacionats amb la salut o l'accés a serveis i equipaments de proximitat. Per aquest motiu s'ha considerat un ampli ventall d'indicadors que permetin conèixer la situació de les unitats barrials més vulnerables abans de la implementació del *Programa integral de barris per a la millora de rendes*. Els indicadors es poden agrupar en quatre grups:

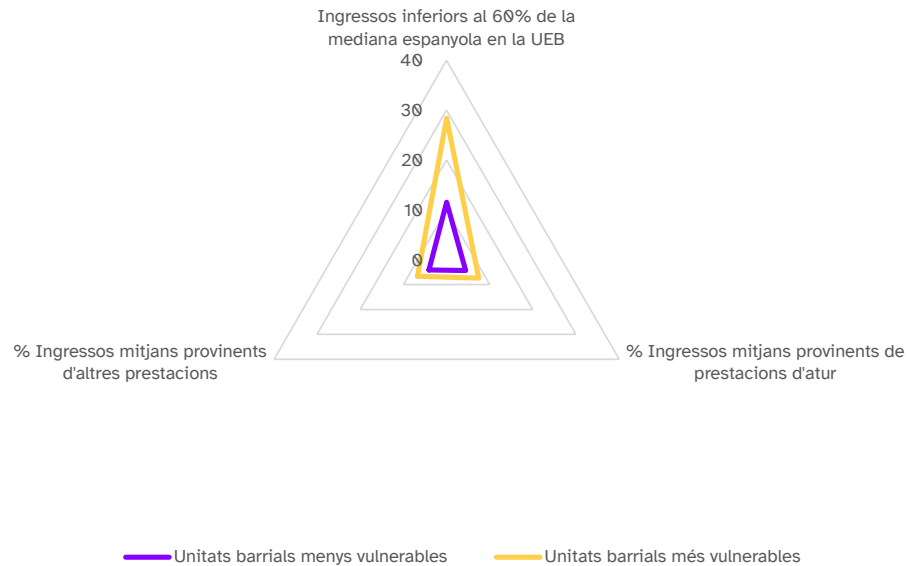
1. Indicadors relacionats amb els ingressos de la població.
2. Indicadors de salut.
3. Característiques sociodemogràfiques rellevants per l'estudi de la vulnerabilitat.
4. Proximitat a equipaments i serveis bàsics.

Tot seguit es presentaran els resultats per a cada grup d'indicadors.

La situació de les unitats barrials més vulnerables

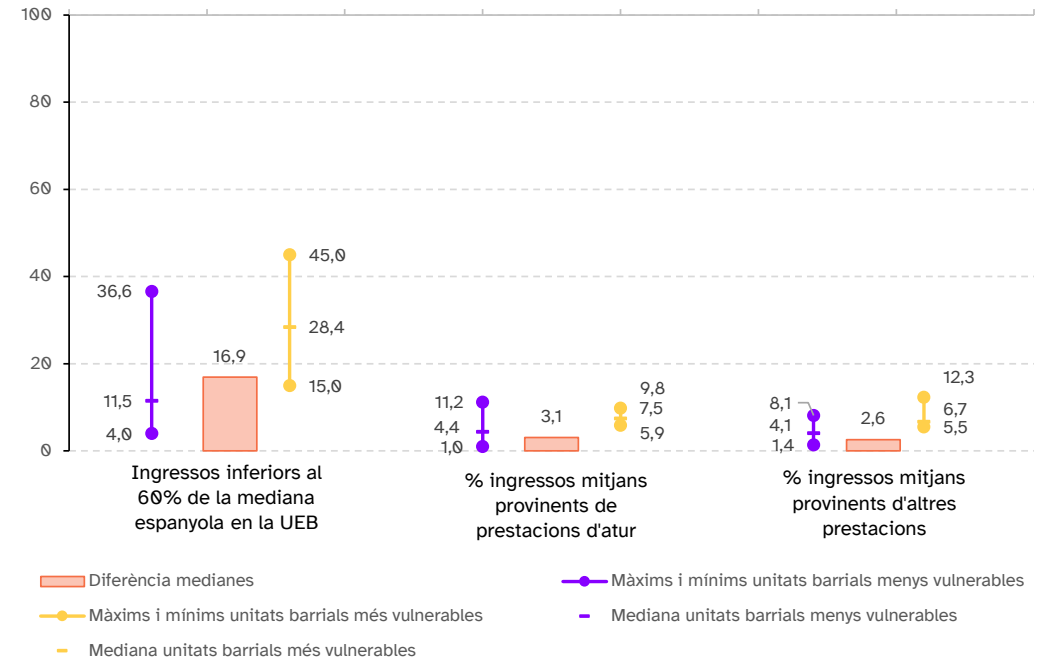
Eix 3: mesures de cohesió social. Ingressos de la població

Gràfic 14. Indicadors referents als ingressos de l'eix de mesures de cohesió social. Mediana. Àrea metropolitana de Barcelona, 2020 i 2021*

* % Ingressos mitjans provinents de prestacions d'atur i % Ingressos mitjans provinents d'altres prestacions, 2020; Ingressos inferiors del 60% de la mediana espanyola en la UEB, 2021.
Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Gràfic 15. Indicadors referents als ingressos de l'eix de mesures de cohesió social. Mediana, màxim i mínim. Àrea metropolitana de Barcelona, 2020 i 2021*

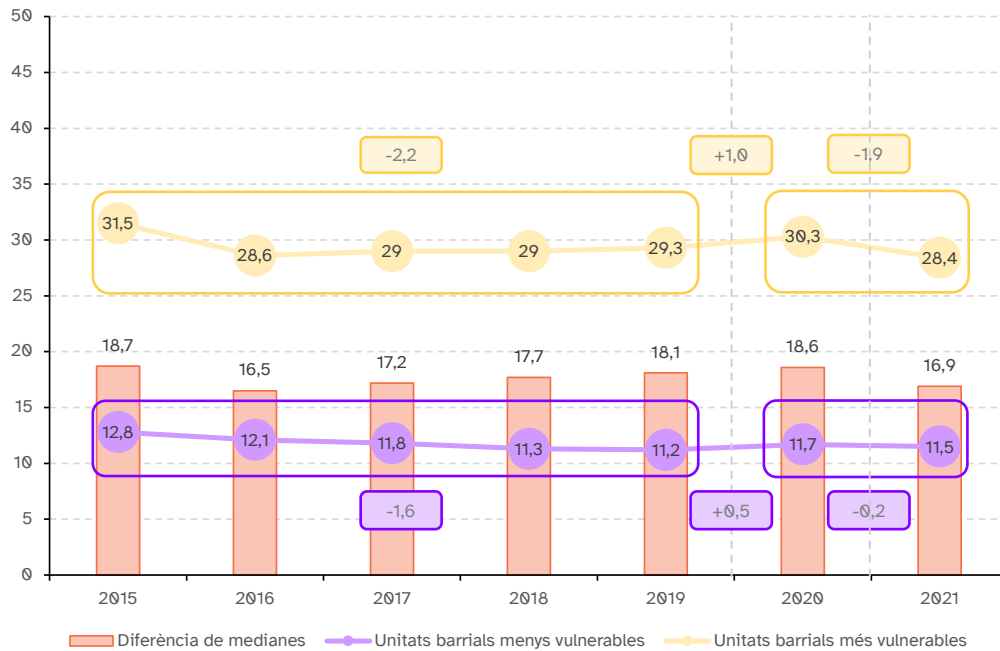

* % Ingressos mitjans provinents de prestacions d'atur i % Ingressos mitjans provinents d'altres prestacions, 2020; Ingressos inferiors del 60% de la mediana espanyola en la UEB, 2021.
Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La situació de les unitats barrials més vulnerables

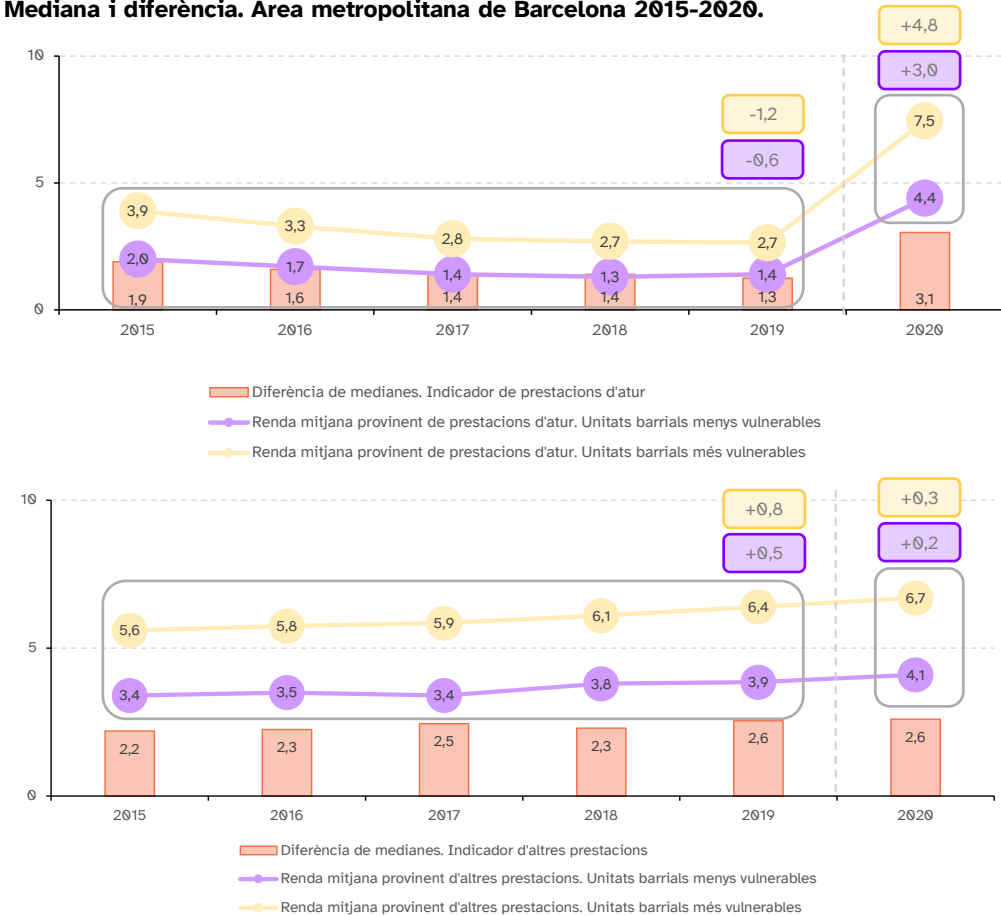
Eix 3: mesures de cohesió social. Ingressos de la població

Gràfic 16. Evolució de la població amb ingressos equivalents per sota del 60% de la mediana. Mediana i diferència. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015-2021.

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Gràfic 17. Evolució de la renda mitjana provinent de prestacions d'atur i d'altres prestacions. Mediana i diferència. Àrea metropolitana de Barcelona 2015-2020.

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La situació de les unitats barrials més vulnerables

Eix 3: mesures de cohesió social. Ingressos de la població

Les unitats barrials molt vulnerables **concentren una part important de la població en risc de pobresa**. D'aquí se'n deriven d'altres problemàtiques com la dependència de les prestacions socials per complementar els escassos ingressos, com ara les prestacions d'atur o d'altres entre les que hi són la renda d'emancipació, prestacions per discapacitat, per dependència, familiars, beques exemptes, prestacions exemptes i deduccions familiars.

L'escletxa entre les unitats barrials més vulnerables i la resta és de 19 punts percentuals. Ja s'havia vist prèviament a l'anàlisi de la vulnerabilitat urbana que el nivell de concentració de població amb rendes baixes és força elevat en aquests entorns. Les dades per a tot el període indiquen que hi ha hagut una **reducció molt significativa de la població en risc de pobresa (3 punts)**. **Durant el període de recuperació econòmica de la Gran Recessió de 2008 el risc de pobresa es va reduir en més de 2 punts a les unitats barrials més vulnerables**, descens més important que l'experimentat pels entorns menys vulnerables. La **crisi socioeconòmica derivada de la pandèmia de la covid-19 va provocar un repunt de la pobresa** què, no obstant, va ser **inferior a la davallada experimentada els anys previs**. Resultat de la forta reducció de l'últim any, **l'escletxa entre les unitats barrials més vulnerables i la resta s'ha reduït significativament**.

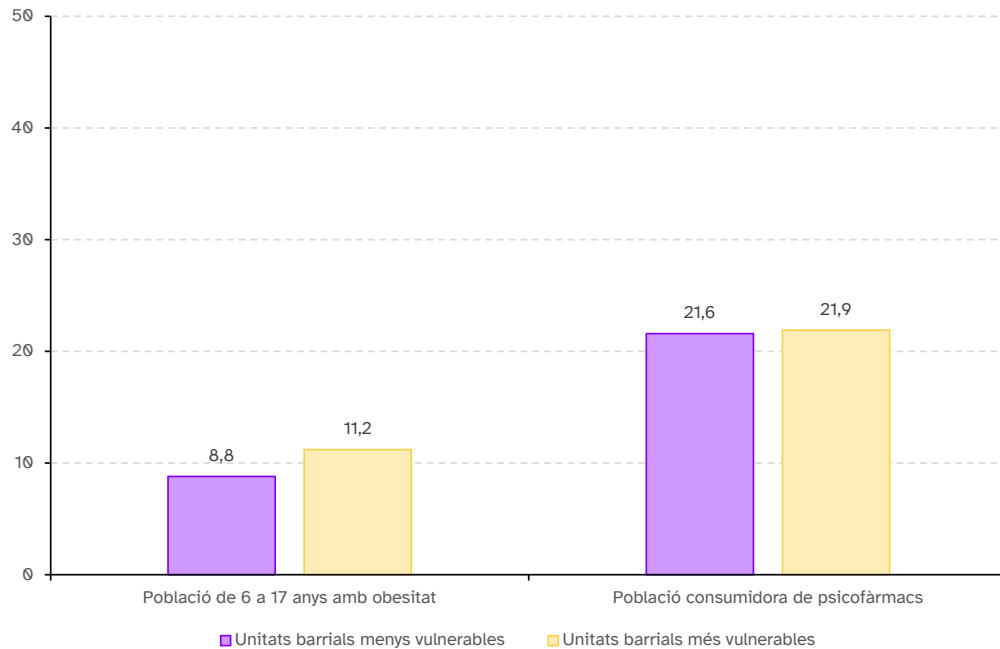
A destacar també com **les prestacions d'atur s'incrementaren especialment a les unitats barrials més vulnerables com a conseqüència de la crisi socioeconòmica derivada de la pandèmia de la covid-19** després d'una caiguda continuada en el període de recuperació econòmica fins a 2019.

Les dades sobre altres prestacions —miscel·lània composta per prestacions d'incapacitat, de dependència, familiars, beques exemptes, altres prestacions exemptes, renda d'emancipació i deduccions familiars— semblen no estar sotmeses a dinàmiques conjunturals. **La població amb ingressos procedents d'altres prestacions creixen a un ritme superior a les unitats barrials més vulnerables**.

La situació de les unitats barrials més vulnerables

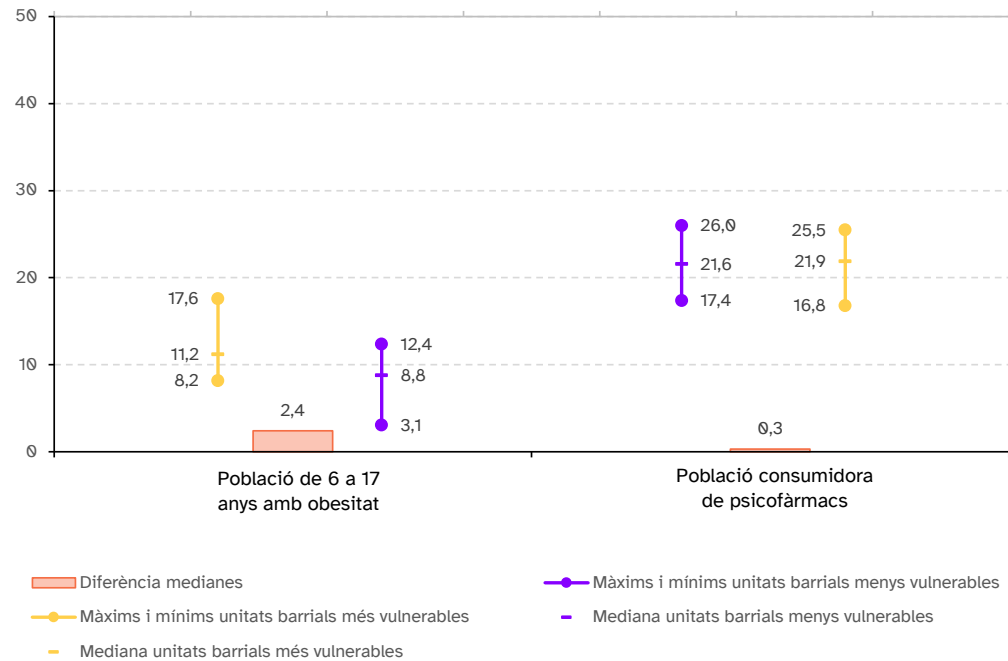
Eix 3: mesures de cohesió social. Salut

Gràfic 18. Indicadors referents a la salut de l'eix de mesures de cohesió social. Mediana. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Gràfic 19. Indicadors referents a la salut de l'eix de mesures de cohesió social. Mediana, màxim i mínim. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

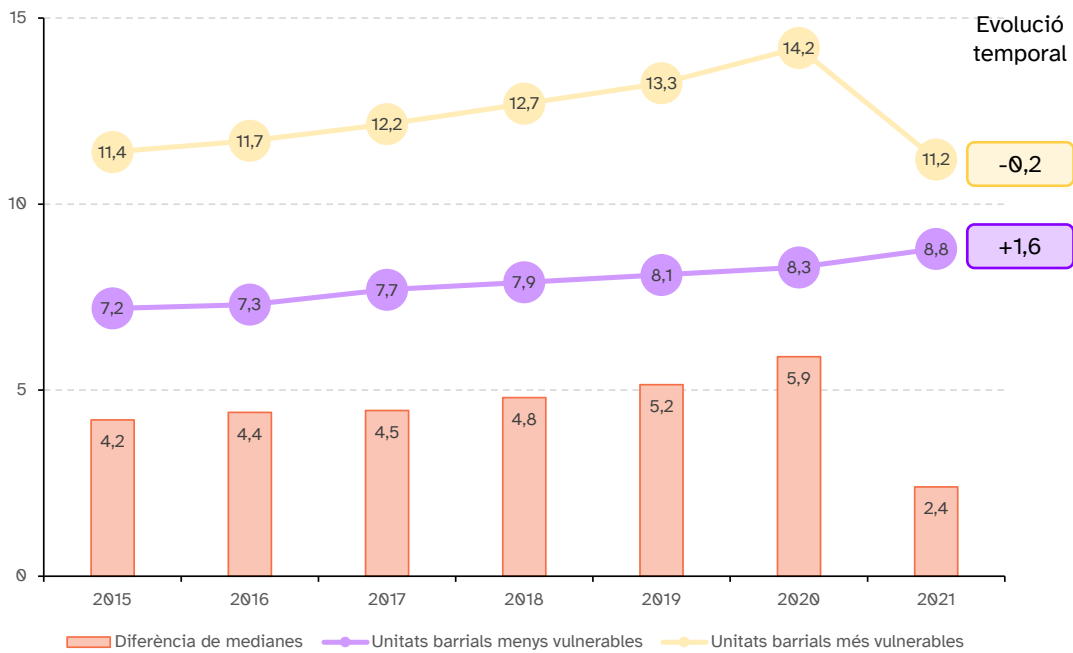
Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La situació de les unitats barrials més vulnerables

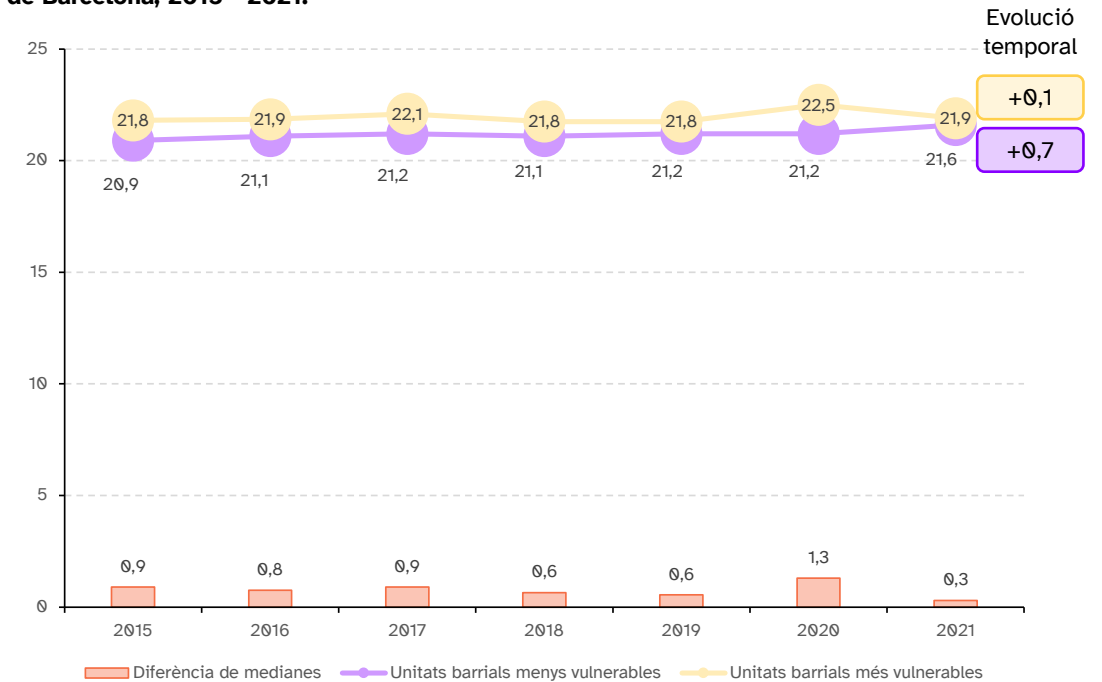
Eix 3: mesures de cohesió social. Salut

Gràfic 20. Evolució de la població de 6 a 17 anys amb obesitat. Mediana. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015 - 2021.

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Gràfic 21. Evolució de la població consumidora de psicofàrmacs. Mediana. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015 - 2021.

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La situació de les unitats barrials més vulnerables

Eix 3: mesures de cohesió social. Salut

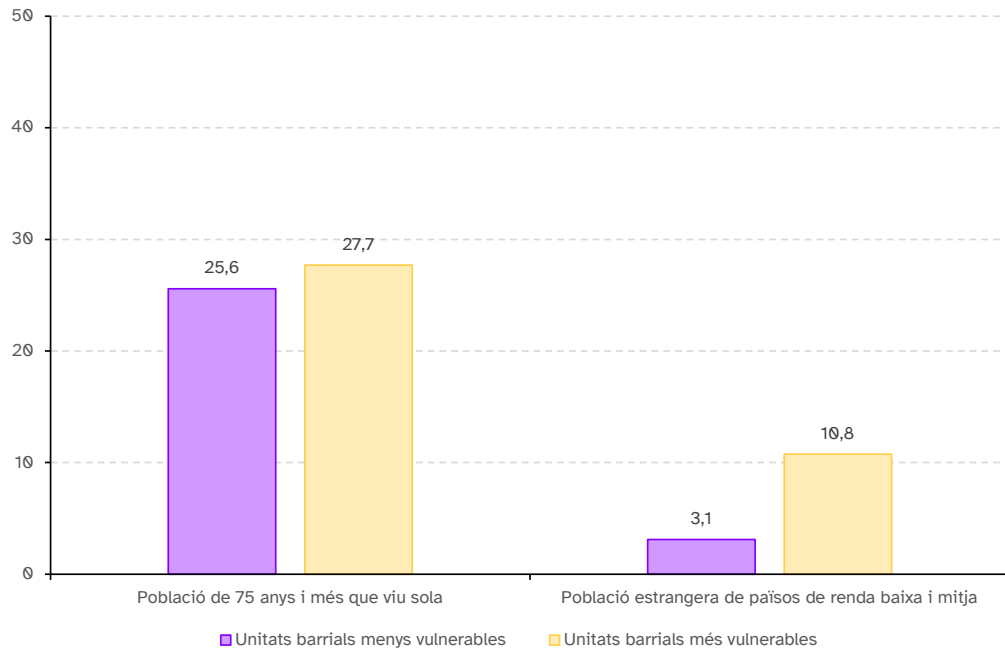
A les **unitats barrials més vulnerables està sobrerrepresentada la població infantil i adolescent amb obesitat**. La diferència entre les unitats barrials més vulnerables i la resta és de 2,4 punts percentuals. Les dades evolutives mostren, a més, que en un **context de creixement transversal** d'aquesta problemàtica, ho va fer **de manera més intensa a les unitats barrials més vulnerables fins a 2020**. Fins aquest any, a les unitats barrials més vulnerables aquesta població va créixer 2,8 punts percentuals, mentre que a la resta d'unitats barrials ho va fer 1,1 punts. Això no obstant, s'observa una davallada molt significativa de la població afectada per aquest problema de salut a les unitats barrials més vulnerables l'any 2021, minva que no es veu a la resta d'unitats barrials. Per la intensitat de la caiguda, caldrà veure si aquesta davallada té continuïtat en anys posteriors o es tracta d'un canvi adjudicable a la font de dades registrals.

Contràriament, les diferències observades en l'obesitat infantil **no s'aprecien en la població consumidora de psicofàrmacs**. Tot i això, a **les unitats barrials més vulnerables hi ha més població consumidora d'aquests productes** que a la resta d'unitats barrials metropolitanes. Per altra banda, la sèrie temporal mostra una **lleugera tendència ascendent del consum a la resta d'unitats barrials**, evolució diferent a l'experimentada per **les unitats barrials més vulnerables, que s'han mantingut amb xifres estables entorn el 22 %**, quan només destaca un augment significatiu en temps de pandèmia. Producte de les tendències divergents és la **reducció de l'escletxa entre les unitats barrials més vulnerables i la resta**.

La situació de les unitats barrials més vulnerables

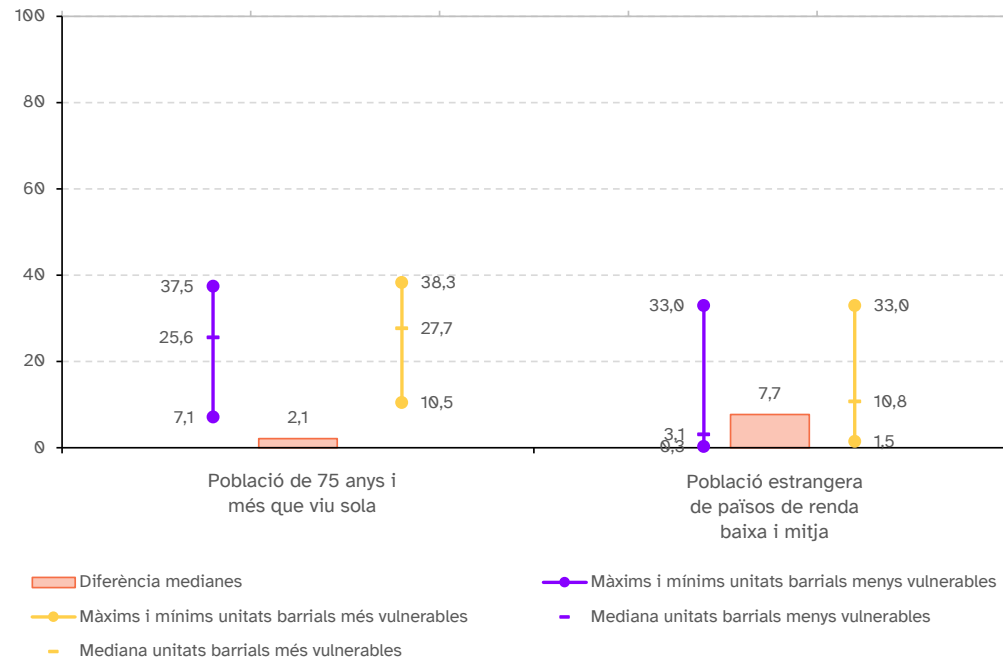
Eix 3: mesures de cohesió social. Vulnerabilitat sociodemogràfica

Gràfic 22. Indicadors referents a característiques sociodemogràfiques de l'eix de mesures de cohesió social. Mediana. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Gràfic 23. Indicadors referents a característiques sociodemogràfiques de l'eix de mesures de cohesió social. Mediana, màxim i mínim. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

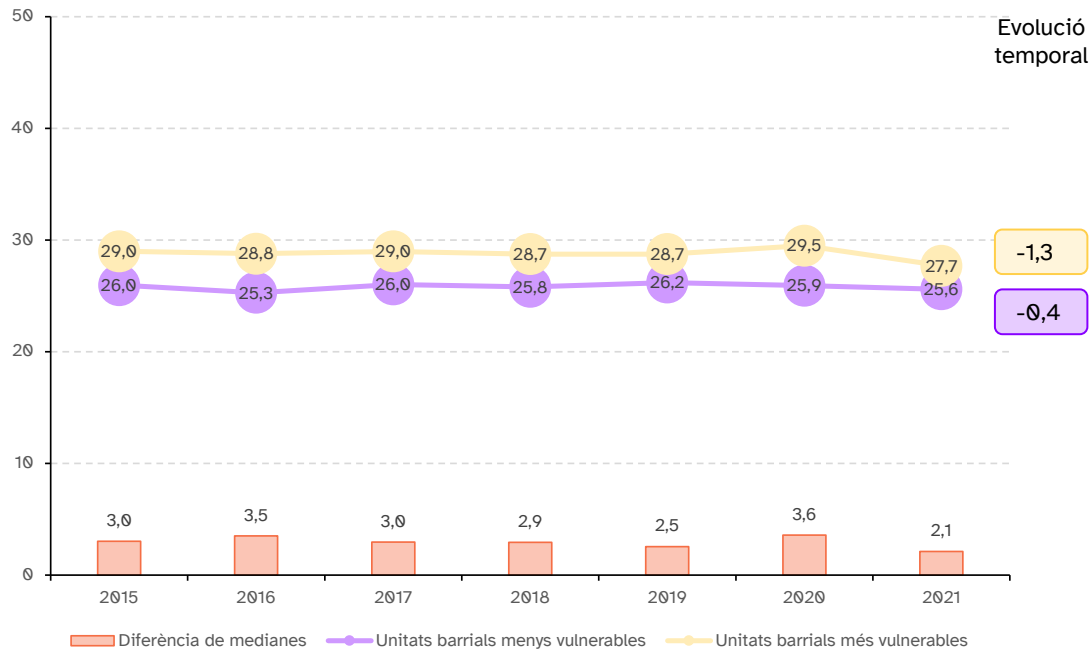

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La situació de les unitats barrials més vulnerables

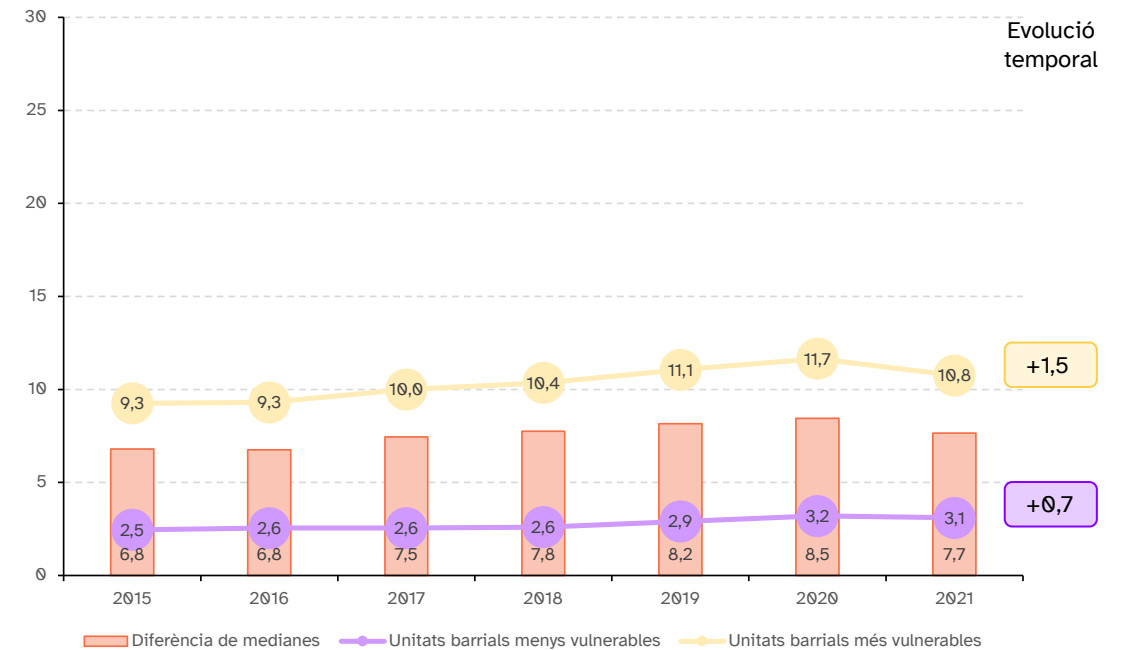
Eix 3: mesures de cohesió social. Vulnerabilitat sociodemogràfica

Gràfic 24. Evolució de la població de 75 anys i més que viu sola. Mediana. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015 - 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Gràfic 25. Evolució de la població estrangera de països de renda baixa i mitjana. Mediana. Àrea metropolitana de Barcelona, 2015 - 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La situació de les unitats barrials més vulnerables

Eix 3: mesures de cohesió social. Vulnerabilitat sociodemogràfica

En l'anàlisi de la situació de les unitats barrials més vulnerables s'ha considerat l'anàlisi de **dos factors de risc** que caracteritzen les realitats d'aquests entorns: **la soledat en edats avançades** i la **condició d'estranger d'origen vulnerable**. Els dos factors, que integren el nucli de la vulnerabilitat urbana tal i com s'ha definit, representen factors de vulnerabilitat sociodemogràfica que tenen impactes en altres esferes com ara l'econòmica, la laboral, la residencial o la salut.

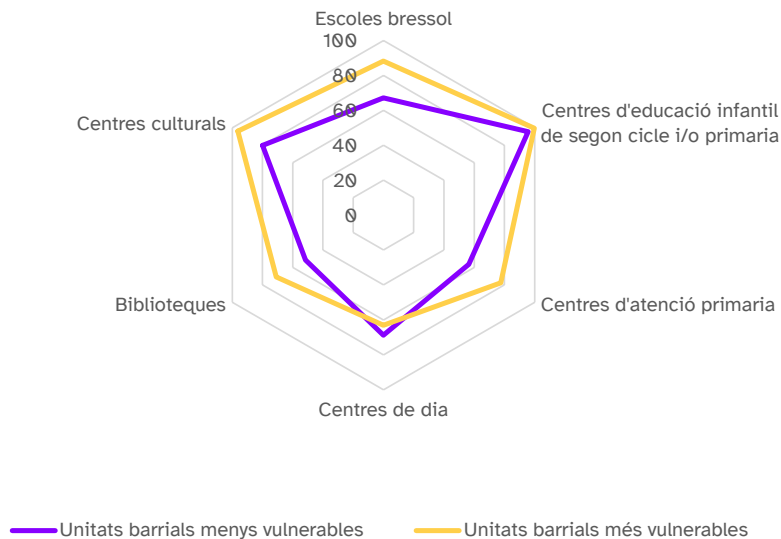
Les dades evidencien comportaments diferents per als dos factors. En el cas de la **soledat en edats avançades**, s'observen **diferències significatives entre les unitats barrials més vulnerables i la resta**. A les primeres **hi ha més població gran que viu sola** amb una diferència és de 2 punts respecte a la resta d'unitats barrials. L'evolució d'aquest factor de risc està caracteritzada per l'**estabilitat**, tant per les unitats barrials més vulnerables com per a la resta. Això no obstant, entre 2020 i 2021 hi ha una davallada important d'aquesta població a les unitats barrials més vulnerables (gairebé 2 punts), reducció que no es produeix a la resta d'unitats barrials. Caldrà seguir l'evolució d'aquest factor de vulnerabilitat en propers anys per veure si es tracta d'una minva puntual o marca una tendència.

Diferent és la **territorialització de la condició d'estranger d'origen vulnerable**. **Hi ha una elevada concentració d'aquesta població a les unitats barrials més vulnerables**. Són 7 els punts de diferència entre les unitats barrials més vulnerables i la resta d'unitats barrials, quatre vegades més. A més, si la concentració ja era important al començament del període, aquesta ha anat creixent amb els anys. **A les unitats barrials més vulnerables la població estrangera d'origen vulnerable ha augmentat el doble que a la resta d'unitats**, tot i el descens que es va produir entre 2020 i 2021. Aquest factor de risc representa un element de gran rellevància per a la cohesió social i urbana de la metròpoli de Barcelona en la mesura que incideix en d'altres fenòmens com ara l'estigmatització social i territorial i les discriminacions envers la població estrangera.

La situació de les unitats barrials més vulnerables

Eix 3: mesures de cohesió social. Proximitat a equipaments i serveis bàsics

Gràfic 26. Població a una distància òptima d'equipaments i serveis bàsics públics. Percentatge mitjà. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

El gràfic 26 recull informació sobre la població que resideix a una **distància òptima de diferents equipaments i serveis bàsics públics**. Les dades permeten concloure que **la situació de la població a les unitats barrials més vulnerables és relativament bona**. Una part important de la població s'hi troba a una distància òptima i en tots els equipaments contemplats hi ha més població a prop a les unitats barrials més vulnerables que a la resta. Únicament hi ha un cas que no és així, els centres de dia amb una diferència de 6 punts.

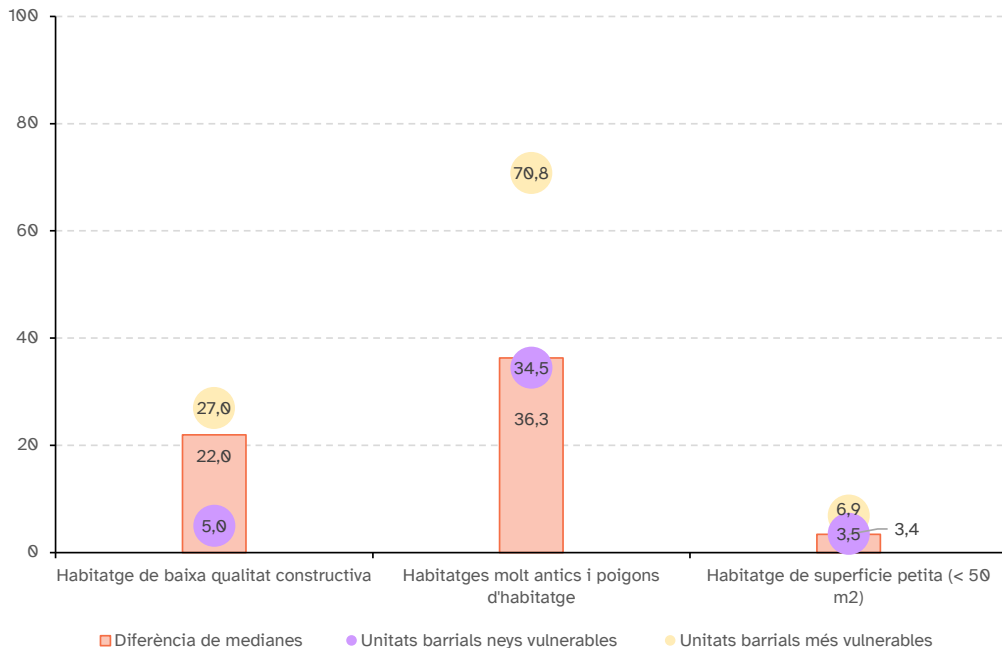
Les **escoles bressol**, els **centres d'educació infantil de segon cycle i/o primària** i els **centres culturals** són els **equipaments que millor grau de cobertura de població per proximitat** tenen les unitats barrials més vulnerables. Pràcticament la totalitat de la població es troba a una distància òptima en aquests entorns.

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

La situació de les unitats barrials més vulnerables

Eix 4: habitatge digne per atendre situacions singulars, rehabilitació d'espais i transició ecològica

Gràfic 27. Indicadors de l'eix d'habitatge. Mediana. Àrea metropolitana Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Hi ha importants diferències entre els teixits residencials de les unitats barrials més vulnerables i la resta de la metròpoli (gràfic 27). Els habitatges de les **unitats barrials més vulnerables** són en major proporció d'una **pitjor qualitat constructiva**, de **dimensions reduïdes** i **es van construir en una alta proporció durant el període del “desarrollisme”, entre 1955 i 1974**. Durant aquest període es van construir molts habitatges amb pitjor qualitat i una elevada densitat residencial per acollir les onades immigratòries de població procedent de la resta d'Espanya.

En el cas dels habitatges amb una baixa qualitat constructiva, la diferència arriba als 22 punts, tenint a la resta de barris una presència merament testimonial. Pel que fa als habitatges construïts entre 1955 i 1974, més de dues terceres parts dels habitatges de les unitats barrials més vulnerables es van construir en aquest període. En canvi, a la resta d'unitats barrials no arriba a un part del parc residencial, havent 36 punts de diferència. La presència d'habitatges petits no és important a la metròpoli, però a les unitats barrials més vulnerables hi ha el doble que a la resta.

La situació de les unitats barrials més vulnerables

Síntesi dels resultats

Taula 6. Eixos, conceptes, indicadors i situacions de les unitats barrials més vulnerables. Raó de medianes dels indicadors per a l'últim any disponible. Àrea metropolitana de Barcelona, 2020 i 2021

Eix	Concepte	Indicador	Situació (raó de medianes)	
Educació, fractura social, bretxa digital i adaptació social	Fracàs escolar	No idoneïtat formativa als 15 anys	2,0	
	Abandonament prematur dels estudis	No escolarització als 17 anys	1,9	
	Necessitats educatives específiques/pobresa infantil	Necessitats educatives específiques	5,8	
	Desconnexió laboral i educatiu/aïllament socieducatiu	Població de 18 a 24 anys no ocupada i que no cursa estudis	1,5	
	Baix nivell educatiu	Població de 20 anys o més amb estudis baixos	1,7	
Millora de la relació entre les necessitats de formació, la demanda de treball i l'oferta d'ocupació per acostar els demandants de feina al món empresarial i viceversa	Ocupació	Població ocupada (20-64 anys)	0,8	
		Població masculina ocupada (20-64 anys)	0,8	
		Població femenina ocupada (20-64 anys)	0,8	
	Atur	Taxa d'atur	1,9	
Mesures de cohesió social	Pobresa	Ingressos inferiors al 60% de la mediana espanyola	2,5	
		% ingressos provinents d'atur	1,7	
		% ingressos provinents d'altres prestacions	1,6	
	Problemes de salut relacionats amb hàbits alimenticis	Població de 6 a 17 anys amb obesitat	1,3	
		Problemes de salut mental	Població consumidora de psicofàrmacs	1,0
	Soledat en la vellesa	Població de 75 anys i més que viu sola	1,1	
	Immigració estrangera	Població estrangera de països de renda baixa i mitjana	Proximitat a escoles bressol	1,3
			Proximitat a centres d'educació infantil de segon cicle i/o primària	1,0
	Proximitat a equipaments		Proximitat de CAP	1,4
			Proximitat a centres de dia	0,9
			Proximitat a biblioteques	1,4
			Proximitat a centres culturals	1,2
Habitatge digne per atendre situacions singulars, rehabilitació d'espais i transició ecològica	Teixits residencials de risc	Habitatges molt antics i polígons d'habitatge	2,1	
	Qualitat constructiva deficient dels habitatges	Habitatges de baixa qualitat constructiva	5,4	
	Manca d'espai	Habitatge de superfície petita (< 50 m2)	2,0	

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

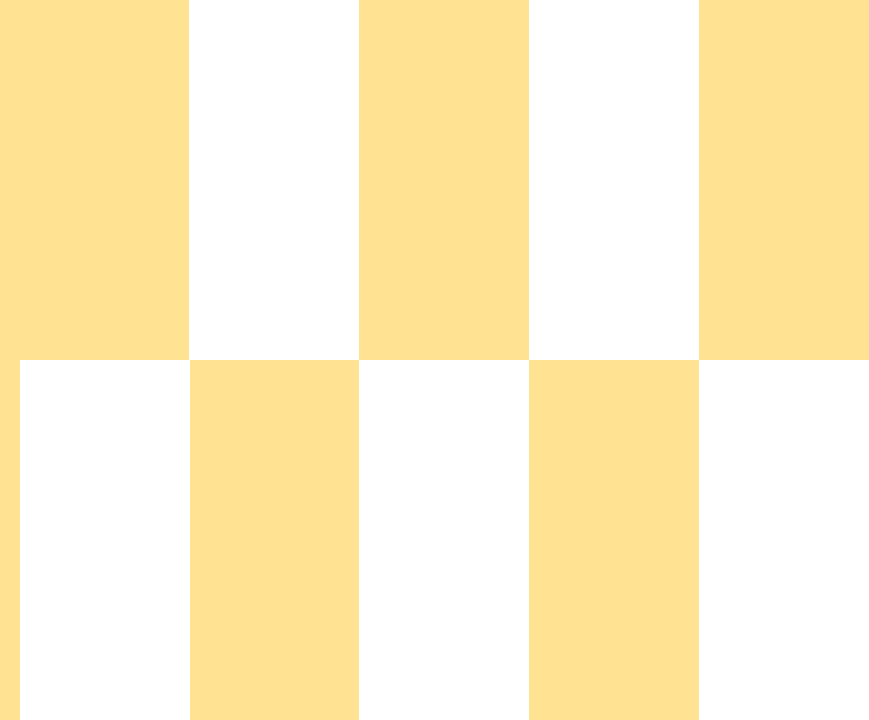
Del conjunt d'indicadors analitzats per als quatre eixos d'intervenció es pot saber quins són els principals aspectes que requereixen d'una atenció especial més prioritària a les unitats barrials més vulnerables. Amb aquest objectiu es recull en una taula, i de manera sintètica, la **situació de les unitats barrials més vulnerables** en relació a la resta, mesurada a partir de la **raó de medianes** l'últim any disponible. Per a la lectura de les dades, cal tenir en compte que valors superiors a 1 informen d'una xifra superior a les unitats barrials més vulnerables, per tant una situació desfavorable, i inferior a 1 d'una xifra inferior, per tant una situació favorable. Aquesta lectura té dues excepcions: una primera en les raons d'ocupació que informen d'una situació desfavorable a les unitats barrials més vulnerables per comptar amb nivells d'ocupació inferiors; i una segona en la raó dels indicadors de proximitat a equipaments que tot i ser superior a 1 informen d'una bona cobertura. Les principals conclusions d'aquesta anàlisi sintètica són:

- **Gairebé tots els indicadors** evidencien la **situació més desfavorable per a les unitats barrials més vulnerables**.
- Com a principals aspectes destaquen les **necessitats educatives específiques** (sis vegades més a les unitats barrials més vulnerables) i la **deficient qualitat residencial** (cinc vegades més). Les segueixen la presència de **població estrangera d'origen vulnerable** (més de tres vegades), la **població en risc de pobresa** (dues vegades i mitja més), la major presència de **teixits residencials de risc**, els **habitatges de mida reduïda** i el **fracàs escolar** (dues vegades més en els tres casos).

06

L'heterogeneïtat de les unitats barrials més vulnerables

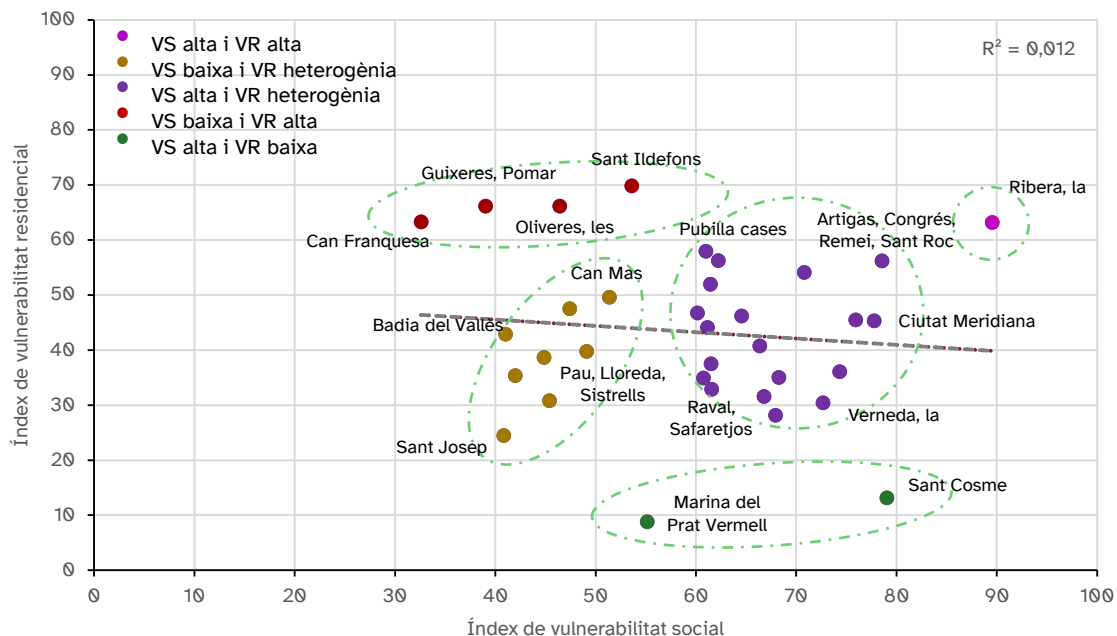
L'heterogeneïtat de les unitats barrials més vulnerables

1. Complexitat. Diversitat d'expressions de la vulnerabilitat urbana
2. Principals problemàtiques eix socioeducatiu
3. Principals problemàtiques eix sociolaboral
4. Principals problemàtiques eix cohesió social
5. Principals problemàtiques eix residencial

L'heterogeneïtat de les unitats barrials més vulnerables

Complexitat. Diversitat d'expressions de la vulnerabilitat urbana

Gràfic 28. Índex de vulnerabilitat social i Índex de vulnerabilitat residencial de les unitats barrials més vulnerables. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

A la primera part de l'informe es parlava de la complexitat de la vulnerabilitat urbana. Amb dades per a totes les unitats barrials, es veia com la relació entre la vulnerabilitat social i la vulnerabilitat residencial és imperfecta (gràfic 4). **En el cas de les 34 unitats barrials més vulnerables, s'observa encara una relació més feble, nul·la** es podria dir segons el coeficient de determinació R^2 de 0,012. Això significa que entre **les unitats barrials més vulnerables hi ha múltiples situacions que no s'ajusten a un patró en el que es combinen situacions de vulnerabilitat social i residencial elevades**.

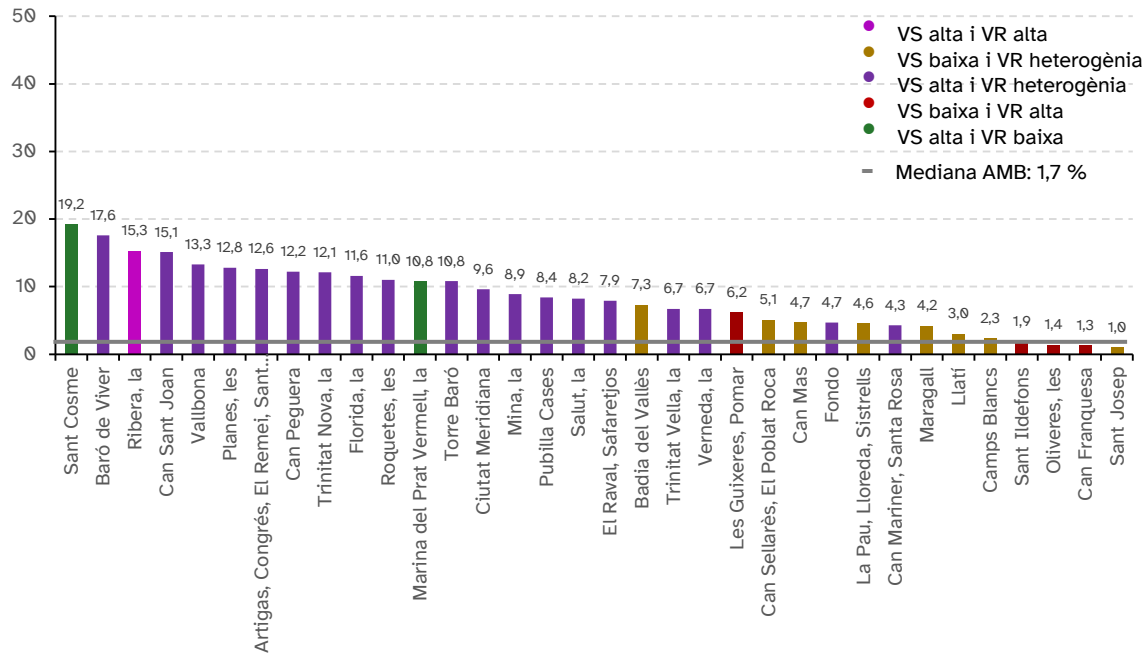
Tanmateix, es poden observar fins a **cinc grups d'unitats barrials**. Més específicament, hi hauria **tres grups diversos que descriuen una relació lineal imperfecta, però positiva** (coeficient de determinació R^2 de 0,135 —a més vulnerabilitat social, més vulnerabilitat residencial— que va des de la unitat barrial de Sant Josep (Sant Vicenç dels Horts) fins a la Ribera (Montcada i Reixac). Un **primer grup** estaria constituït per **unitats barrials amb nivells de vulnerabilitat social relativament baixos i nivells de vulnerabilitat residencial diversos**, sense ser dels més alts entre les unitats barrials més vulnerables. Aquí serien unitats com l'esmentada Sant Josep, Badaia del Vallès, la “Pau, Lloreda, Sistrells” (Badalona) o Can Mas (Ripollet). Un **segon grup** en aquesta relació positiva entre vulnerabilitat social i residencial el conformen **unitats amb vulnerabilitat social elevada, però nivells de vulnerabilitat residencial heterogènis**. És el cas del “Raval, Safaretjos” (Santa Coloma de Gramenet), Pubilla Cases (l'Hospitalet de Llobregat), la Verneda (Sant Adrià de Besòs), Ciutat Meridiana (Barcelona) o “Artigas, Congrés, Remei, Sant Roc”. Finalment, hi hauria **una unitat que destaca sobre la resta per presentar el nivell més alt de vulnerabilitat social i un dels més elevats de residencial** —entre les cinc unitats barrials amb majors nivells de vulnerabilitat residencial—: **la Ribera**.

Hi ha dos grups més. Un constituït per unitats amb els nivells més alts de vulnerabilitat residencial, però dels més baixos de vulnerabilitat social. Aquí són Can Franquesa i les Oliveres (Santa Coloma de Gramenet), “Guixeres, Pomar” (Badalona) i Sant Ildefons (Cornellà de Llobregat). I un **segon grup conformat per dues unitats amb nivells molt baixos de vulnerabilitat residencial, però relativament elevats de vulnerabilitat social**, destacant Sant Cosme (el Prat de Llobregat) amb un major nivell de riscos socials que la Marina del Prat Vermell (Barcelona).

L'heterogeneïtat de les unitats barrials més vulnerables

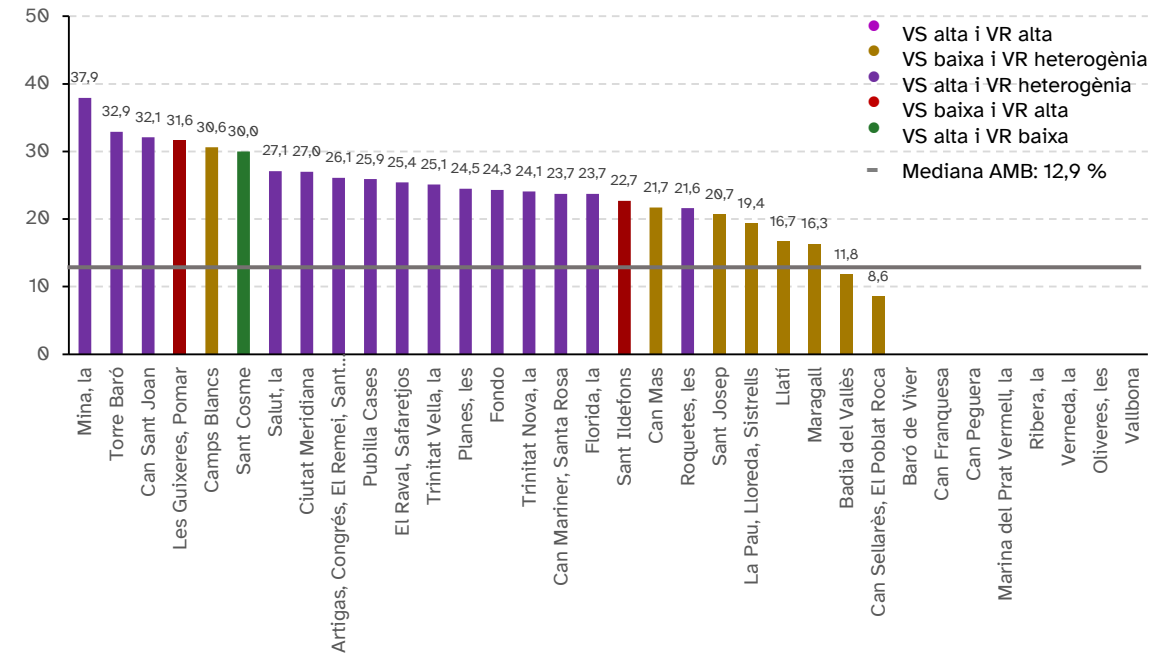
Complexitat. Principals aspectes eix socioeducatiu

Gràfic 29. Població infantil amb necessitats educatives específiques per raons socioeconòmiques o socioculturals a les unitats barrials més vulnerables. Percentatge. Àrea metropolitana de Barcelona, 2020

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Gràfic 30. Taxa de no idoneïtat formativa als 15 anys a les unitats barrials més vulnerables. Àrea metropolitana de Barcelona, 2020

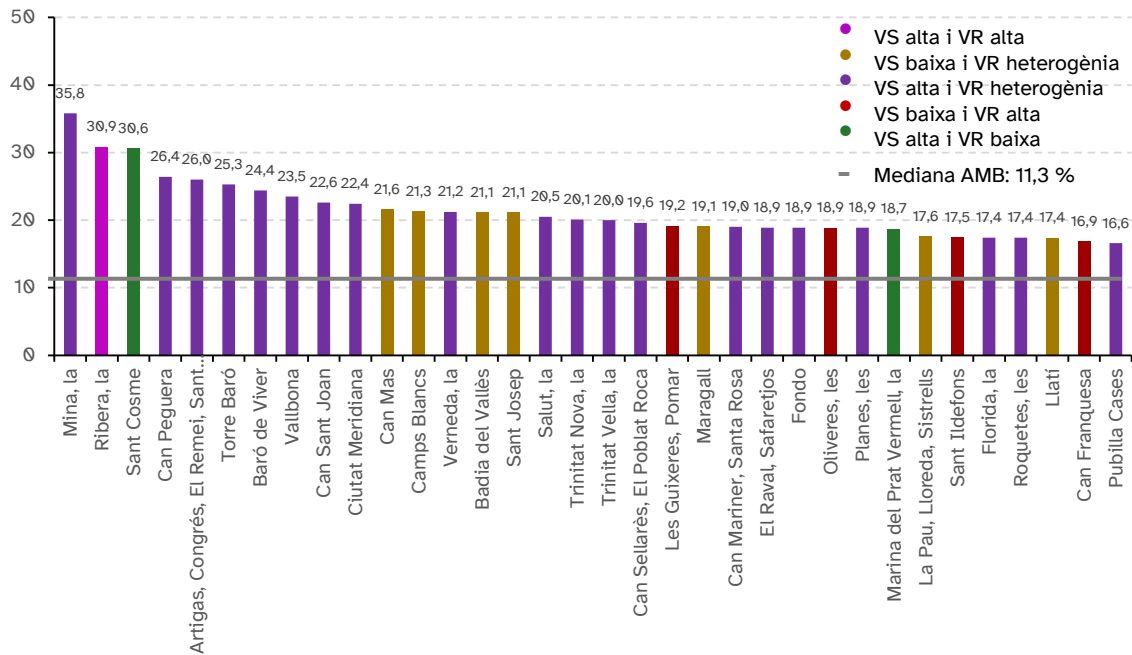
Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Tenint en compte els cinc tipus d'unitats barrials identificades, els eixos d'intervenció del *Pla integral de barris per a la millora de rendes* i els principals aspectes detectats, s'aprofundeix en la idea d'heterogeneïtat estudiant què caracteritza les unitats barrials més vulnerables de l'àrea metropolitana de Barcelona. Pel que fa a l'eix 1 relatiu als aspectes socioeducatius, els principals riscos, que no els únics, que afronten les unitats barrials més vulnerables són la sobrerrepresentació d'alumnes amb necessitats educatives específiques i l'elevat fracàs escolar de la població jove. Els gràfics 29 i 30 mostren la **diversitat de situacions de les unitats barrials més vulnerables**. Això no obstant, es poden identificar alguns patrons. **Les unitats amb més vulnerabilitat social solen tenir també nivells elevats tant d'infants amb necessitats educatives específiques com de fracàs escolar**. En canvi, **a les unitats amb menys vulnerabilitat social aquests riscos tendeixen a ser menors**.

L'heterogeneïtat de les unitats barrials més vulnerables

Complexitat. Principals aspectes eix sociolaboral

Gràfic 31. Taxa d'atur a les unitats barrials més vulnerables. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

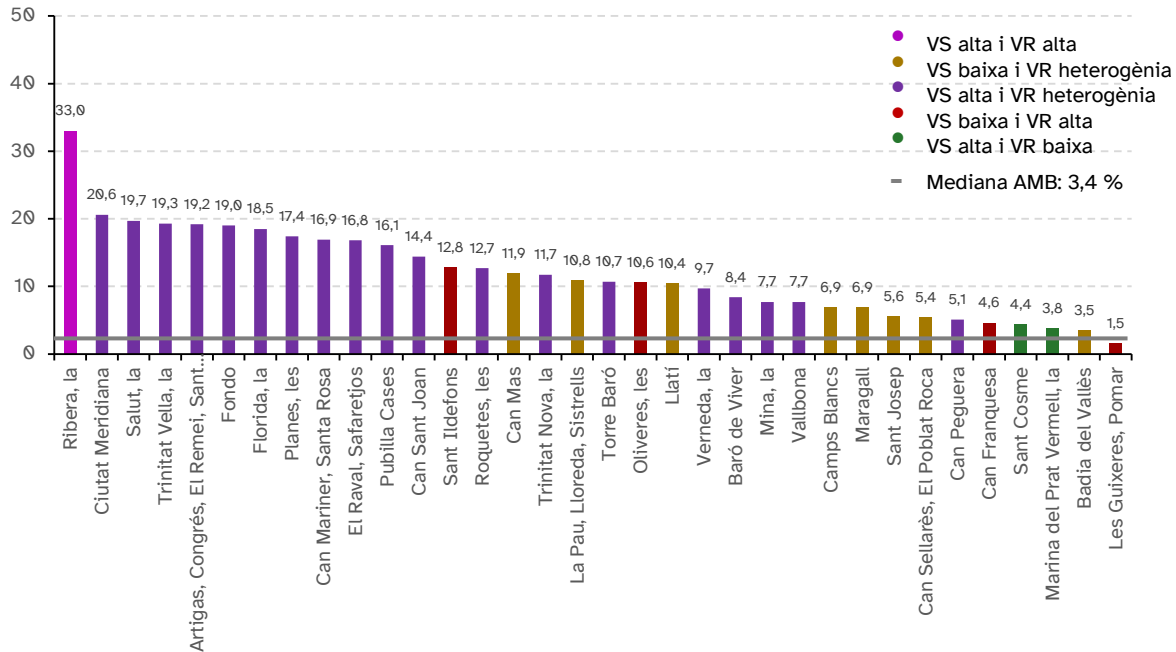
Tot i no haver estat destacat com un dels aspectes que requereixen d'una atenció prioritària a les unitats barrials més vulnerables, **l'atur s'inscriu en la quotidianitat d'aquests entorns i gairebé dobla el nivell de les unitats menys vulnerables**. El gràfic 31 presenta la taxa d'atur en aquests entorns. S'aprecia de manera clara la **diversitat existent entre les unitats barrials més vulnerables**. La Mina (Sant Adrià de Besòs) presenta la taxa més alta i Pubilla Cases (l'Hospitalet de Llobregat) la més baixa; entre ambdues unitats, gairebé 20 punts de diferència.

En aquest cas, però, s'observa una **relació menys clara amb el tipus d'unitats barrials**. Només algunes unitats barrials amb nivells elevats de vulnerabilitat social presenten també nivells elevats d'atur. La Ribera (Montcada i Reixac), Sant Cosme (el Prat de Llobregat), Can Peguera o "Artigas, Congrès, Remei, Sant Roc" són àmbits molt vulnerables socialment caracteritzats també per molt elevades taxes d'atur. En altres casos, com és la Mina, tot i tenir nivells de vulnerabilitat social intermedis, presenta la major taxa d'atur entre les unitats barrials més vulnerables. I, per altra banda, es poden trobar unitats barrials amb nivells relativament baixos de vulnerabilitat social, però taxes d'atur relativament elevades, com és el cas de Can Mas (Ripollet), Camps Blancs (Sant Boi de Llobregat), Badia del Vallès o Sant Josep (Sant Vicenç dels Horts); així com unitats barrials amb nivells alts de vulnerabilitat social i taxes d'atur relativament baixes, com la Florida i Pubilla Cases (l'Hospitalet de Llobregat) i les Roquetes (Barcelona).

L'heterogeneïtat de les unitats barrials més vulnerables

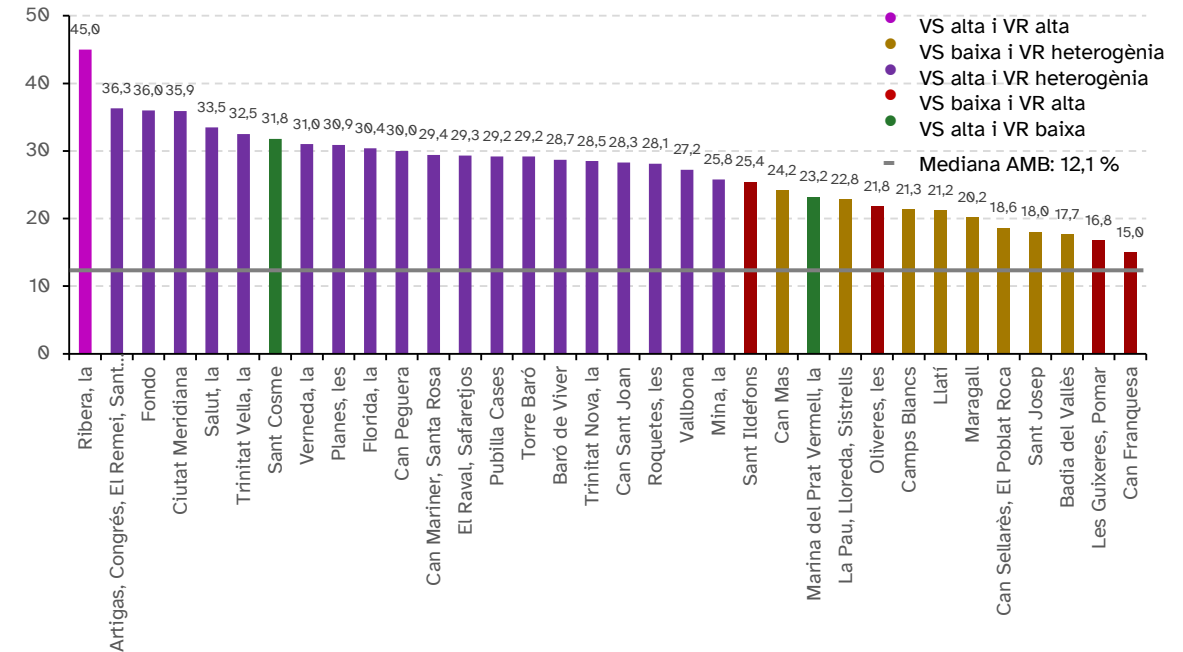
Complexitat. Principals aspectes eix cohesió social

Gràfic 32. Població de nacionalitat estrangera de països de renda baixa o mitjana a les unitats barrials més vulnerables. Percentatge. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Gràfic 33. Població amb renda baixa (ingressos inferiors al 60 % de la mediana espanyola) a les unitats barrials més vulnerables. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

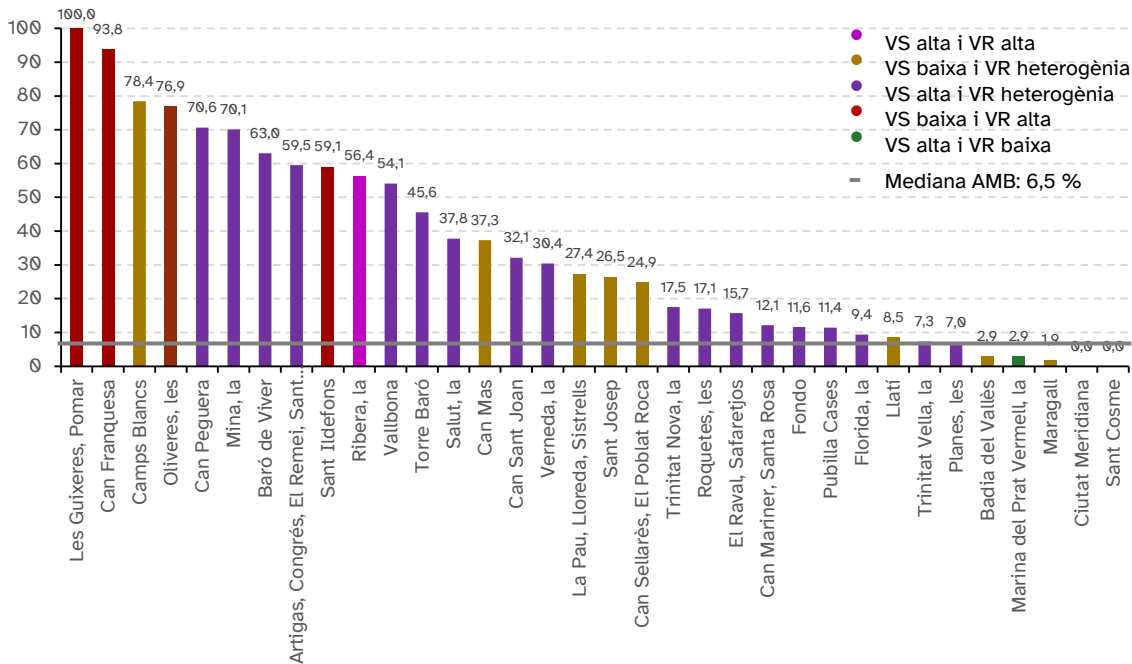
Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Els entorns més vulnerables enfronten **dos riscos socials que els diferencia de la resta de la metròpoli**, la **creixent concentració de població de nacionalitat estrangera d'origen vulnerable** i els **alts nivells de pobresa**. Tanmateix, **no en tots es manifesta amb la mateixa intensitat**. La Ribera destaca per ser la unitat barrial que més pobresa i població estrangera d'origen vulnerable aplega (gràfic 32 i 33). A l'altre extrem de l'espectre (amb diferències de 30 punts), "les Guixeres, Pomar" i Can Franquesa són les que menys població d'aquestes característiques tenen. S'observa una forta relació entre vulnerabilitat social i pobresa, menys clara en el cas de la població estrangera d'origen vulnerable. **A menys vulnerabilitat social menys població en risc de pobresa** (gràfic 33). Semblant, **a menys vulnerabilitat social menys població estrangera**, però **la relació no és perfecta**, com demostren els casos de la Marina del Prat Vermell, Can Peguera (Barcelona), Sant Cosme (el Prat de Llobregat) o la Mina (Sant Adrià de Besòs) (gràfic 32).

L'heterogeneïtat de les unitats barrials més vulnerables

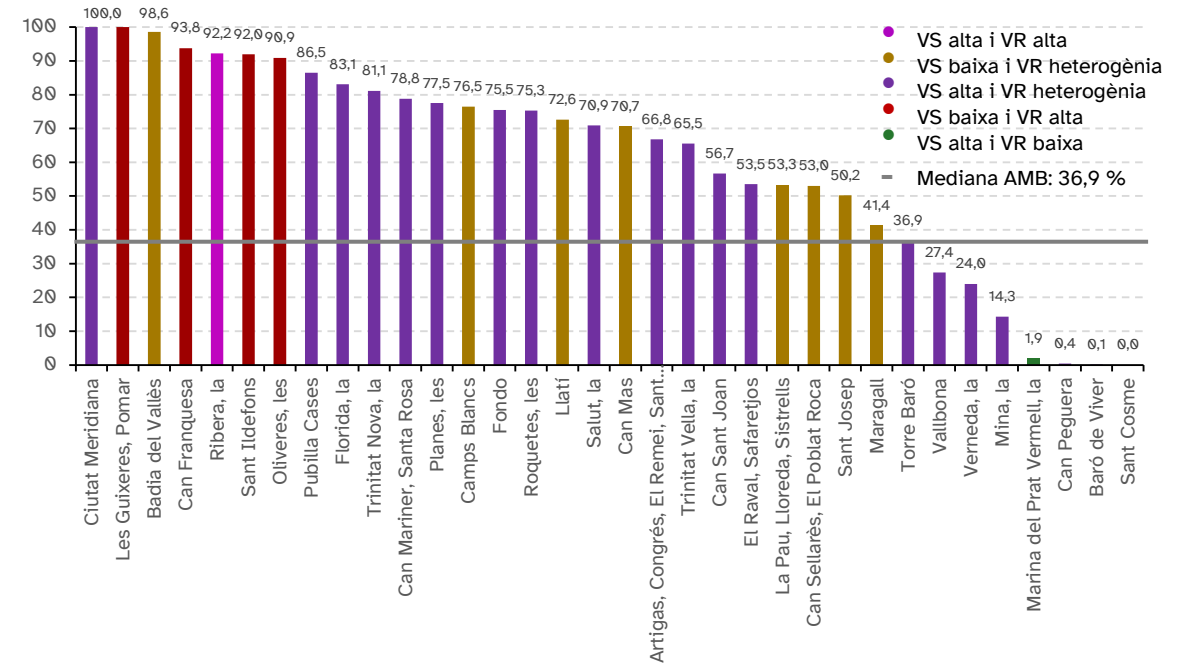
Complexitat. Principals aspectes eix residencial

Gràfic 34. Habitatges de baixa qualitat constructiva a les unitats barrials més vulnerables. Percentatge. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Gràfic 35. Habitatges construïts abans de 1900 i entre 1955 i 1974 a les unitats barrials més vulnerables. Percentatge. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

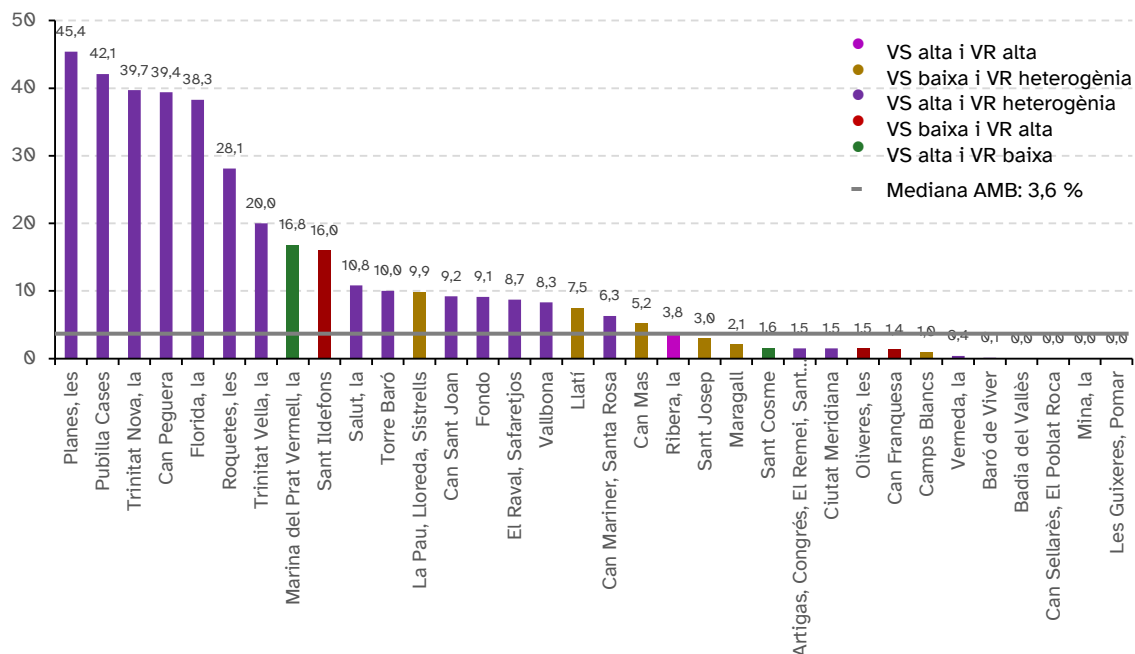

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

L'heterogeneïtat de les unitats barrials més vulnerables

Complexitat. Principals aspectes eix residencial

Gràfic 36. Habitatges amb una superfície inferior a 50 m² a les unitats barrials més vulnerables. Percentatge. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Algunes problemàtiques residencials que caracteritzen les unitats barrials més vulnerables presenten una clara relació amb els nivells de vulnerabilitat social. **Entre les unitats barrials més afectades per la deficient qualitat constructiva dels habitatges i la seva antiguitat estan les unitats barrials amb majors nivells de vulnerabilitat residencial**, de manera clara en aquest últim cas, com cabria esperar per tractar-se d'indicadors que formen part del model teòric i analític de la vulnerabilitat urbana (gràfics 34 i 35). Això no obstant, en aquest cas també **hi ha molta diversitat de situacions**. En baixa qualitat constructiva, destaquen les greus situacions de “les Guixeres, Pomar” (Badalona) i Can Franquesa (Santa Coloma de Gramenet), mentre que unitats barrials com Sant Cosme (el Prat de Llobregat) o Ciutat Meridiana (Barcelona) no tenen cap habitatge amb aquestes deficiències (gràfic 34).

Atenent a un altre aspecte que és la data de construcció dels habitatges, s'observa que el **teixits residencials de risc** (per predisposar a atreure població vulnerable) **estan molt presents a les unitats barrials més vulnerables en termes residencials**, representant total o pràcticament tot el parc residencial de “les Guixeres, Pomar” (Badalona), Can Franquesa i les Oliveres (Santa Coloma de Gramenet), la Ribera (Montcada i Reixac) i Sant Ildefons (Cornella de Llobregat), però també a Ciutat Meridiana (Barcelona) o Badia del Vallès que no són els entorns més vulnerables en termes residencials (gràfic 35 i 28). En canvi, hi ha entorns molt vulnerables on la presència d'aquests teixits és pràcticament inexistent o nul·la, com el cas Sant Cosme (el Prat de Llobregat), Baró de Viver, Can Peguera o la Marina del Prat Vermell (Barcelona).

Les unitats barrials més vulnerables no compten amb gaires habitatges petits, tret d'algunes excepcions representades per les Planes, Pubilla Cases, la Florida (l'Hospitalet de Llobregat), la Trinitat Nova, Can Peguera, les Roquetes, la Trinitat Vella, la Marina del Prat Vermell (Barcelona) o Sant Ildefons (Cornellà de Llobregat), principalment (gràfic 36). A la resta d'unitats aquests habitatges no representen més d'una dècima part del parc residencial, havent fins i tot molts entorns amb menys d'un 5%. En aquest cas, la relació amb la vulnerabilitat residencial no és directa, tot i que les unitats que compten amb més habitatges de mida reduïda són entorns que fan front a elevats nivells de vulnerabilitat residencial. **Baixa qualitat residencial, habitatges antics o construïts durant el “desarrollisme” o entorns molt densos és freqüent que conflueixin en aquests entorns.**

07

Identificar les àrees vulnerables transmunicipals

Àrees vulnerables transmunicipals

La vulnerabilitat urbana és un fenomen que supera fronteres. **Els barris més vulnerables**, tot i pertànyer a municipis específics, **conformen àrees transfrontereres que configuren espais de vulnerabilitat urbana transmunicipals** que expressen la **concentració** territorial del fenomen i el seu **caràcter metropolità**.

A l'àrea metropolitana de Barcelona s'han identificat un total de **set àrees diverses en la intensitat de la vulnerabilitat, nombre de barris implicats i nivell d'homogeneïtat interna**. Els criteris emprats per a la identificació de les àrees han estat els següents:

- **Barris fronterers entre dos municipis amb nivells extrems o alts de vulnerabilitat urbana.** Almenys uns dels barris limítrofs ha de tenir un nivell entre el decil 10 i el 9. L'altre/s poden comptar amb un nivell no inferior al decil 7.
- A més dels barris fronterers, **s'ha considerat la inclusió d'altres barris adjacents més allunyats del límit municipal, però amb nivells molt elevats de vulnerabilitat urbana** (decil 10). S'entén que **tot i estar allunyats de la frontera representen espais integrats en dinàmiques de vulnerabilitat urbana compartides amb els barris fronterers**.

Taula 7. Àrees vulnerables transmunicipals. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Àrea	Unitat barrial	Municipi	Decil IVU 2021
Àrea Serra d'en Mena	Can Mariner, Santa Rosa	Santa Coloma de Gramenet	10
	Fondo	Santa Coloma de Gramenet	10
	Llatí	Santa Coloma de Gramenet	10
	El Raval, Safaretjos	Santa Coloma de Gramenet	10
	Salut, la	Badalona	10
	La Pau, Lloreda, Sistrells	Badalona	9
	Sant Antoni de Llefià, Sant Joan de Llefià, Sant Mori de Llefià	Badalona	9
Àrea la Pubilla Cases-Can Vidalet	Florida, la	l'Hospitalet de Llobregat	10
	Planes, les	l'Hospitalet de Llobregat	10
	Pubilla Cases	l'Hospitalet de Llobregat	10
	Can Serra	l'Hospitalet de Llobregat	8
	Can Cervera-Can Vidalet	Esplugues de Llobregat	8
Àrea la Mina-el Besòs i el Maresme	Mina, la	Sant Adrià de Besòs	10
	Verneda, la	Sant Adrià de Besòs	10
	Besòs, el	Sant Adrià de Besòs	9
	Besòs i el Maresme, el	Barcelona	9
Àrea Vallbona-Can Sant Joan-la Ribera	Vallbona	Barcelona	10
	Can Sant Joan	Montcada i Reixac	10
	Ribera, la	Montcada i Reixac	10
Àrea Sant Roc-el Remei-Sant Joan Baptista	Artigas, Congrés, el Remei, Sant Roc	Badalona	10
	Sant Joan Baptista	Sant Adrià de Besòs	8
	Sant Adrià Nord	Sant Adrià de Besòs	7
Àrea Tiana-Pont Vell-Farigola-les Fontetes	Pont Vell	Ripollet	9
	Tiana	Ripollet	9
	Farigola, Can Mitjans, les Fontetes, Carretera de		
	Barcelona	Cerdanyola del Vallès	7
Àrea les Planes-el Pedró	Planes, les	Sant Joan Despí	9
	Pedró, el	Cornellà de Llobregat	7

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

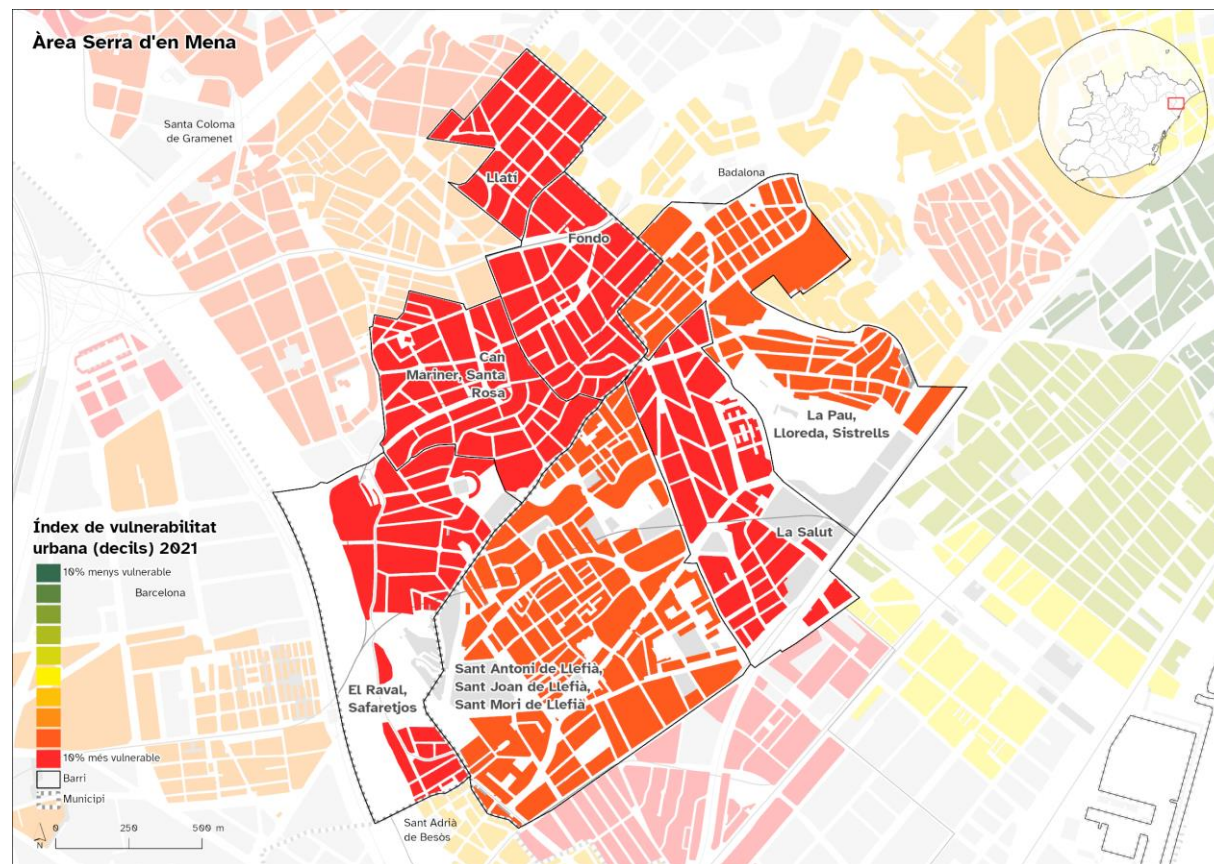
Àrees vulnerables transmunicipals: Serra d'en Mena

Taula 8. Unitats barrials municipis, població, nivell de vulnerabilitat urbana i indicadors representatius dels eixos d'actuació. Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Unitat barrial	Municipi	Població (sobre població AMB) 2021	Decil IVU (Valor absolut) 2021	Eix 1: Necessitats educatives específiques 2020	Eix 2: Taxa d'atur 2021	Eix 3: Ingressos inferiors 60% mediana espanyola 2021	Eix 3: Població estrangera de països de renda baixa i mitja 2021	Eix 4: Baixa qualitat constructiva 2021
Can Mariner, Santa Rosa	Santa Coloma de Gramenet	22.521 (0,7%)	10 (77,8)	4,3	19,0	29,4	16,9	12,1
Fondo	Santa Coloma de Gramenet	17.382 (0,5%)	10 (81,2)	4,7	18,9	36,0	19,0	11,6
Llatí	Santa Coloma de Gramenet	8.220 (0,2%)	10 (75,2)	3,0	17,4	21,2	10,4	8,5
El Raval, Safaretjos	Santa Coloma de Gramenet	9.677 (0,3%)	10 (76,9)	7,9	18,9	29,3	16,8	15,7
Salut, la	Badalona	19.425 (0,6%)	10 (74,4)	8,2	20,5	33,5	19,7	37,8
La Pau, Lloreda, Sistrells	Badalona	13.870 (0,4%)	9 (70,7)	4,6	17,6	22,8	10,8	27,4
Sant Antoni de Llefià, Sant Joan de Llefià, Sant Mori de Llefià	Badalona	43.350 (1,3%)	9 (70,4)	4,4	16,8	22,1	10,8	9,6
Total		134.445 (4,1%)						
Mediana (Mediana metropolitana)			10 (56,7)	4,6 (1,7)	18,9 (11,3)	29,3 (12,1)	16,8 (3,4)	12,1 (6,5)
Rang: diferència entre màxim i mínim)			1	5,2	3,7	14,8	9,3	29,3

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Mapa 3. Àrea vulnerable transmunicipal de la Serra d'en Mena, 2021

Àrea perifèrica dels municipis de Santa Coloma de Gramenet i Badalona que és la **principal àrea vulnerable transfronterera** per població i barris implicats. Àrea molt homogènia amb nivells extrems i alts de vulnerabilitat urbana. L'atur, la pobresa i la població estrangera constitueixen els principals trets, essent **Fondo** la unitat barrial que més població amb ingressos baixos concentra. En canvi, **la Salut** és la unitat barrial amb pitjors registres en els quatre eixos.

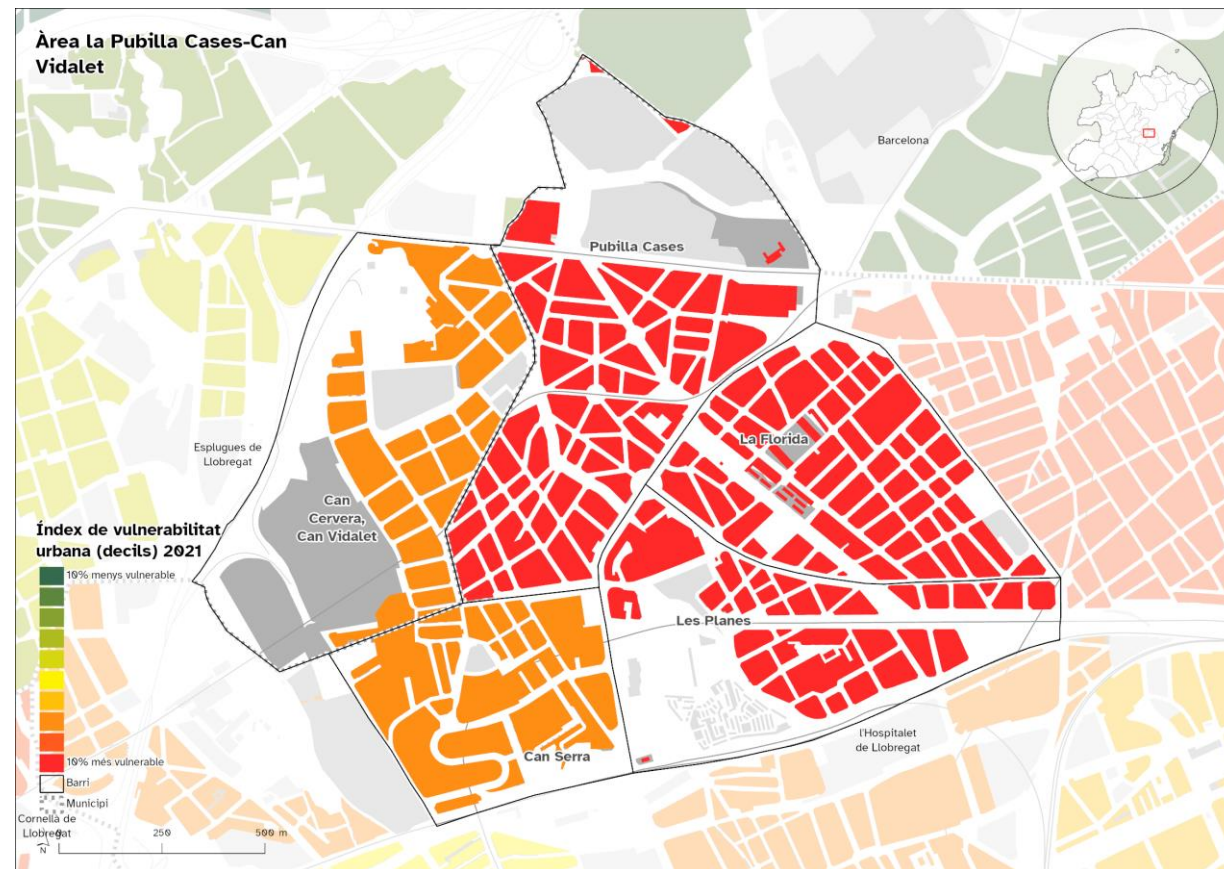
Àrees vulnerables transmunicipals: *la Pubilla Cases-Can Vidalet*

Taula 9. Unitats barrials municipis, població, nivell de vulnerabilitat urbana i indicadors representatius dels eixos d'actuació. Àrea transmunicipal de la Pubilla Cases-Can Vidalet, 2021

Barri	Municipi	Població (sobre població AMB) 2021	Decil IVU (Valor absolut) 2021	Eix 1: Necessitats educatives específiques 2020	Eix 2: Taxa d'atur 2021	Eix 3: Ingressos inferiors 60% mediana espanyola 2021	Eix 3: Població estrangera de països de renda baixa i mitja 2021	Eix 4: Baixa qualitat constructiva 2021
Florida, la	l'Hospitalet de Llobregat	28.821 (0,9%)	10 (75,2)	11,6	17,4	30,4	18,5	9,4
Planes, les	l'Hospitalet de Llobregat	14.876 (0,5%)	10 (76,2)	12,8	18,9	30,9	17,4	7,0
Pubilla Cases	l'Hospitalet de Llobregat	29.254 (0,9%)	10 (74,8)	8,4	16,6	29,2	16,1	11,4
Can Serra	l'Hospitalet de Llobregat	9.793 (0,3%)	8 (67,0)	4,6	13,0	14,9	6,2	0,6
Can Cervera-Can Vidalet	Esplugues de Llobregat	14.163 (0,4%)	8 (66,9)	2,4	15,5	19,3	7,7	71,1
Total		96.907 (2,9%)						
Mediana (Mediana metropolitana)			10 (56,7)	8,4 (1,7)	16,6 (11,3)	29,2 (12,1)	16,1 (3,4)	9,4 (6,5)
Rang: diferència entre màxim i mínim			2	10,4	5,9	16,0	12,3	70,5

Àrea perifèrica dels municipis de l'Hospitalet de Llobregat i Esplugues de Llobregat **rellevant en termes poblacionals i barrials**. Es tracta d'un àrea amb **cert grau de diversitat** amb nivells extrems i alts de vulnerabilitat urbana. Es caracteritza per **alts nivells d'atur, pobresa i població estrangera**. **Destaquen les unitats barrials de l'Hospitalet de Llobregat** amb diferències significatives respecte la unitat de Can Cervera-Can Vidalet d'Esplugues de Llobregat. Això no obstant, aquesta unitat presenta una situació significativament més greu que les unitats barrials de l'Hospitalet de Llobregat.

Mapa 4. Àrea vulnerable transmunicipal de la Pubilla Cases-Can Vidalet, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

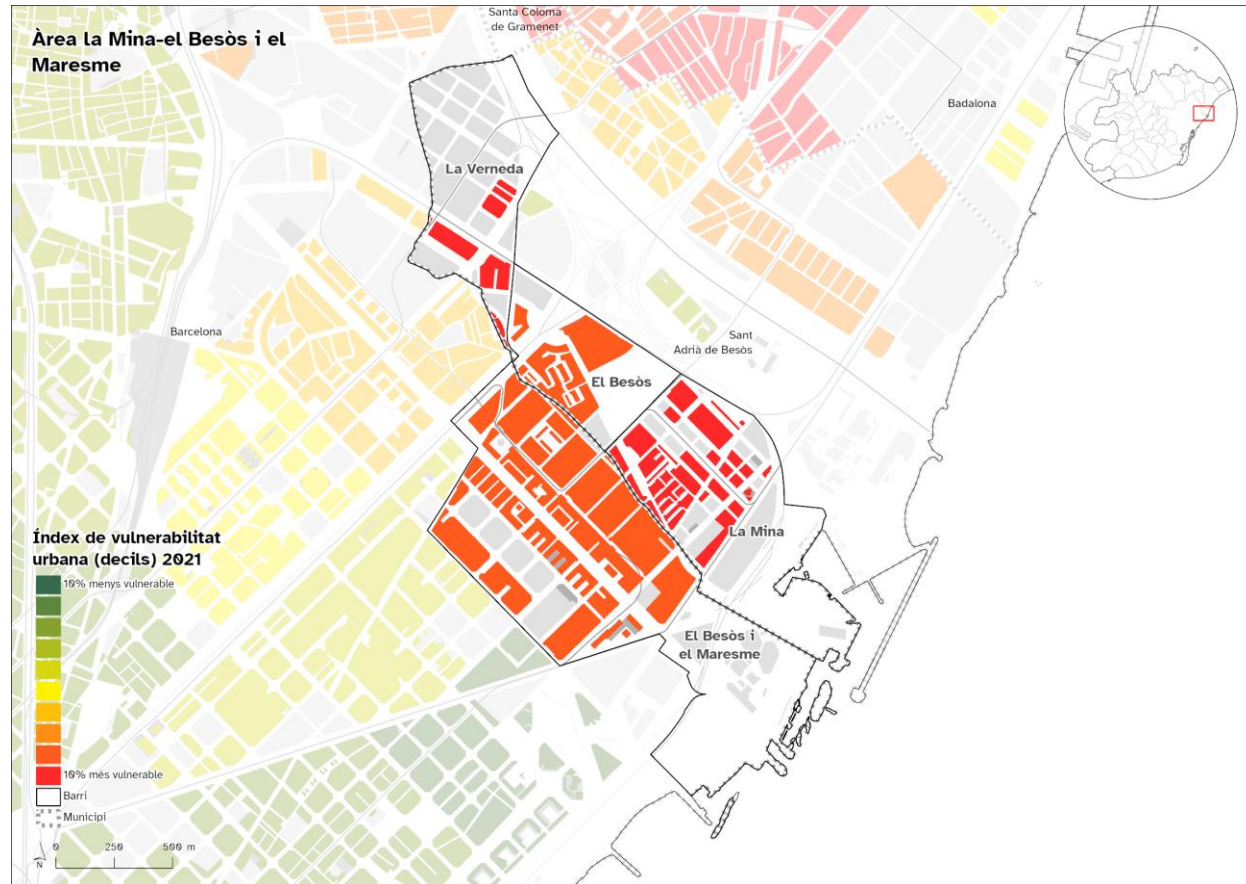
Àrees vulnerables transmunicipals: *la Mina-el Besòs i el Maresme*

Taula 10. Unitats barrials municipis, població, nivell de vulnerabilitat urbana i indicadors representatius dels eixos d'actuació. Àrea transmunicipal de La Mina-el Besòs i el Maresme, 2021

Barri	Municipi	Població (sobre població AMB) 2021	Decil IVU (Valor absolut) 2021	Eix 1: Necessitats educatives específiques 2020	Eix 2: Taxa d'atur 2021	Eix 3: Ingressos inferiors 60% mediana espanyola 2021	Eix 3: Població estrangera de països de renda baixa i mitja 2021	Eix 4: Baixa qualitat constructiva 2021
Mina, la	Sant Adrià de Besòs	10.138 (0,3%)	10 (84,3)	8,9	35,8	25,8	7,7	70,1
Verneda, la	Sant Adrià de Besòs	661 (0,0%)	10 (74,8)	6,7	21,2	31,0	9,7	30,4
Besòs, el	Sant Adrià de Besòs	5.369 (0,2%)	9 (73,0)	2,8	16,1	20,8	7,4	100,0
Besòs i el Maresme, el	Barcelona	25.657 (0,8%)	9 (69,8)	9,3	18,4	28,2	20,7	76,4
Total		41.825 (1,3%)						
Mediana (Mediana metropolitana)			9,5 (56,7)	7,8 (1,7)	19,8 (11,3)	27,0(12,1)	8,7 (3,4)	73,3 (6,5)
Rang: diferència entre màxim i mínim			1	6,5	19,7	10,2	13,3	69,6

Àrea perifèrica dels municipis de Barcelona i Sant Adrià de Besòs amb **important pes poblacional**. És un àrea amb **certa heterogeneïtat** amb nivells extrems i alts de vulnerabilitat urbana. Amb **molta diversitat poblacional**, es caracteritza per **alts nivells d'alumnat amb necessitats educatives específiques, atur, pobresa i deficient qualitat constructiva**. L'alumnat amb necessitats educatives específiques sobresurten a la Mina i el Besòs i el Maresme; l'atur caracteritza la Mina; la pobresa està molt més present a la Verneda i el Besòs i el Maresme; el Besòs destaca per la baixa qualitat constructiva del seu parc residencial; i el Besòs i el Maresme es diferencia de la resta per la sobrerepresentació de població estrangera.

Mapa 5. Àrea vulnerable transmunicipal de La Mina-el Besòs i el Maresme, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

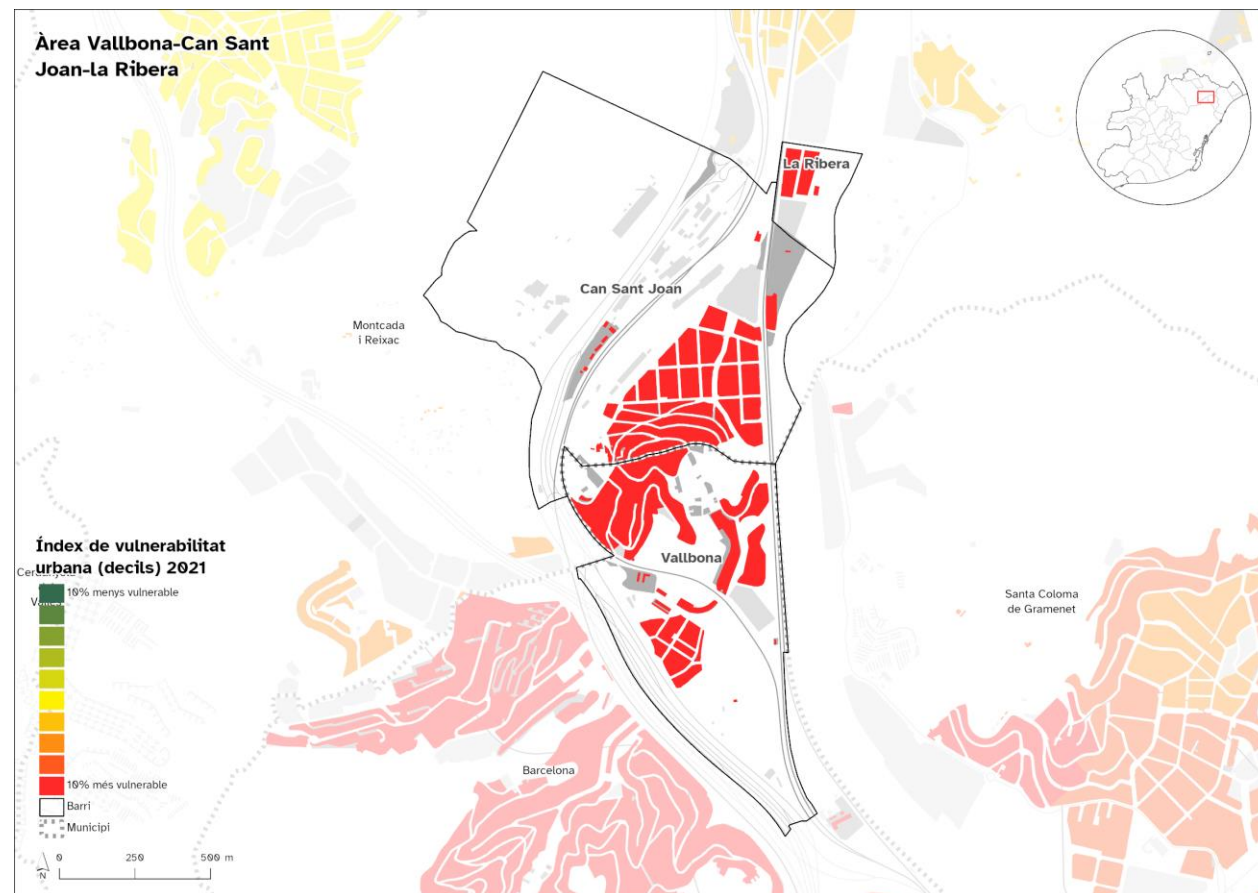
Àrees vulnerables transmunicipals: Vallbona-Can Sant Joan-la Ribera

Taula 11. Unitats barrials municipis, població, nivell de vulnerabilitat urbana i indicadors representatius dels eixos d'actuació. Àrea transmunicipal de Vallbona-Can Sant Joan-la Ribera, 2021

Barri	Municipi	Població (sobre població AMB) 2021	Decil IVU (Valor absolut) 2021	Eix 1: Necessitats educatives específiques 2020	Eix 2: Taxa d'atur 2021	Eix 3: Ingressos inferiors 60% mediana espanyola 2021	Eix 3: Població estrangera de països de renda baixa i mitja 2021	Eix 4: Baixa qualitat constructiva 2021
Vallbona	Barcelona	1.384 (0,0%)	10 (79,1)	13,3	23,5	27,2	7,7	54,1
Can Sant Joan	Montcada i Reixac	5.391 (0,2%)	10 (78,1)	15,1	22,6	28,3	14,4	32,1
Ribera, la	Montcada i Reixac	2.092 (0,1%)	10 (87,3)	15,3	30,9	45,0	33,0	56,4
Total		8.867 (0,3%)						
Mediana (Mediana metropolitana)			10 (56,7)	15,1 (1,7)	23,5 (11,3)	28,3 (12,1)	14,4 (3,4)	54,1 (6,4)
Rang: diferencia entre màxim i mínim			0	2,0	8,3	17,8	25,3	24,3

Àrea perifèrica dels municipis de Barcelona i Montcada i Reixac amb **reduït pes poblacional i barrial**. És un **àrea homogènia** amb un nivell de vulnerabilitat extrem. Té **nivells elevats d'atur, pobresa i habitatges amb deficiències constructives**. Malgrat l'homogeneïtat general, la unitat barrial de **la Ribera destaca** per tenir els pitjors registres en termes socioeducatiu, laboral, de manca d'ingressos, concentració de població estrangera d'origen vulnerable i baixa qualitat constructiva del parc residencial.

Mapa 6. Àrea vulnerable transmunicipal de Vallbona-Can Sant Joan-la Ribera, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

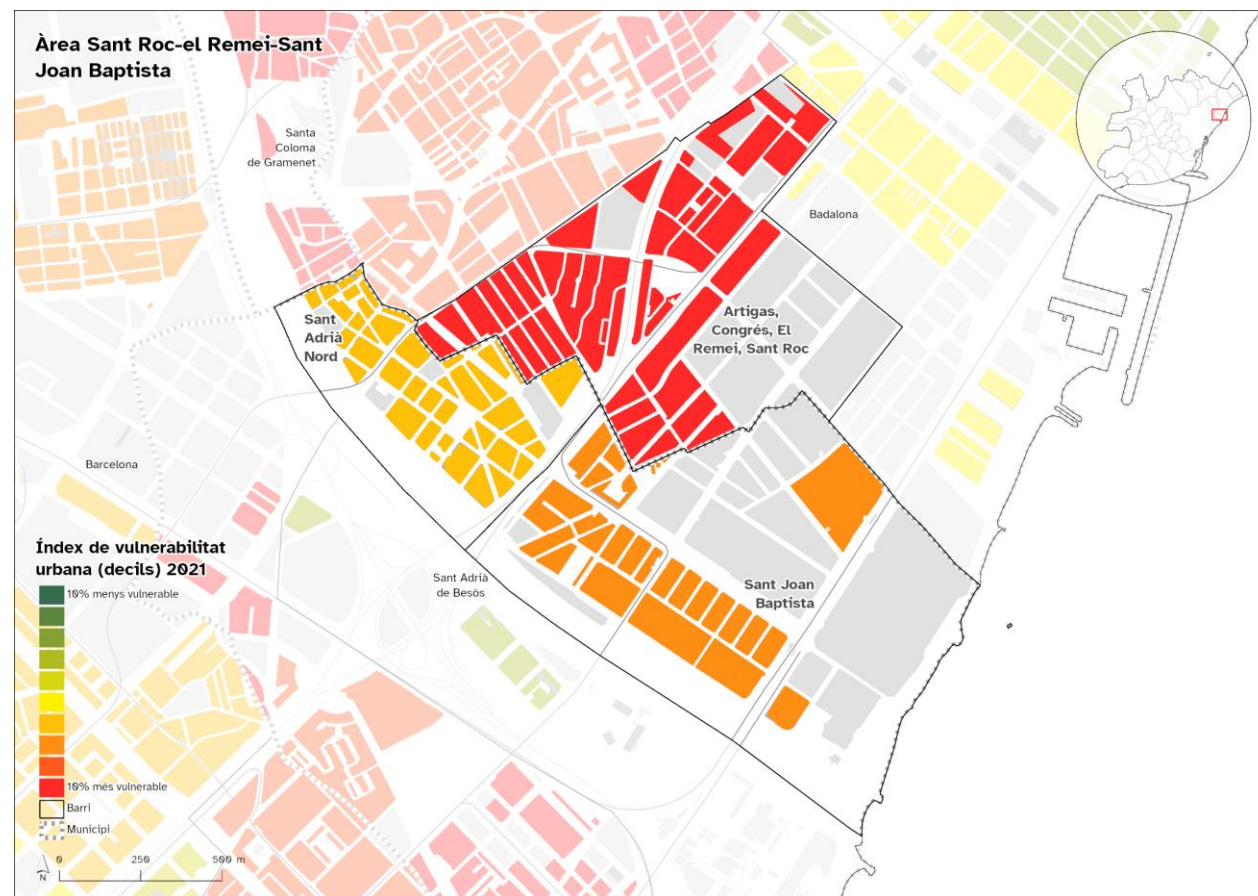
Àrees vulnerables transmunicipals: *Sant Roc-el Remei-Sant Joan Baptista*

Taula 12. Unitats barrials municipis, població, nivell de vulnerabilitat urbana i indicadors representatius dels eixos d'actuació. Àrea transmunicipal de Sant Roc-el Remei-Sant Joan Baptista, 2021

Barri	Municipi	Població (sobre població AMB) 2021	Decil IVU (Valor absolut) 2021	Eix 1: Necessitats educatives específiques 2020	Eix 2: Taxa d'atur 2021	Eix 3: Ingressos inferiors 60% mediana espanyola 2021	Eix 3: Població estrangera de països de renda baixa i mitja 2021	Eix 4: Baixa qualitat constructiva 2021
Artigas, Congrés, el Remei, Sant Roc	Badalona	21.865 (0,7%)	10 (78,5)	12,6	26,0	36,3	19,2	59,5
Sant Joan Baptista	Sant Adrià de Besòs	9.111 (0,3%)	8 (67,0)	6,1	13,6	17,4	5,4	6,5
Sant Adrià Nord	Sant Adrià de Besòs	10.358 (0,3%)	7 (62,4)	3,7	13,3	16,5	6,9	1,3
Total		41.334 (1,3%)						
Mediana (Mediana metropolitana)			8 (56,7)	6,1 (1,7)	13,6 (11,3)	17,4 (12,1)	6,9 (3,4)	6,5 (6,4)
Rang: diferència entre màxim i mínim			3	8,9	12,7	19,8	13,8	58,2

Àrea perifèrica del municipi de Badalona i mixta (cèntrica i perifèrica) de Sant Adrià de Besòs amb **important pes poblacional, però no barrial**. Es tracta d'un **àrea heterogènia definida per la vulnerabilitat extrema de la unitat barrial d'Artigas, Congrés, el Remei, Sant Roc** de Badalona. Presenta el major nivell de vulnerabilitat urbana, amb molt alumnat amb necessitats educatives específiques, un alt nivell de desocupació laboral, manca d'ingressos, població estrangera d'origen vulnerable i un pes important del parc residencial afectat per deficiències constructives.

Mapa 7. Àrea vulnerable transmunicipal de Sant Roc-el Remei-Sant Joan Baptista, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

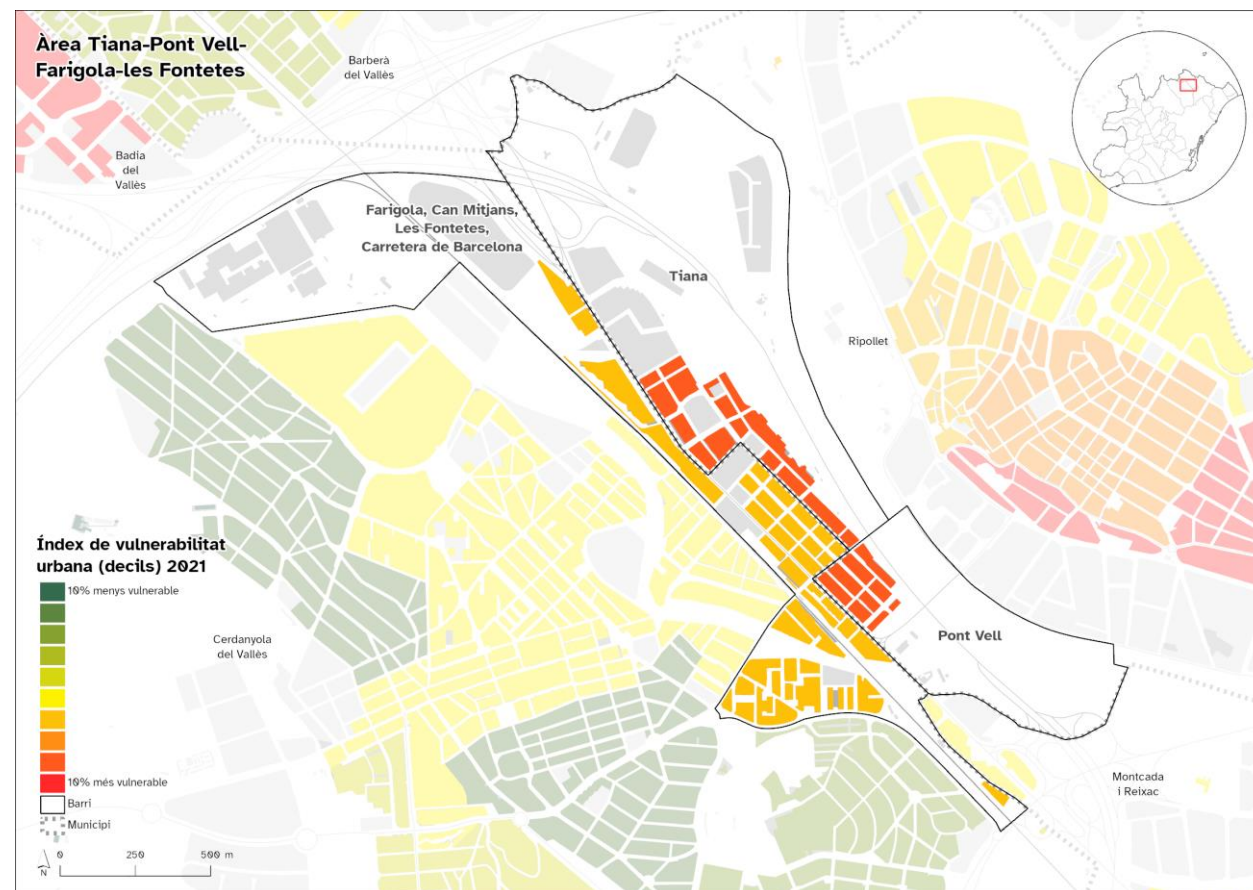
Àrees vulnerables transmunicipals: *Tiana-Pont Vell-Farigola-les Fontetes*

Taula 13. Unitats barrials municipis, població, nivell de vulnerabilitat urbana i indicadors representatius dels eixos d'actuació. Àrea transmunicipal de Tiana-Pont Vell-Farigola-les Fontetes, 2021

Barri	Municipi	Població (sobre població AMB) 2021	Decil IVU (Valor absolut) 2021	Eix 1: Necessitats educatives específiques 2020	Eix 2: Taxa d'atur 2021	Eix 3: Ingressos inferiors 60% mediana espanyola 2021	Eix 3: Població estrangera de països de renda baixa i mitja 2021	Eix 4: Baixa qualitat constructiva 2021
Pont Vell	Ripollet	2.546 (0,1%)	9 (71,8)	5,0	19,7	21,7	14,1	1,4
Tiana	Ripollet	1.804 (0,1%)	9 (68,2)	2,8	12,5	17,1	7,1	4,3
Farigola, Can Mitjans, les Fontetes, Carretera de Barcelona	Cerdanyola del Vallès	8.850 (0,3%)	7 (61,1)	3,0	12,0	12,0	3,1	2,9
Total		13.200 (0,4%)						
Mediana (Mediana metropolitana)			9 (56,7)	3,0 (1,7)	12,5 (11,3)	17,1 (12,1)	7,1 (3,4)	2,9 (6,4)
Rang: diferència entre màxim i mínim			2	2,2	7,7	9,7	11,0	2,9

Àrea perifèrica dels municipis de Ripollet i Cerdanyola del Vallès amb **reduït pes poblacional i barrial**. És un **àrea heterogènia** on **destaca el nivell de vulnerabilitat alt de les unitats barrials de Ripollet**. Aquesta àrea transfronterera **es caracteritza** principalment per la **concentració de pobresa**. És la unitat barrial de **Pont Vell** la que **presenta pitjors registres**, sobretot en matèria laboral, econòmica i per la presència de població estrangera d'origen vulnerable.

Mapa 8. Àrea vulnerable transmunicipal de Tiana-Pont Vell-Farigola-les Fontetes, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

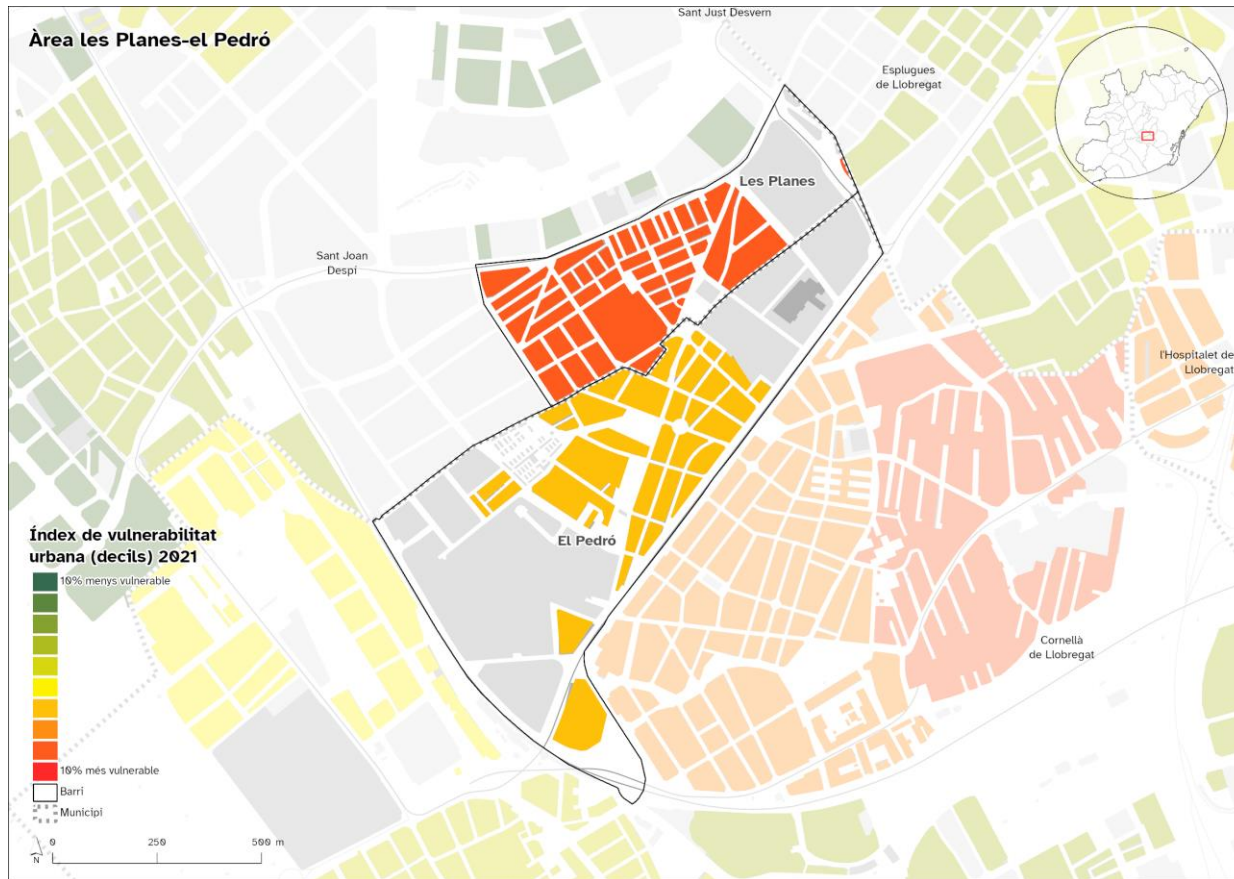
Àrees vulnerables transmunicipals: *les Planes-el Pedró*

Taula 14. Unitats barrials municipis, població, nivell de vulnerabilitat urbana i indicadors representatius dels eixos d'actuació. Àrea transmunicipal de les Planes-el Pedró, 2021

Barri	Municipi	Població (sobre població AMB) 2021	Decil IVU (Valor absolut) 2021	Eix 1: Necessitats educatives específiques 2020	Eix 2: Taxa d'atur 2021	Eix 3: Ingressos inferiors 60% mediana espanyola 2021	Eix 3: Població estrangera de països de renda baixa i mitja 2021	Eix 4: Baixa qualitat constructiva 2021
Planes, les	Sant Joan Despi	9.283 (0,3%)	9 (68,4)	1,8	14,2	17,2	7,3	22,8
Pedró, el	Cornellà de Llobregat	7.430 (0,2%)	7 (60,9)	0,9	12,3	13,9	5,5	4,5
Total		16.713 (0,5%)						
Mediana (Mediana metropolitana)			8 (56,7)	1,4 (1,7)	13,3 (11,3)	15,6 (12,1)	6,4 (3,4)	13,7 (6,4)
Rang: diferència entre màxim i mínim			2	0,9	1,9	3,3	1,8	18,3

Àrea amb **reduït pes poblacional i barrial** situada entre Sant Joan d'Espí i Cornellà de Llobregat. És un àrea amb **certa homogeneïtat** on **destaca el nivell de vulnerabilitat alt** de la unitat barrial **de les Planes** de Sant Joan Despi. En termes comparatius, només destaca la baixa qualitat constructiva dels habitatges i la vulnerabilitat econòmica de la població de les Planes.

Mapa 9. Àrea vulnerable transmunicipal de les Planes-el Pedró, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

08

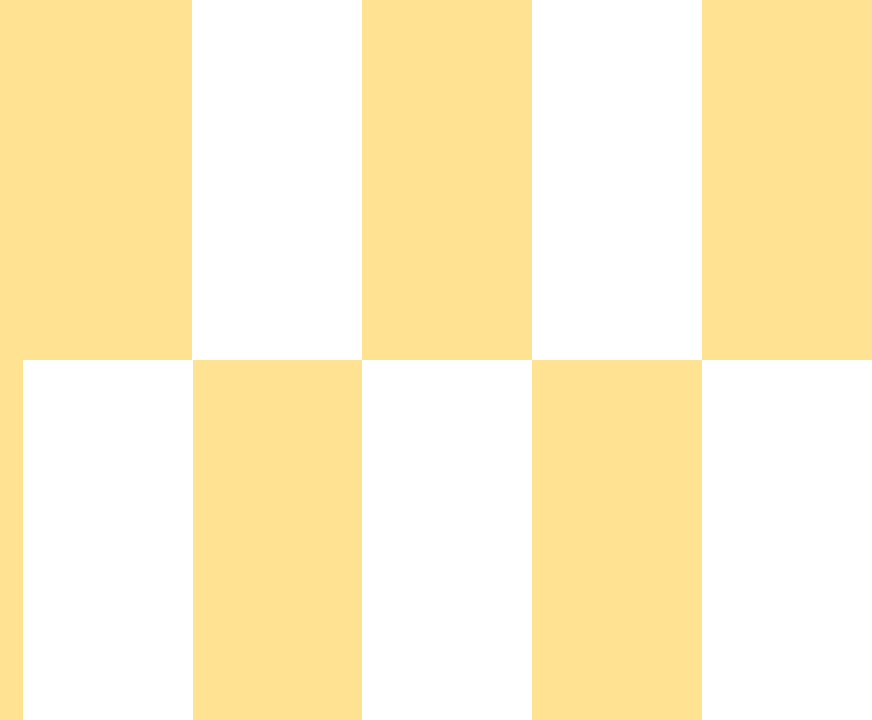
Bibliografia

Bibliografia

- Alguacil, Julio (2006). Barrios desfavorecidos: diagnóstico de la situación española. A F. Vidal Fernández (Dir.), *V Informe FUHEM de políticas sociales: La exclusión social y el estado del bienestar en España* (pp. 155–168). Madrid: FUHEM.
- Alguacil, J., Camacho, J. y Hernández Aja, A. (2014). La vulnerabilidad urbana en España. Identificación y evolución de los barrios vulnerables. *Empiria. Revista de Metodología de Ciencias Sociales*, 27, 73-94.
- Antón-Alonso, F. i Porcel, S. (2018). La vulnerabilitat urbana a la Barcelona metropolitana: la dinàmica de la persistència. A *Anuari Metropolità de Barcelona 2017. El dret a la metròpoli* (pp. 23–47). Bellaterra: Àrea Metropolitana de Barcelona i Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona.
- Antón-Alonso, F., Porcel, S., Cruz, I. i Coll, F. (2020). La vulnerabilitat urbana a Barcelona: persistència, concentració i complexitat. *Papers. Regió metropolitana de Barcelona*, 63, 50–67.
- Antón-Alonso, F. i Cruz-Gómez, I. (2022). La vulnerabilidad urbana en la metrópoli de Barcelona. El rol de la densidad institucional en su persistencia. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 178, 3–22.
- Antón-Alonso, F. i Porcel, S. (2023). Las trayectorias de los barrios desfavorecidos. Relevancia de las condiciones de la vivienda e implicaciones para las políticas públicas. *Obets. Revista de Ciencias Sociales*, 18(2), 239–258.
- Duncan, O. y Duncan, B. (1955). Residential distribution and occupational stratification. *The American Journal of Sociology*, 60(5), 493–503.
- Martí-Costa, M (Dir.), Porcel, S. (Dir.), Antón-Alonso, F., Cruz, I., Gil, D., Coll, F. i Fernández, M. (2023). *Programa integral de barris per a la millora de rendes. Indicadors, projectes i seguiment*. Bellaterra. Institut Metròpoli i AMB.
- Porcel, S., Antón-Alonso, F., Gil, D. i Cruz, I. (2023). L'Índex de Vulnerabilitat Urbana: adaptacions, millores i nous resultats. A *Anuari Metropolità de Barcelona 2023. Recerca urbana per transformar* (pp. 67–86). Bellaterra: Publicacions IERMB.

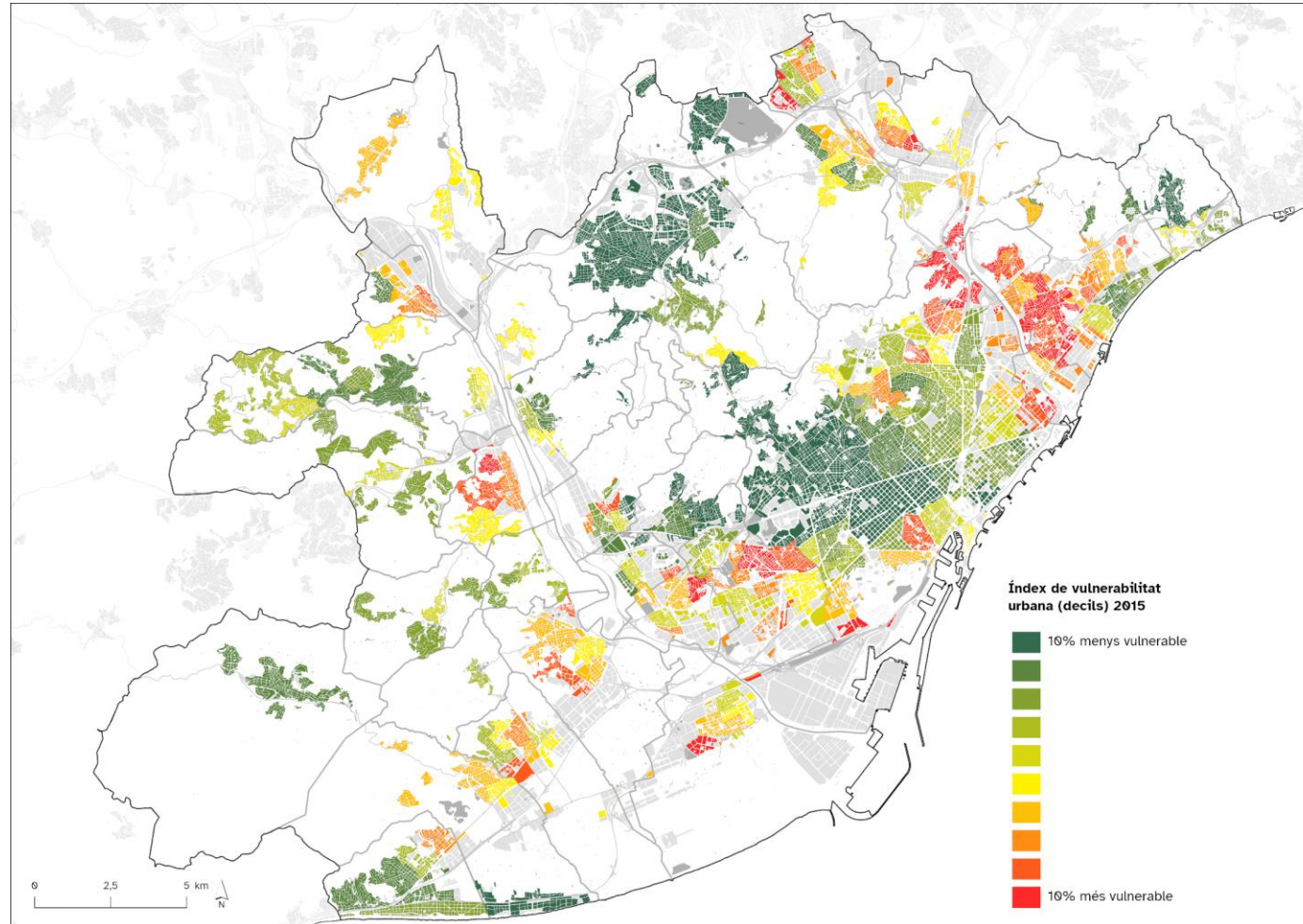
09

Annex 1

Annex 1: Índex de vulnerabilitat urbana segons decils

Mapa A1. Índex de vulnerabilitat urbana segons decils (unitats barrials). Àrea metropolitana de Barcelona, 2015

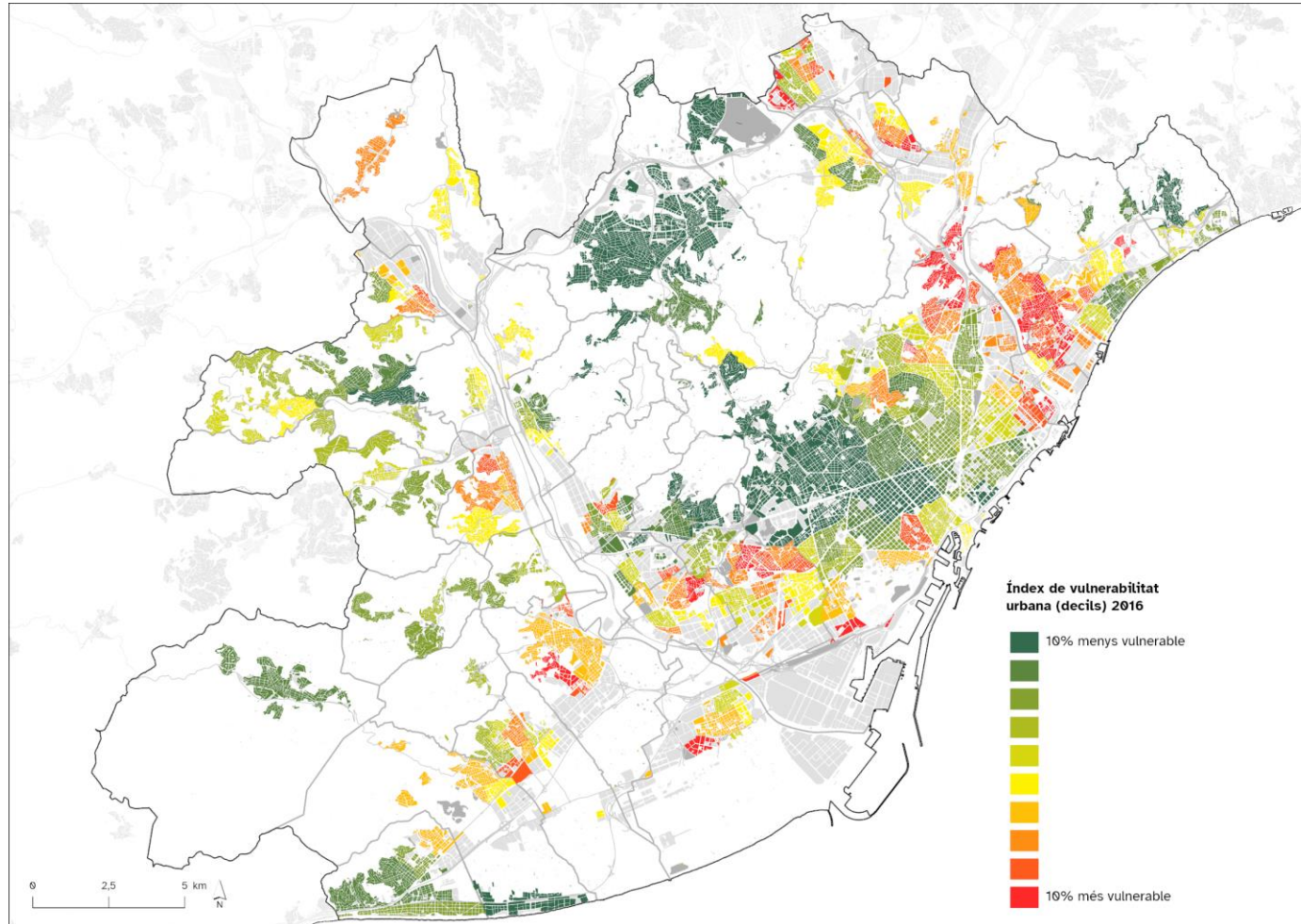

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Annex 1: Índex de vulnerabilitat urbana segons decils

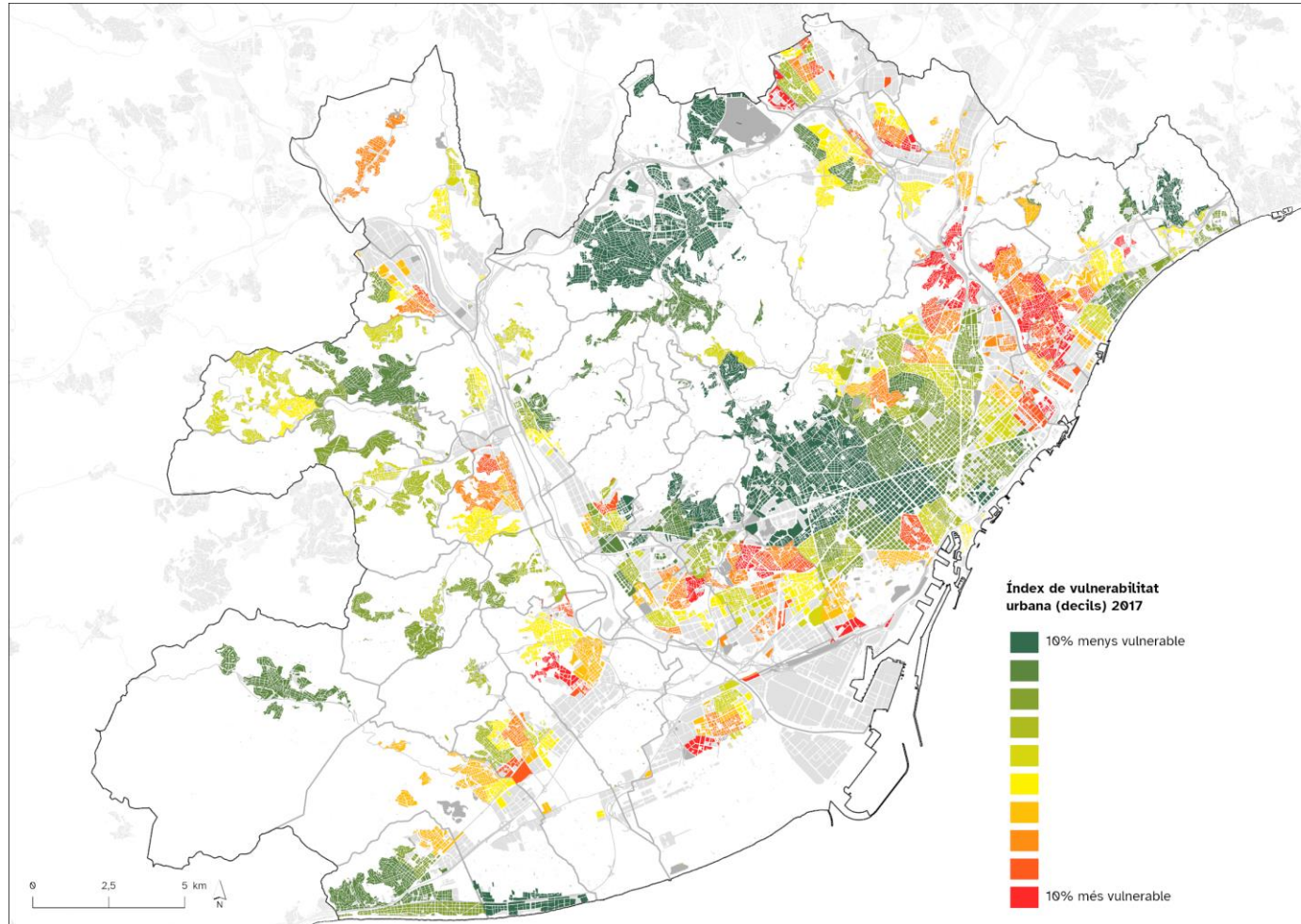
Mapa A1. Índex de vulnerabilitat urbana segons decils (unitats barrials). Àrea metropolitana de Barcelona, 2016

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Annex 1: Índex de vulnerabilitat urbana segons decils

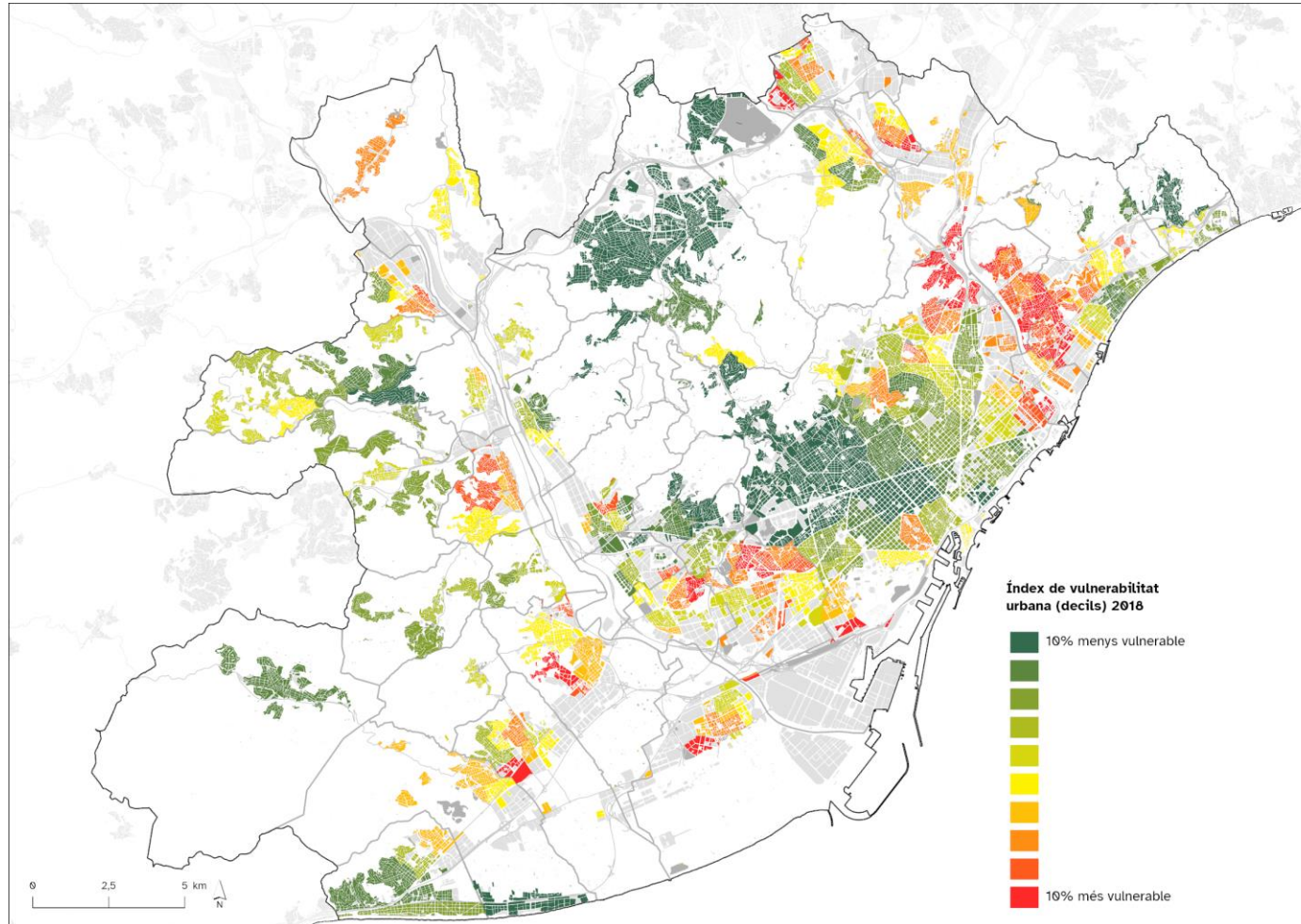
Mapa A1. Índex de vulnerabilitat urbana segons decils (unitats barrials). Àrea metropolitana de Barcelona, 2017

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Annex 1: Índex de vulnerabilitat urbana segons decils

Mapa A1. Índex de vulnerabilitat urbana segons decils (unitats barrials). Àrea metropolitana de Barcelona, 2018

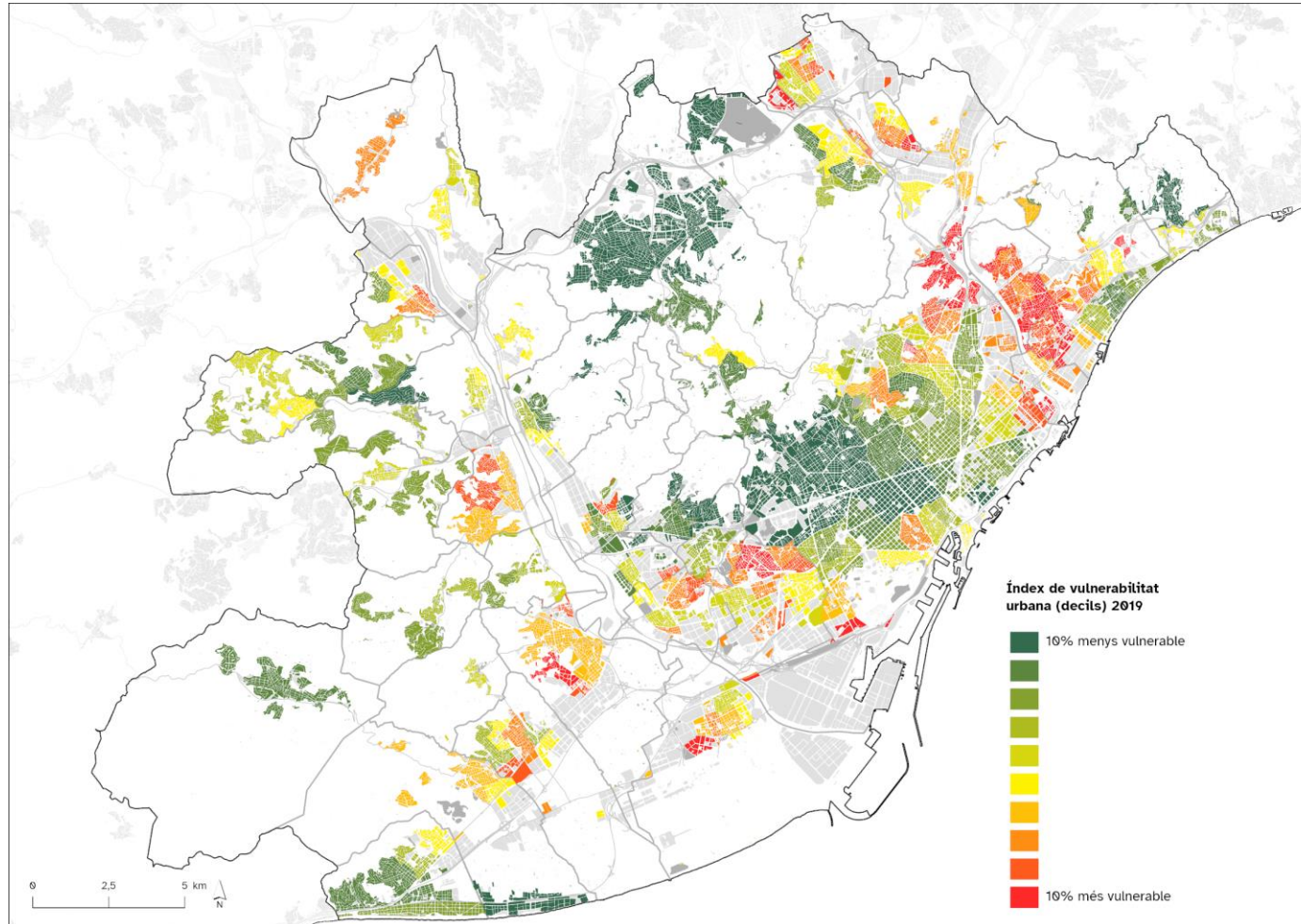

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Annex 1: Índex de vulnerabilitat urbana segons decils

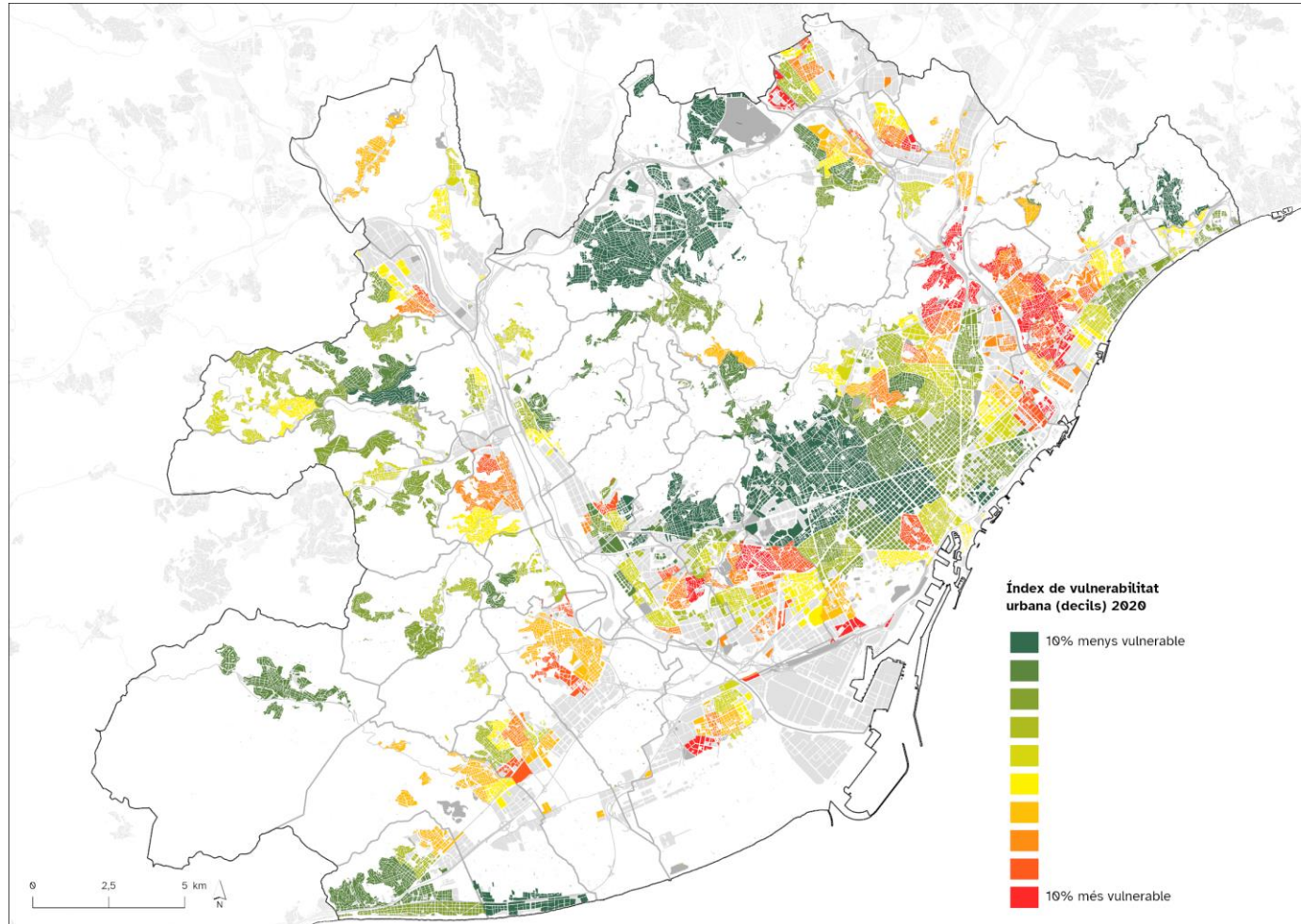
Mapa A1. Índex de vulnerabilitat urbana segons decils (unitats barrials). Àrea metropolitana de Barcelona, 2019

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Annex 1: Índex de vulnerabilitat urbana segons decils

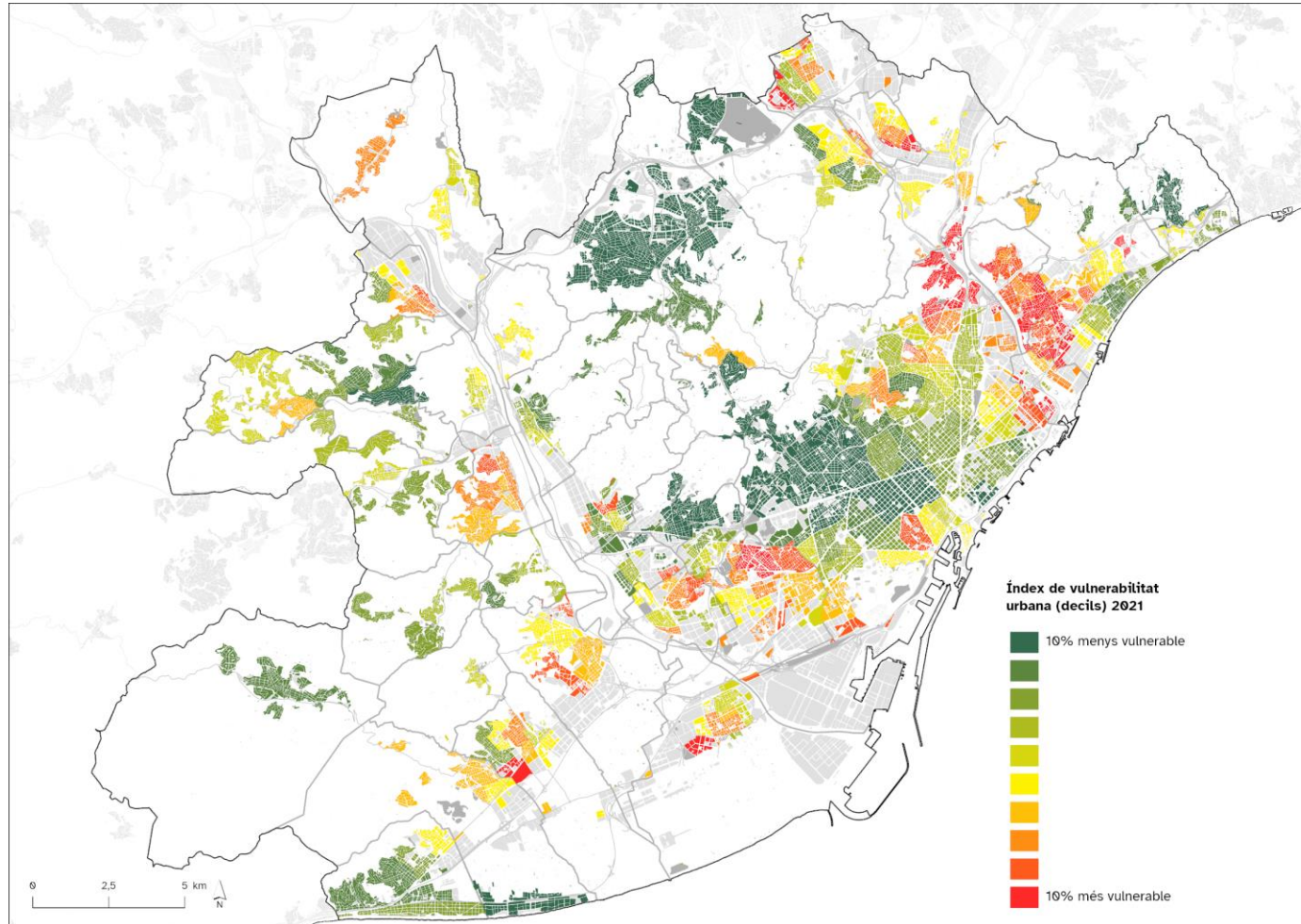
Mapa A1. Índex de vulnerabilitat urbana segons decils (unitats barrials). Àrea metropolitana de Barcelona, 2020

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Annex 1: Índex de vulnerabilitat urbana segons decils

Mapa A1. Índex de vulnerabilitat urbana segons decils (unitats barrials). Àrea metropolitana de Barcelona, 2021

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

09

Annex 2

Annex 2: Relació d'indicadors

Taula A1. Eixos, indicadors i descripció dels indicadors

Eix	Indicador	Descripció de l'indicador
Eix 1: educació, fractura social, bretxa digital i adaptació social	Població de 20 anys o més amb estudis baixos	Proporció de la població de 20 anys i més amb estudis obligatoris o inferiors del municipi que resideix a la unitat barrial (%)
	Taxa de no idoneïtat formativa als 15 anys	Percentatge d'alumnes de 15 anys de la unitat barrial que no cursen 4t d'ESO
	Taxa de no escolarització als 17 anys	Percentatge de població de 17 anys de la unitat barrial que no està escolaritzada
	Necessitats educatives específiques per raons socioeconòmiques o socioculturals	Proporció d'alumnes de la unitat barrial amb necessitats específiques de suport educatiu derivades de situacions socioeconòmiques i socioculturals desfavorides (%)
Eix 2: millora relació entre necessitats de formació, demanda de treball i oferta d'ocupació	Població de 18-24 anys no ocupada i que no cursa estudis	Proporció de la població de 18 a 24 anys de la unitat barrial no ocupada i que no cursa estudis (%)
	Població ocupada dels 20-64 anys	Proporció de la població de 20 a 64 anys de la unitat barrial que està ocupada (%)
	Població masculina ocupada dels 20-64 anys	Proporció de la població masculina de 20 a 64 anys de la unitat barrial que està ocupada (%)
	Població femenina ocupada dels 20-64 anys	Proporció de la població femenina de 20 a 64 anys de la unitat barrial que està ocupada (%)
	Taxa d'atur	Proporció de la població activa de la unitat barrial que està desocupada (%)
Eix 3: mesures de cohesió social	Ingressos inferiors del 60% de la mediana de la UEB	Proporció de la població de la unitat barrial amb ingressos nets per unitat de consum inferiors al 60% de la mediana espanyola (%)
	% Ingressos mitjans provinents de prestacions d'atur	Proporció dels ingressos bruts de la unitat barrial que provenen de prestacions d'atur (%)
	% Ingressos mitjans provinents d'altres prestacions	Proporció dels ingressos bruts de la unitat barrial que provenen d'altres prestacions (%)
	Població de 6 a 17 anys amb obesitat infantil	Proporció de la població d'entre 6 i 17 anys de la unitat barrial amb obesitat (%)
	Població consumidora de psicofàrmacs	Proporció de la població de la unitat barrial amb prescripció mèdica de psicofàrmacs (%)
	Població de 75 anys i més que viu sola	Proporció de població de 75 anys i més que viu sola a la unitat barrial
	Població estrangera de països de renda baixa i mitja	Proporció de la població de la unitat barrial que és estrangera de països de renda baixa o mitjana (%)
	Proximitat a escoles bressol	Proporció de la població de 0 a 2 anys que té un centre públic d'educació infantil de primer cicle a un radi de 500 metres de la residència (%)
	Proximitat a centres d'educació infantil de segon cicle i/o primària	Proporció de la població de 3 a 11 anys que té un centre públic d'educació infantil de segon cicle i/o d'educació primària a un radi de 500 metres de la residència (%)
	Proximitat a centres d'atenció primària	Proporció de la població que té un Centre d'Atenció Primària a un radi de 500 metres de la residència (%)
Proximitat a centres de dia	Proporció de la població de 75 anys i més que té un centre de dia a un radi de 500 metres de la residència (%)	
Proximitat a biblioteques	Proporció de la població que té una biblioteca a un radi de 500 metres de la residència (%)	
Proximitat a centres culturals	Proporció de la població que té un centre cultural, un ateneu o un espai cultural polivalent a un radi de 500 metres de la residència (%)	
Eix 4: habitatge digne per atendre situacions singulars, rehabilitació d'espais i transició ecològica	Habitatge de baixa qualitat constructiva	Proporció d'habitatges de la unitat barrial de baixa qualitat constructiva (codis de 6 a 9)
	Habitatges molt antics i polígons d'habitatge	Proporció d'habitatges de la unitat barrial construïts abans de l'any 1900 i entre els anys 1955 i 1975 (%)
	Habitatge de superfície petita (< 50 m2)	Proporció d'habitatges de la unitat barrial de menys de 50m2 (%)

Font: Institut Metròpoli i Diputació de Barcelona, Estadístiques barrials sobre condicions de vida i estructures d'oportunitat, 2015-2021

Recerca urbana
per transformar

Universitat Autònoma de Barcelona
Campus de Bellaterra
Plaça del Coneixement, edifici MRA, p. 2
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
tel.: 93 586 88 80
info@institutmetropoli.cat

www.institutmetropoli.cat

